

NOVA ET VETERA

SVAZEK 31. V PROSINCI 1918.

O SVATÉ PANNĚ BARBOŘE

Za dob, kdy Maxencius byl císařem, bylo pohanské kníže, jež slulo Dioskorus a klanělo se modlám. Ten měl mladou dceru, jež slula Barbora, měl ji velice rád a velice o ni pečoval. Staví tudíž vysokou věž, do které ji chtěl zavřít, aby jí nikdo neviděl, neboť byla nesmírně krásná. Tehdáž přišlo přemnoho vzácných knížat a pánův k jejímu otci a prosili ho o jeho dceru Barboru za manželku. I zavolal Dioskorus dceru svou a pravil k ní: „Poslyš, moje nejmilejší dcero Barboro, přišli ke mně knížata a pánové a prosí mne, abych jim tebe dal.“ A ona pravila: „Milý otče, prosím tě, nenuť mne, abych tak brzo od tebe chodila, přímo jako bys mi nebyl přízniv a neměl mne rád. Kdyžtě mne rád

máš a miluješ mne jako své jediné dítě.“ Což otec slyše, umiňuje si, že jí nedá žádnému muži proti její vůli. Po té kázal vystavěti modlám krásný chrám a v chrámě otevřítí vodu, kde se měly oběti umývati, jakž bylo v té zemi mravem a obyčejem. A pak kázal v chrámě udělati dvě okna. A dělníkům za to vyplatil mzdu, neboť mu bylo jeti k císaři. Když pak dcera jeho Barbora šla do té vysoké věže, pohlédla na modly, které její otec ctí a jimž se klaní. I bylo srdce její osvíceno a Duch Svatý přišel na ni, že pohrdla modlami a naplila jim do tváře a řekla: „Běda vám, vy modly zlé a běda všem lidem, kteří doufají ve vás!“ A rozbila modly a zkazila je, až byly na popel. A šla do chrámu svého otce a řekla dělníkům, ať udělají do věže tři okna a řeknou otci, že její to vinou jest, protože Tři osvěcují všecka srdce i tvory. A miní tím Otce, Syna a Ducha Svatého. A šla do té vody a volala s velikou snažností k našemu milému Pánu a řekla: „Pane Ježíši Kriste, pomoz mi, abych tvou dobrotou v této vodě byla pokřtěna!“ I vyslyšel ji náš Pán a poslal jí s nebe svatého Jana Křtitele, který ji pokřtil. I radovala se velice a šla z té vody ke kamenné stěně chrámové a vtiskla do ní svými prsty tři kříže. I ustoupil tvrdý kámen jako vosk a byly kříže na stěně a její šlépěje ve vodě a třpytily se jako stříbro.

Pak přišel její otec od císaře a uslyšev, kterak jeho dcera modly rozbila, rozzlobil se na ni i na její víru. A vyběh, přinesl svůj meč a chtěl ji zabít. Což ona vidouc, volala k Bohu o pomoc, i rozstoupla se kamenná skalina sama od sebe a skryla pannu od rozzlobeného otce. A kámen se s ní valil na horu, kde byli dva pastýři. Ti tam hlídali ovce a viděli dobře, že utekla ze skály od rozzlobeného otce. I přišel její otec a hledal jí všude a přišel k pastýřům a tázal se jich, zda neviděli jeho dcery Barbory. I pozoruje jeden dobře, že byl rozzloben, nechtěl mu dcery jeho ukázati a přísahal, že jí neviděl. Druhý pastýř ukázal na ni prstem. Jakž to Barbora viděla, pastýře proklela, i stal se kamenným sloupem a všecky jeho ovečky staly se kobyčkami. A otec vzav dceru mrskal ji velice a ukrutně a popad ji za vlasy, táhl ji s vysoké hory dolů. Potom ji zavřel do maličké komůrky a svázal železnými řetězy, aby jí nikdo nemohl vysvobodit. A běžel k soudci a žaloval mu své veliké soužení, že jeho jediná dcera stala se křesťankou, a řekl mu: „Mučte ji za to!“ Soudce pak přikázal, aby ji k němu přivedli. I přivedl ji otec k soudci a řekl mu, aby ji zabil. A soudce vida, jak krásná jest, pravil k ní: „Milá Barboro, pomoz si sama a obětuj našim bohům. Nebo tě zabiji s trpkými mukami.“ A ona řekla: „Nebudu nikomu obětovati, leč

svému Pánu Ježíši Kristu, který stvořil nebe a zemi.“ Kteroužto řečí soudce velmi se rozzlobil a kázal jí do naha svléci, maso z ní trhati a rány jí žíním třítí. I zrudlo její tělo do krvava, ale ona, kolikrát dostala tvrdou ránu, chválila Boha a děkovala mu za jeho milost. Potom ji zavedli do žaláře a nedali jí ni jídla ni pití. A když už neměla žádné útěchy, ukázal se jí náš Pán o půlnoci ve velikém světle a utěšuje ji pravil: „Hrozeb zuřivce se neboj, neboť já budu po všecek čas u tebe.“ A dal jí věnec z rajského kvítí a jak to domluvil, byly všechny její rány uzdraveny, že na ní nebylo viděti ani jizvy. I těšila se z útěchy velice. Když však se rozednilo, kázal soudce, aby ji k němu přivedli. A pohleděv na ni, viděl dobře, že rány na ní byly zahojeny. I řekl jí: „Barboro viz, jak milostivi jsou ti moji bohové.“ Ona slova ta odmítla a řekla soudci: „Tvoji bohové jsou jako ty, jsou slepí a hluchí a nemohou mluvit. Jakž pak mohli zhojiti mé rány? To učinil Ježíš Kristus, můj Pán a Bůh, a jeho milostí jsem zdráva.“ I rozzlobil se soudce a rozzuřil se jako lev a kázal, aby jí spálili boky hořícími pochodněmi. A do hlavy jí kázal bít železným kladivem, až jí krev šla ústy i nosem. A prsy jí kázal uřezat mečem. Což vše trpělivě snášela a pohledši k nebi řekla: „Pane, prosím tě neodnímej svého Ducha Svatého ode mne.“ A když tato

muka vytrpěla, kázal ji soudce do naha svléci a tak nahou voditi městem. I pohlédla k nebi a řekla: „Můj Bože a můj pomocníku, prosím tě, přikryj mé tělo, aby ho zlí mužové neviděli.“ I posílá jí Bůh anděla, který ji obléká v bílé roucho. A když nyní svatá Barbora ta muka takto vytrpěla, vedou ji zase k jejímu otci, který ji vyvádí na horu a chce ji sám zabít. Ona pak slyšíc, že jest jí umřítí, spěchá velice k té muce.

A milá panna velmi by ráda našeho Pána Tělo. I modlí se proto nábožně, nežli ji zabijí, a praví: „Pane Ježíši Kriste, tobě musejí všecy věci býti poddány a tvé vůli nemůže odolati nikdo. Prosím tě, vyplň mi tuto prosbu: Ať není nikoho, kdo by mne miloval, mne vzýval a má muka ctil, aby kdy odešel bez tvého Svatého Těla a ty jeho hříchů v soudný den vzpomínal.“ A když to pověděla, snesl se s nebe hlas a řekl jí: „Pojdiž sem, přemilá, a spočiň v příbytku mého Otce! A všeho, oč jsi prosila, toho všeho jest ti dopřáno.“ A hned ji její vlastní otec sřal. I odlétla její duše do věčné radosti. Po té scházel její otec s hory, i přišel divý oheň a spálil ho, že umřel. Tak ji pomstil Bůh na jejím otci.

A přišed jeden člověk jménem Valentin, pochoval její svaté tělo v městě Slunce. I činil Bůh mnoho zázrakův skrze ni. A pohané vidouce, že tolik zázrakův činí, udělali jí pěknou rakev, kterou pověsili na čtyři

stříbrné řetězy. A u každého řetězu visí lampa a ve všech čtyřech hoří balsám. A ta země jest velice suchá a uprostřed ní jest malý potůček. Když pak bývá dlouho sucho a neprší, nemívají vody. I zanesou pak rakev svaté Barbory k tomu potůčku a položí ji na vodu, která se tak rozleje, že zemi zavlaží a zúrodní.

Jednou se spojili křesťané, chtějící bojovati s pohanem o křesťanskou víru. A položili se u města Soli, kde se svatá panna zrodila a kde také leží pochována. A položili se kolem města na všechny cesty, že nikdo nemohl ni do něho ni z něho. A křesťané a pohané bojovali spolu velice. I bylo přemnoho křesťanův poraněno. Posléze shlédli všemohoucí Bůh na spravedlnost a pomohl křesťanům, že zvítězili; neboť on svých nikdy nepouští. Pak šli křesťané do chrámu doufajíce, tam nalézti veliké zboží. A když tam přišli, zahojily se jim všechny rány, které od pohanův dostali. I uviděli v chrámu starého pohana, an sedí u rakve a ji hlídá. I ptali se ho, co tam dělá? A on řekl: „Hlídám rakev, v níž leží křesťanka, jménem Barbora.“ A řekl jim, že byla umučena pro křesťanskou víru a jak svými pěknými divy mnoho lidí obrátila na křesťanskou víru. Křesťané uslyševše to, zaradovali se, i poklekli a děkovali Bohu a svaté Barboře za tu milost. A pravili: „Když Bůh pro svatou pannu takové zázraky koná, měli bychom sem

sněsti všechny druhy, které nám pohané pobili.“ To se jim všem líbilo. I šli ke křesťanským nebožtíkům a nesli je do chrámu. Když pak přicházeli až k němu, jali se volati a modliti se a chválili Boha a svatou pannu, I přinesli nebožtíky k rakvi svaté Barbory a volali k ní s velikou snažností a pravili: „Svatá panno, sankt Barboro, vymož nám u Boha, aby naši druhové ožili.“ A svatá Barbora je uslyšela a vymohla jim u Boha, že všichni ožili. I zaradovali se převelice a děkovali Bohu a jí za tu milost. A vzavše její svaté tělo, vezli je s velikou úctou do Říma.

Jednou chtěli tři mniši jeti ke kapitule a jeli lesem, v němž bydlili loupežníci. I uslyšeli žalostný křik, čehož se velmi polekali, neboť dobře věděli, že v tom lese bydlí lupiči. I jel k tomu jeden z těch opatův a našel ležet lidskou hlavu, která tak křičela.

I táže se, co se jí stalo, a ona odpověděla: „Lupiči mne tu stali a mrtvolu zavlekli tam do houští. A já jsem byl člověk zlý, ale ctil jsem svatou Barboru každého dne modlitbou, prose jí pilně, ať mi u Boha vymůže, bych bez Těla Božího nezemřel. Protož zavolejte sem své bratry a posadte mou hlavu opět na mé tělo a zaveďte mne do kostela a pomozte mi, ať se mně dostane Božího Těla, tak umru.“ I zavolal také ty druhé dva opaty a řekl jim, co mu hlava byla pověděla. I vzali

hlavu a zanesše ji k mrtvole, posadili ji na ni a vedli toho člověka pod pažema do kostela a přivedli mu kněze. I zpovídal se ze všech svých hříchův s velikou lítostí a přijav Tělo Pána našeho, ihned padl a umřel. A oni vidouce ten div, chválili Boha všemohoucího s velikou zbožností i svatou pannu sankt Barboru, která mu to u Boha vymohla.

Nuže pomoz nám, svatá Barboro, na Bohu vymoci, ať nám nedá zemřítí bez svého svatého Těla, bychom je přijali s lítostí a se zbožností a bylo naším průvodčím z tohoto života do života věčného. Amen.

Z německého Passionalu přeložil P. Josef Puller.

Emil Maetzel:

Předměstské vánoce.

P Í S E Ň O V E L I K É H V Ě Z D Ě

Stará koleda německá

Plesejte, vy bratři,
buďte všichni plni radosti,
složte svoje starosti,
nemyslete na žalost!
Teď přece již přijde
žádoucí čas,
o němž David král
dávno už věštil.

V Betlemě tam dole
ve staré stáji
krásně leží v jeslích
— popatřete jen! —
spasitel náš, ano,
děťátko malé,
jmenuje se Ježíš,
to mne tuze těší.

Nu, a teď zostra
do Betléma půjdem,

hledte, kluci, tamhle už
stáj jest otevřená;
hvězda jasně svítí
písmo visí s ní,
praví; Gloria pax dawis.
Pokoj buď s vámi!

Bůh pozdrav vespolek
v stáji vás všechny!
Hleď, Jodle, Tammo,
zde dítko leží!
Tak libé, tak milé,
tak jemné, tak krásné!
Až mi už radostí
oči se mhlejí.

Měl bych vám něco dát
moc toho však nemám,
pivo, převařené máslo,
a konvičku kozího mléka;
a ještě bych tu měl
trochu slivovice,
ta je pro tvého tatínka,
na tebe by byla tuze silná

Ó ty božský kloučku,
pěkně prosíme tebe,
rozpomeň se na nás,
až budeme mít na mále,
rozpomeň se na nás
ó milý Ježíšku,
nebesa daruj
a všecky nás tam vpust!

Ó ty nejmilejší Ježíši,
prosíme ustavičně:
Ohně a vody
toto trmácení osvobod!
A daruj nám letos
šťastný nový rok,
od vojny, neštěstí
celou zem uchovej!

Sergiej Soloviev

A P O Š T O L J A N

**Já — hromu syn. Hrozný jsem, moudrý i mlád.
Všemoudrost vtěleného Slova.
— V mých rukou svazek kmitajících blesků.**

**Emmanuel s nebeského trůnu
sestoupil na svět a rozptýlil temnotu.
Láska Kristova všechnu lest ďábelskou přemohla.**

Na slunce Pravdy upíraje pohled
všechna tajemství okem jsem pronikl orlím.
Divů počátek: V Káně chudá svatba.

Po Galilejských růžových dolinách
On s Mateří jde na svatební hostinu,
i podána ženichovi správcem svatby

vínem lásky naplněná číše,
U studnice s Samaritánkou záletnou
beseduje, jenž přišel spasit svět.

Vida slzy Martiny i Mariiny,
sám zaplakal, na jeho slovo
svrhuje Lazar hrobová pouta.

Koupel hříchův — lazurný Siloe:
ochrnulý vstává jak muž kvetoucí,
od narození slepý vidí. A do chrámu

před smrtí jde na Slavnost Stánků pod zelenou,
aby žíznící napojil myslí
On, pramen vody z věčnosti tekoucí.

Ale již nastal čas vítězství knížete tmy,
kázal si hostinu krmí pohřebních,
naposled uvítali jsme Paschu.

Rozmluvě všichni pozorně jsme poslouchali
na rozloučenou.

Pravilť zajisté: „Vy ratolesti jste, já kmen.“
A já Jan, ve chvíli večere velikonoční,

přituliv se na prsa, patřil jsem mu v zraky.
A vítr vyl v sadě poryvy zlobnými.
Tměla se noc i blížila se hrůza.

Já u kříže stál na popravišti;
tu otevřel On vyprahlá ústa
a hlasem stenání podobným

zkrvácený, zjizvený, s Kříže
Marii srdci mému synovskému
poručil. Potom uzřel jsem Krista

již ne jak otroka, zbroceného krví,
ale jako cara hrozného i soudce.
Já Jan, Kristovou láskou

byl jsem získán, i proto Máteř mně Svoji
odkázal s dřeva své muky.
Na prsou Ježíšových spočívám v Ráji.

Jsem všecek — láska, ale blesky hněvu
kárám hřích. Bedlivě naslouchaje dunění hossannah
já vstal ve věcích, tajuplný jak děva.

Já — lilije Kristova, apoštol Jan.

**Ž I V O T S V A T Ě H O S E V E R I N A ,
A P O Š T O L A N O R I C K Ě H O ,
sepsaný knězem Eugippiem,
(s listem Eugippia kněze a Paskasia jáhna)**

dle nejstaršího rukopisu, chovaného v archivu arcibasiliky lateránské,
otištěného (l. P. MDCCCLII v Safhausenu) Antonínem Kerschbaumerem,
přeložil Ignát Milčinský, kněz diecése litoměřické.

Počíná se život nebo skonání svatého Severina vyznavače.

I. Za času, kdy umřel Attila, král hunský, obojí Panonie a ostatní krajiny podunajské byly u velikých zmatcích. A tenkrátě přesvatý služebník Boží Severin, přišed z končin východních, usadil se v sousedství Norika Pobřežního v malém městečku Asturu, živ jsa dle učení evangelického a apoštolského, všelikou cudností a zbožností obdařen, a u vyznávání víry katolické svatými skutky plnil své úctyhodné předsevzetí. Takovými tedy cvičeními se utužuje a bez úhony tíhna k palmě nebeského povolání, kteréhosi dne vstoupil, jak obyčejně, do chrámu; a tu svolav kněží, kleriky i občany, s všelikou pokorou myslil se věstiti, by pro hrozící úklady nepřátelské oddali se modlitbám i postům a skutkům milosrdenství. Leč duchové vzpurní a tělesným choutkám naklonění teprve když ztrestání byli za svou nevěru, přesvědčili se, jak pravdiva byla věštba prorokujícího.

Sluha Boží pak uchýliv se do domku, v němž mu strážce chrámový poskytl útulku, oznamuje den i hodinu hrozící zkázy dí: „Honem již odcházím z tohoto města zatvrzelého a na něž co nevidět zkáza přikvačí.“ A odebral se odtud do města sousedního, jež slulo Komagen. V městě tom usazení byli barbaři, ujednavší s občany jeho Římany smlouvu, i bylo město velmi přísně stráženo a nikomu se snadno nedovolovalo vcházeti tam nebo vycházeti. Ale ač sluha Boží byl neznám, přece se ho nevyptávali ani ho neodehnali. On pak rovnou šel do chrámu a všech občanů, nad svou záchranou zoufajících, povzbuzoval, aby se obrnili posty i modlitbami i almužnami, vykládaje dávné příklady záchrany, jak Bůh svým přispěním mimo nadání zázračně vysvobodil svůj národ. A když váhali uvěřiti jeho slovům, kterými všem na pokraji záhuby záchranu sliboval, přišel stařec, jenž v Asturu nedávno tohoto neobyčejného hosta byl k sobě přijal, a strážemi u bran bedlivě jsa dotazován a zpytován, vzezřením i slovem dával zvěst o zkáze svého města, připomínaje, že téhož dne, na který jakýsi muž Boží to předpověděl, barbaři tam vtrhli a zpustošili je. Oni vyslechnuvše ho, starostlivě odvětili: „Což, není to snad ten, jenž nám v zoufalém našem stavu slibuje pomoc Boží?“ Brzy po té stařec, poznav v chrámě dobře sluhu Božího, vrhl se mu k nohám a vyprávěl, že jeho zásluhou byl vysvobozen, aby s ostatními obyvateli nezahynul.

II. To uslyševše občané města, prosili o prominutí

své nedůvěry a poslušně jali se konati skutky, k nimž je svatý muž Boží byl nabádal, a půst zachovávajíce a po tři dni ve chrámě shromáždění trvajíce, lkáním a nářky napravovali minulá provinění. Dne pak třetího, když se slavně konala oběť večerní, náhle nastalo zemětřesení, a barbari v městě bydlící tak se zděsili, že nutili Římany, by jim rychle otevřeli brány. A rychle vybíhající prchali, soudíce, že sousední nepřátelé obležením je obklíčili, a ve strachu, jenž Božím řízením na ně padl, a noční tmou pomateni, meči se navzájem pobili. Touto řeží tedy nepřátelé byli pohubeni, a lid Božím přispěním zachráněný naučil se od svatého muže bojovati zbraněmi nebeskými.

III. Téhož času dolehl na město řečené Fabianis ukrutný hlad, a obyvatelé jeho uvěřili, že jediná spása jim kyne, pozvou li k sobě zbožnými prosbami muže Božího z výše jmenovaného města Komagenu. On však už napřed věděl, že k němu přijdou, a Bohem byl pobídnut, aby s nimi šel. I přišed, jal se občanům raditi řka: „Ovocem pokání můžete se vysvoboditi z hrozné záhuby hladem.“ A zatím co oni jeho naučením se podrobovali, blažený Severin zjevením Božím zvěděl, že vdova jedna, jménem Prokula, velmi mnoho plodin si naskrývala. I povolav ji do shromáždění, ostře ji káral. „Proč“, pravil, „ač z velmi vznešeného rodu pocházíš, dáváš se v poddanství žádostivosti a ukazuješ se otrokyní lakomství, jež dle učení Apoštolova jest modloslužbou? Hle, Pán milosrdně pečuje o své služebníky, ty však nebudeš

si věditi rady s tím, co jsi hříšně nashromáždila, leč bys obilí dlouho zatajované vyházela do vln dunajských a rybám prokázala dobrotivost, které jsi lidem odpírala. Pročež sobě spíše nežli chudým pomoz tím, o čemž se domníváš, že to máš uschováno, zatím co Kristus hladoví." To žena uslyševši, velikým strachem se zděsila a jala se uschované zásoby ochotně chudým rozdávati. A zanedlouho znenadání objevilo se u břehů dunajských přemnoho vorů z končin rhaetských s velikým nákladem zboží, kteréžto lodi mnoho dní vázly v silném ledě na řece Innu, ale na rozkaz Boží brzy po té byly uvolněny a přivezly hladovicím hojnost potravy. I jali se všickni se stálou vroucností velebiti Boha, dárce netušené pomoci, neboť už si byli mysleli, že zhynou umorění hladem, a nepokrytě vyznávali, že vory před časem byvše uvolněny z tuhého zamrznutí, na prosby sluhy Božího k nim připluly.

IV. Touž dobou náhle vtrhli tam loupeživí barbari a vše, nač padli vně hradeb, zabrali a odvedli s sebou, lidi i dobytek. Tu mnozí občané uchýlili se s nářkem k muži Božímu a vyprávěli mu o pohromě, která je potkala, a zároveň ukazovali stopy nových loupeží. On se ptal Mamertina, tehdá tribuna, jenž později na biskupa byl posvěcen, má-li s sebou několik ozbrojených mužů, jimiž by v patách stíhati mohl lupiče. „Vojínů, odvětil Mamertin, hrstku mám, ale s tak velikou tlupou nepřátel neodvážím se utkati. Poroučí-li však tvá velebnost, ač zbraní na pomoc nemáme, přece věříme, že

s tvou modlitbou zvítězíme." A sluha Boží dí: „I když vojíni jsou beze zbraní, nyní z nepřátel se ozbrojí; není žádáno ani počtu, ani statečnosti lidské, kde Bůh obráncem jistým se ukazuje; jen ve jménu Páně rychle pospěš; již Bůh milostivě předchází, protože každý sebe slabší z vás přestatečným bude se jeviti. Pán bude bojovati za vás, vy pak klidně budete státi. Vyjdi tedy spěšně, toho však na prvním místě dbaje, abys barbary, které zajmeš, nezraněné mi přivedl.“ Vyšedše tedy, našli ony lupiče u druhého milníku nad potokem, řečeným Tigantia; a když oni náhle se dali na útěk, zbraně všech sebrali, pozůstalé pak svázavše, přivedli zajaté sluhovi Božímu, jak byl předpověděl. On dav jim rozvázati pouta a občerstviti je pokrmem i nápojem, krátce k nim promluvil: „Jděte a oznamte svým spoluvinníkům, aby se vícekrát neopovažovali v loupeživé choutce sem přiblížiti, sice ihned budou ztrestáni soudem nebeské pomsty, neboť Bůh za své sluhy zápasí a tak jich chránívá svou vyšší mocí, že střely nepřátelské jich neporaní, ale spíše za zbraň jim poslouží.“ Po té propustiv barbary, sám děkoval za zázračnou pomoc Kristovu a občanům sliboval, že jeho milosrdenstvím město ono už nikdy neutrpí loupežením nepřátelským, toliko ať občané ani štěstím, ani neštěstím ať nedají se odtrhnouti od služby Boží.

Potom blažený Severin odebral se na vzdálené místo, jež slulo „na Vinicích“, spokojuje se skrovničkou chyškou, ale zjevením Božím byl přinucen vrátiti se do jme-

novaného města, a ač jemu lahodil klid poustevničky, přece poslouchaje rozkazu Božího, vystavěl tam neda- leko města klášter, kdež přemnohé počal vzdělávati ve svatém předsevzetí, více skutky než slovy je uče. Sám však přechoasto uchyloval se do skryté chyšky na místo, jež sousední obyvatelé nazývají Burgem, vzdálené od Fabiana míli, aby unikna návštěvám lidí, kteří k němu četně chodívali, s Bohem milostivým nepřetržitou mod- litbou se spojoval. Ale čím více toužil po přebývání v samotě, tím častějšími zjeveními byl napomínán, aby se neskrýval lidu, k němu se utíkajícímu. A tak den ode dne mu zásluh přibývalo a rozhlašovala se pověst o je- ho ctnostech široko daleko, poněvadž v něm milost ne- beská divy působila. Nemůžef se utajiti, co dobrého jest, neboť dle vyřčení Spasitelova ani svítilny nelze u- krýti pod kbelcem, ani schovati města na hoře polože- ného. Mezi jinými pak znamenitými dary, kterých mu Spasitel propůjčil, přijal zvláštní dar zdrženlivosti a tělo své krotil přemnoha posty uče, že tělo vyživené tučným- mi pokrmy jistě duši zkázu přivodí. Obuvi vůbec ne- míval a i v polou zimy, kdy v oněch krajích všecko le- dovati, vždy chodívaje bos, zvláštní trpělivost dával na jevo. O tom, jak tuhé tam bývají mrazy, svědectví ský- tá sám Dunaj, často tuhým ledem tak zamrzlý, že slouží nákladním vozům za pevnou silnici. On však ač v ta- kové divy ctností milosti Boží povznesen, s vnitřnou pokorou vyznával říká: „Nemyslete, že mou zásluhou se děje, co spatřujete, spíše jest to příkladem pro vaši

spásu. Ustup lidská pošetilost, potlačena budiž přepiatá domýšlivost, abychom něco dobrého vykonati mohli, k čemu jsme vyvoleni, dle slov Apoštolových: „Jenž vyvolil nás před ustanovením světa, abychom byli svati a neposkvrnění před obličejem jeho.“ Raději se za mne modlete, aby mi dary nedovršily zavržení, ale rozhojnily ospravedlnění Spasitelovo.“ Tak a podobně se vyjadřovával s pláčem, vzdělávaje lidi podivuhodným příkladem pokory, kteroužto ctností jakožto základem jsa upevněn, tak stkvěle jaseM Božího obdaření zářil, že i nepřátelé Církvě bludaři ho v úctě měli a nejdůstojnější oddanost mu na jevo dávali.

V. Tehdy také trůn krále rugského, jménem Flaccitheae, na samém počátku jeho vlády počal se kolísati prudkými nárazy Gothů z dolní Pannonie, jichžto nečíslné množství krále děsilo. Utíkal pak se král ve svých nebezpečenstvích o radu k blaženému Severinovi jakožto mluvčímu nebeské věštechny. I přišed k němu, když už byl v nejkrajnějším zmatku, s pláčem mu oznámoval, že požádal vůdce gotského o propuštění do Itálie, a poněvadž mu bylo odepřeno, nepochyboval, že ho hodlají zavraždit. A tu od muže Božího této odpovědi se mu dostalo: „Kdyby nás pojila jedna katolická víra, spíše bys se měl se mnou raditi o věčnosti života; poněvadž se však ptáš pečuje toliko o spásu nynější, nám společnou, poslyš poučení. Ani množství, ani nepřátelství Gothů se neděs, neboť brzy odejdou a ty bezstarostně budeš kralovati v žádoucím štěstí. Toliko neza-

pomeň napomenutí mé poníženosti: Nikdy ať tě nemrzí, vyhledávatí míru i s nejmenšími, nikdy nespolehej na vlastní síly. „Zlořečený člověk, dí Písmo, který doufá v člověka a klade tělo za rámě své a od Hospodina odstupuje srdce jeho.“ Uč se tedy úkladů se vystříhati, ne je strojiti, a na lůžku svém klidným koncem dokonáš.“ Když král touto věštbou na mysli posilněn vesele odcházel, bylo mu ohlášeno, že tlupa loupežících barbarů zajala několik Rugův. I poslal ihned otázati se o radu muže Božího. On svatým vzkázáním ze zjevení Božího ho varoval, aby lupičů nestíhal řka: „Budeš-li je stíhati, zabijou tě; střež se, abys nepřecházel přes řeku a neprozřetelně nepadl do nástrah, jež ti na třech místech jsou nalíčeny; záhy přijde věrný posel, který ti o tom všem dá zprávu.“ Tu příběhli dva z oněch zajatých, utekší ze samého sídla nepřátelského, a po pořádku vyprávěli to, co přeblažený muž ze zjevení Kristova byl předpověděl. A tak po zmaření nástrah nepřátelských Flaccitheus dočkal se šťastného zvelebení své říše a v klidu a spokojenosti život dokonat.

VI. Potom jeden Rug, dvanáct let se trápivší neuvěřitelnou bolestí v kostech, pozbyl vší vlády v údech, a jeho nesnesitelná trýzeň pro dlouhé své trvání předobře známa byla všem sousedům kolkolem. Když tedy nic neprosplávaly rozličné léky, matka vdova posléze naložila syna na vozík a k muži svatému přivezla a před branou klášterní složivši zoufalého a usedavě plačíc prosila, aby jí jediného syna uzdravil. Ale muž Boží cítě,

že mnoho se od něho žádá, pláčem jsa dojat dí: „Proč se šíří kolem mne klamná pověst? Proč se myslí o mně, že mohu, čeho nemohu? Není zajisté v moci mé, něco tak velikého vykonnati. Ale poradím.“ I poroučí ženě, aby dle své možnosti darovala něco chudým. Ona nemeškajíc, svléká rychle šat, jímž byla oděna, a pospíchá rozdělití jej nuzným. Uslyšev to muž Boží, podivuje se její horlivosti a znovu káže, aby se oblékla do šatů svých řka: „Až syn tvůj vrátí se odsud s tebou Pánem uzdraven, doplníš skutkem svůj zbožný úmysl.“ Uloživ pak, jak obyčejně, několikadenní půst a vylévaje k Bohu prosby, uzdravil nemocného a zdravého a statně kráčejiho propustil domů. Člověk ten potom na hlučné tržiště chodívaje, všem vidoucím byl k úžasnému podivu, neb někteří říkali: „Hle, onen, jemuž všecky údyschřadly a zahrnívaly“, jiní však zase vůbec upírali, že by to byl on, i vznikala přátelská hádka. Od toho pak času, co jemu zdraví navráceno, všickni z národu rugského, kteří už se byli vzdali naděje, počali sluhovi Božimu hromadně dávatí na jevo svou oddanost a úctu a pomoci si od něho vyprošovati ve svých neduzích. Ba i z jiných národů, k nimž pověst o tak velikém zázraku se donesla, mnozí si přáli spatřiti bojovníka Kristova.

VII. V této zbožné úctě už před onou událostí kteřísi cizozemci ubírajíce se do Italie navštívili ho, chtějíce získati jeho požehnání. Mezi nimi též Odoaker, jenž později nad Itálií panoval, v chudičkém oděvu tehda přišel, jinoch štíhlé postavy. A když se velmi hluboko se-

hnul, aby hlavou nevrátil do střechy poustevničky, zvěděl od muže Božího, že mu kyne sláva. A když se loučil, pravil ještě svatý Severin: „Jdi, jdi, nejchatrnějšími kožemi oděný, jenž však brzy mnohé budeš hojně obdařovati.“

VIII. Též král Feletheus, jenž sloužil také Feva, následoval v tom bedlivosti otce svého, zmíněného Flaccitheia, že počátkem svého kralování jal se svatého muže navštěvovati. Manželka jeho však, jménem Giza, zviřecí a hříšná, odvracela ho od cesty dobrotivosti. Ona též mezi jinými svými hanebnostmi pokoušela se některé katolíky překřtívati, ale obávajíc se svatého Severina, když muž s ní nesouhlasil, velmi záhy upustila od takového svatokrádežného úmyslu. Římanům však kruté podmínky ukládala, a některé i přes Dunaj kázala zajmouti. Jednoho dne totiž, jdouc vesnicí, jež sousedila s Fabianem, poručila některé k sobě přivésti přes Dunaj, aby je ovšem odsoudila k nejhrubší službě otrocké. Muž Boží však poslal k ní žádaje, aby je propustila. Leč ona rozpálena vztekem ženy rozohněné, kázala mu vyříditi nejdrsnější vzkaz. „Mluv si“, pravila, „sobě, sluho Boží, ve své komůrce schoulen, a nás nech vládnouti našimi služebníky, jak sami chceme.“ To tedy uslyšev muž Boží dí: „Důvěřuji v Pána Ježíše Krista, že nutností bude dohnána vyplniti to, co ve zlé vůli pohrdavě zamítla.“ A v zápětí stihnuvší ji pokoření zkrotilo pýchu zpupné ženy. Dala totiž pod přísnou stráž uvězniti jakési cizince zlatníky, chtějíc, aby jí hotovili krá-

lovské šperky. K těm vešel, puzen dětskou zvědavostí, téhož dne, kdy králová pohrdavě odbyla sluhu Božího, synáček králův, ještě velmi maličký, jménem Frederik. A tu zlatníci položili dítěti na hrud' meč řkouce, že pokusí-li se kdo mezi ně vkročiti nezapřísáhna se, že je vysvobodí, probodnou králova chlapečka a potom sami se povraždí, nečiníce si pražádné čáky na vysvobození z úmorné, dlouhé vazby. To uslyševši ukrutná a bezbožná královna, žalem roztrhla si roucho a volala: „Ó sluhu Páně Severine, takto mstí tvůj Bůh spáchaná příkoří? Tuhle pokutu tys vyprošil svou modlitbou za mou potupu, abys na mých útrobách se pomstil?“ Tak v nezměrné lítosti hořce bědovala a sem tam pobíhajíc přiznávala, že za zločin potupení, kterého se dopustila vůči sluhovi Božímu, dolehla na ni ta mstící rána. A ihned vyslala jezdce, doprošujíc se odpuštění, a Římany, které onoho dne byla dala zajmouti a za něž prosícího potupila, propustila. A zlatníci přijavše svatosvaté ujištění, vydali dítě a ihned též byli propuštěni. O tom uslyšev velectihodný sluha Kristův, nesmírně děkoval Stvořiteli, jenž proto někdy nevyhoví přáním prosících, aby po sesílení víry, naděje a lásky místo mála, o něž se prosí, mnohem více udělil. To zajisté způsobila všemohoucnost Spasitelova, že ukrutná žena porobivši svobodné občany, sama byla porobena a donucena propustiti je na svobodu. Když tak podivuhodně všecko se stalo dle přání, královna rychle i s manželem pospíchá k sluhovi Božímu, a ukazujíc mu syna, o němž přizná-

vala, že jeho modlitbami zachráněn byl na pokraji záhuby, slibuje, že nikdy už se nebude přičítati jeho rozkazům.

IX. Velikou péči měl také sluha Boží, slynoucí darem prorockým, o vykupování zajatých. Neboť nejsnažněji usiloval, aby těm, kteří utiskováni byli pod panstvím barbarův, dostalo se dřívější svobody. Kdysi poručil jednomu muži, kterého i s manželkou a dětmi vykoupil, aby se přeplavil přes Dunaj a tam v tržišti barbarů hledal neznámého muže, kterého z Božího zjevení tak dobře poznal, že i rysy postavy, barvu vlasů i podobu tváře a šat mu naznačil a ukázal, v kterém oddělení trhu ho nalezne, dodávaje, že cokoliv mu člověk nalezený řekne, ať rychle se vrátí a poví mu. On šel a ku podivu všecko našel, jak muž Boží byl předpověděl. A týž člověk, v němž udiven poznával hledaného, obrátil se k němu s otázkou: „Mohli-liž bych nalézti někoho, jenž by mne za jakýkoli plat dovedl k muži Božímu, jehož pověst všude se šíří? Neboť už dlouho tomu, co snažně vzývám ty svaté mučeníky, jichž ostatky nosím, abych takové služby já nehodný posléze již byl sprostěn, kterouž ne z nerozvážné smělosti, ale ze svaté nezbytnosti jsem na se vzal.“ Tu posel člověka Božího oznámil se mu a přivedl ho k svému vysvoboditeli, kterýž s náležitou úctou přijav ostatky svatých Gerváse a Protáze mučeníků, službou kněžskou uložiti je dal v basilice, kterou v klášteře byl vystavěl. Na místo ono shromáždil svaté pozůstatky přemnoha mučeníků, kterých

však vždy získával sobě teprve po zjevení, jehož se mu dříve dostalo, věda, že nepřítel často se vetře se svou šalbou pode jménem svatosti.

Když byl také žádán, aby přijal hodnost biskupskou, rozhodnou odpovědí odmítl, řka, že dosti jest na tom, když zbaven jsa žádoucí samoty, na pokyn Boží přišel do onoho kraje, aby živ byl mezi davy napořád naň doléhajícími. Ale přece míně dáti mnichům pravidlo, bedlivě jich napomínal, aby se drželi ve šlépějích blažených Otcův, u nich hledajíce naučení k svatému obcování, a že třeba se snažiti, by ten, jenž opustil rodiče i svět a odřekl se v nad slávy světské, neohlížel se nazad a nezačal si žádati toho všeho, od čeho se byl odtrhl, a dokládal to strašným příkladem ženy Lotovy. Též připomínal, že dráždění chťiců umrtvovati jest bázní Boží a tvrdil, že nelze jinak zdolati žárů tělesné rozkoše, leč, uhasí-li se z milosti Boží proudem slz.

X. Muž jeden, jménem Maurus, jehož blažený Severin byl vysvobodil z rukou barbarů, byl strážcem basiliky klášterní. Tomu jednoho dne muž Boží přikázal, řka: „Střez se, abys dnes nikam nevycházel, sice neunikneš hrozícího nebezpečí.“ On však přes zákaz pečlivého otce dal se přemluviti světským jakýms člověkem a vyšel v poledne k druhému milníku od Fabiana sbírat jablka, a tu z nenadání ho barbari zajali a i s jeho svůdcem převezli za Dunaj. Oné chvíle muž Boží ve své komůrce čta, náhle zavřel knihu a dí: „Honem jděte hledat Maura.“ Když však ho nikde nenašli, sám rychle

překročil Dunaj a spěchá v patách za lupiči. Lid je nazýval Skamery. Oni pouhým ctihodným zjevem jeho zmatení a přemožení jsouce, pokorně vydali oba zajaté.

XI. Dokud ještě stála města horního Norika Pobřežního, ni jediná téměř tvrz nebyla ušetřena nájezdů barbarských, a poněvadž pověst o znamenitosti svatého Severina jako libá vůně na vše strany se šířila, všechny tvrze zvaly ho o závod k sobě na svou ochranu, věříce, že za jeho přítomnosti nic zlého se jim nepřihodí. A dále se to zajisté milostivým působením Božím, aby všickni jeho napomenutími jako věštby nebeskými v bázni byli držáni a dle příkladu jeho dobrými skutky se ozbrojovali. Také přišel muž Boží do tvrze zvané Kukullis, přivolán zbožnými prosbami obyvatel, a tam stal se veliký zázrak, kterého nesmím zamlčeti. Vyprávěl mi je s úžasem Marcion, později kněz náš, jenž byl odtamtud. Část lidu totiž oddávala se na jednom místě hanebným obětem. Když se o té svatokrádeži dověděl muž Boží, dlouho lidu domlouval a přiměl místní kněze, aby uložili třídenní půst a poručil z každého domu přinésti posvící, kterou každý sám svou rukou postaví v kostele na zídku. Potom zpívaly se, jak obyčejně, žalmy, až do hodiny Oběti, a tu muž Boží napomenul kněží a jáhnů, aby se vši upřímností srdce s ním prosili společného Pána, by zjevil světlo své jasnosti k rozeznání svatokrádcův. A když tak s nimi dlouho se modlil kleče na kolenu s přehojným pláčem, preveliká část svící, které věřící přinesli, náhle zázrakem se rozžala, ostatní však,

svíce těch, kteří se dali strhnouti do onoho modlářství, ale zapírali, chtějíce to utajiti, zůstaly nerozsvíceny. A tak ti, kteří je postavili, Boží zkouškou byli prozrazení, i jali se hlasitě a kajícně vyjevovati tajnosti niter svých a usvědčení jsouce jednak svědectvím svící, jednak veřejným vyznáním, přiznali se k svým svatokrádežím. Ó milostivé moci Stvořitelovy, svíce i duše rozsvěcující! Rozžat jest oheň a zazářil na svících i v myslích. Viditelné světlo rozpouštělo v plameny hmotu voskovou, a neviditelné roztavovalo srdce v slzy. Kdo by věřil, že potom oni, kteří byli upadli v blud modlářský, stkvěli se dobrými skutky více než ti, jichž svíce zázrakem se rozžehly?

XII. Jiného zase času končiny téže tvrze zalehly kobylky, a ničily úrodu a všecko svými zlými kusadly pustošily. Touto ranou sklíčení kněží i ostatní občané ihned utíkali se k svatému Severinovi s úpěnlivými prosbami, řkouce: „Přimluv se, prosíme, svými osvědčenými modlitbami, aby zažehnána byla tato krutá pohroma, neboť jakou moc mají tvoje modlitby u Pána, poznali jsme nedávno z velikého zázraku, když světlem s nebe rozžehly se svíce.“ On promluvil k nim s nábožnou vroucností: „Nečetli-liž jste, co moc Boží ústy prorokovými přikázala lidu hřešícímu: ‚Obraťte se ke mně celým srdcem svým, v postu a pláči‘, a o něco dále: ‚Zasvěťte půst, dí, svolajte shromáždění, shromažďte církev‘ a ostatní, co následuje? Vyplňte tedy hodnými skutky toto naučení, abyste snadno unikli záhubě to-

hoto času. Nikdo ovšem ať nevychází na pole, jako bys chtěl kobylyk zahrati úsilím lidským, aby hněv Boží ještě více se nepopudil." Oni nemeškajíce shromáždili se všickni v kostele, a dle obyčeje pořadem zpívali žalmy. Lidé všeho věku a obojího pohlaví, a i ti, kteří hlasem nemohli, pláčem k Bohu prosby vznášeli, o přítrž dávaly se almužny a všelike dobré skutky, jichž nastalá tíseň si žádala, se konaly, jak sluha Boží byl poručil. A zatím co všickni byli zabráni těmito snahami, jeden chudičkový ustal v začatém díle Božím a vyšel na pole podívat se na své osení, jež skrovničké leželo mezi rolemi jiných, a celý Boží den úzkostlivě a s největší pílí rozháněl snášejíci se mračno kobylyk, a potom zase vrátil se do kostela, aby byl účasten společných modliteb. Avšak spousta kobylyk sežrala jeho chudičkovou setbu, obklopenou osením mnoha sousedů. A ještě té noci kobylyk rozkazem Božím byly zapuzeny z oněch končin, čímž se ukázalo, jakou moc má modlitba věřícího. A ráno opět ten mužík, jenž dílo posvátné s opovážlivou pohrdavostí byl potupil, vyšel na své pole, nic dobrého netuše, a hle, našel je ožrané spoustou kobylyk a úplně holé, a s náramným podivem patřil na nedotčenou setbu všech kolkolem. I běžel s žalostivým nářkem do městečka, a když pověděl, co se přihodilo, všecko městečko vyšlo se podívat na ten zvláštní zázrak, a na kusadla kobylyk téměř přímými liniemi vymezila setbu člověka neposlušného. Tu on padaje všem k nohám, prosil jich s úpěnlivým bědováním o přímluvy, aby do-

šel odpuštění. A muž Boží chápe se vhodného podnětu k napomenutí, poučoval všech, aby se učili poslouchati všemohoucího Pána, jehož rozkazův i nerozumné kobylinky poslouchají. A onen chudák připovídal plačky, že už vždycky bude poslušen příkazů, má-li jen ještě krapet naděje, že se udrží na živu. Tu muž Boží obrátil se k ostatním a řekl: „Jest spravedливо, aby tomu, jenž svým ztrestáním dal vám příklad pokory a poslušnosti, štědrota vaše udělila tohoto roku potravin.“ A tak člověk chudičský sbírkou věřících i byv pokárán i podarován, poznal, jakou škodu působí nedůvěra a jaké dobrodiní přináší ctitelům svým Boží štědrota.

XIII. V městě, jež slulo Juavo, chystali se lidé jednoho dne letního času, sešedše se do basiliky, slaviti večerní služby Boží, a nenalezli ohně, jímž by svíce rozžehli, a nemohli, jak obyčejně, ohně z kamení vykřesati; a tolik se omeškali, křesajíce železem o skálu, že stanovená doba večerní slavnosti uplynula. Muž Boží však kleče na zemi, tím vroucněji se modlil; a tu náhle před zraky tří duchovních, kteří tam byli, rozsvítla se svíce, kterou svatý Severin třimal v ruce. A v záři její vykonána byla dle obyčeje obět večerní, a všickni děkovali Bohu za všecko. Chtěl ovšem, aby oni mužové, kteří zázraku toho byli svědky, utajili tu událost, jako mnohé veliké divy, kteréž moc Boží skrze něj způsobila; ale jasnost takého slavného činu nemohla se skrýti a k veliké víře ostatní roznítla.

XIV. V témže místě se též přihodilo, že žena jedna,

dlouho trápivší se vleklou chorobou, ležela už na sotnách a vše bylo přichystáno k pohřbu. Příbuzní její však v tichém zármutku potlačili pohřební nářky jakýmsi voláním víry a přinesli tělo, téměř již bezduché, na práh komůrky svatého muže a tam je položili. Člověk Boží vida, že vchod jest zatarasen přistaveným lůžkem, dí jim: „Co že jste to chtěli učiniti?“ Odvětili: „Aby tvou modlitbou bezduchá nabyla života.“ I pravil jim se slzami: „Co tak velikých věcí požadujete od nepatrného? Uznávám se nadobro nehodným, abych si zasloužil jen odpuštění hříchů svých.“ A oni na to: „Věříme, že pomodlíš-li se za ni, ožije.“ Tu svatý Severin slzy roně, padl na místě tom na kolena a modlil se. A když žena hned po té vstala, promluvil k nim: „Nepřipisujte nic z toho mé zásluze, neboť horlivost vaší víry vymohla si tuto milost; a to se děje na mnoha místech a ve mnoha národech, aby se poznalo, že jeden jest Bůh, divy tvořící na nebi i na zemi, jenž ztracené křísí k spasení a navrací život mrtvým.“ Žena pak uzdravená počala třetího dne vlastníma rukama konati polní práce, jak v tom kraji jest obyčejem.

XV. Quintanis slulo hrazené město v úrodné Rhetii na břehu dunajském. Blízko něho s druhé strany tekla říčka jménem Businka, a ta často rozvodněním Dunaje stoupala, až zasahovala některé části tvrze, na rovině vystavěné. Též kostel si obyvatelé toho místa postavili ze dřeva, jenž visutě vystrčen byl ven z hradeb a podepřen kmeny a trámy hluboko zapuštěnými. Podlaha byla v

něm toliko ze sbitých desek, které však voda, kolikrát-koli z břehů vystoupila, odplavila. Kvintanští svou věrou pozvali svatého Severina do svého města, a tu on, přišed tam za sucha, ptal se, proč na sroubení není desek a proč ostává nepokryto. Obyvatelé mu odpověděli, že při častém rozvodnění řeky, ať je čímkoli pokryjí, voda pokaždé všecko odnese. On na to dí: „Ve jménu Kristovu, nyní přikryjte podlahu deskami a uvidíte, že od nynějška z rozkazu nebeského řeka nebude škoditi.“ A když podlahu dodělali, vstoupil sám do loďky a pomodliv se, vzal sekyru a šel do veřejí a tam, kam voda řeky sahala, vytesal znamení velebného kříže a řekl: „Pán můj Ježíš Kristus nedovoluje ti přestoupiti tohoto znamení kříže.“ Od toho pak času, když jak obyčejně řeka vysoko stoupala a zaplavovala blízké okolí, proti stavbě kostelní ostávala tak nízko, že nikdy nepřestoupila znamení svatého mučidla, které muž Boží byl vytesal.

XVI. Potom se přihodilo, že umřel velmi ctihodný kněz onoho městečka, jménem Silvinus. A když v kostele, kamž ho s marami postavili, celou noc u něho probděl, zpívající dle obyčeje žalmy, před svítáním muž Boží požádal unavených kněží a jáhnův, aby všickni odešli a po namáhavém bdění spánkem se poobčerstvili. Když vyšli, tázal se muž Boží kostelníka, jménem Materna, odešli-li všickni, jak byli řekli. A když on přisvědčil, že všickni, dí: „Nikoli, ale skrývá se zde jedna.“ Tu kostelník prohledává prostoru chrámovou po druhé

a dosvědčuje, že nezůstal nikdo. Ale bojovník Kristův ze zjevení Páně praví: „Někdo zde přece vězí.“ Proto prohlíží po třetí, ještě bedlivěji, a shledává, že jedna panna posvěcená skryla se v tmavém koutě; i obořil se na ni kostelník takto: „Kterak jsi se domnívala, že když sluha Boží zde jest, zůstaneš tu utajena?“ Na to ona: „Svedla mne, vece, zbožná touha, abych tak učinila; vidouc totiž, že všecky nutí vyjítí, pomyslíla jsem si, že sluha Boží vzývati bude božskou Velebnost a přítomného mrtvého vzkřísí“. A když ona panna vyšla, muž Boží skloniv se k modlitbě, s knězem, jáhnem a dvěma kostelníky tona v slzách prosil, aby moc nebeská vykonala dílo známé své velebnosti. A když kněz se domodlil, blahoslavený muž takto promluvil k mrtvému: „Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista mluv, svatý kněže Silvine, s bratry svými.“ Jakmile však mrtvý oči otevřel, muž Boží jen stěží zadržel rozradostnělé přítomné, aby mlčeli, a praví mu dále: „Chceš, abychom prosili Pána, by tě ještě darovati ráčil služebníkům svým v tomto životě?“ Než on dí: „Zapřisáhám tě Pánem, abys mne už nezdržoval a neolupoval o pokoj věčný, v němž jsem se nalézal.“ A když svatý Severin se pomodlil, on zase odpočinul bez ducha. Ale příběh ten zůstal zapřisáháním svatého Severina tak utajen, že do jeho smrti nevyšel na jevo. Já dověděl jsem se toho, co jsem uvedl, od podjáhna Marka a vrátného Materna, neboť kněz a jáhen, svědkové toho velikého divu, zemřeli před mužem svatým, jemuž přísahali, že nikomu neprozradí toho, co viděli.

XVII. Blažený Severin tedy takovými dary z milosti Kristovy jsa obdařen, ujal se tak horlivě zajatých a strádajících, s laskavostí sobě vrozenou, že jeho přičiněním postaráno bylo téměř o všecky chudé ve všech městech a tvrzích; a posluhoval jim s tak radostnou pečlivostí, že jen tehdy se mu zdálo, že jest syt nebo že oplývá všemi statky, když viděl, že dobře se na těle vedlo strádajícím. A ač nepřetržité celotýdenní posty ho nezkrušily, cítil se trápen hladem zubožených. Přemnozí rozjímajíce o této nábožné štědrosti jeho k chudým, ačkoliv jim z kruté vlády barbarů hlad hrozil, věnovali chudým desátky ze svých plodin s velikou ochotou. A jakkoliv tento příkaz předobře byl všem znám ze zákona, konali to s myslí radostnou a vroucí, jako by to byli slyšeli z úst přítomného Anděla. Také zimu cítil muž Boží jen z nahoty chudých, neboť byl přijal od Boha zvláštním darem, že v nejstudenější krajině, s podivuhodným odříkáním se kázně, silen a čilý přebýval. Také však psával obyvatelům Norika listy, jimiž je nabádal k dávání oněch desátků na obživu chudých. A když mu dle toho obyčeje poslali šatstva na rozdání, otázal se těch, kteří s ním přišli, byla-li poslána taková sbírka též z městečka Tiburnie. A když odvětili, že i odtud co nevidět přibudou, muž Boží naznačil, že nikterak neprijdou, a předpověděl, že odkládaná jejich sbírka věnována bude barbarům. A vskutku nedlouho potom Tiburnští stržení byli v boj, a dle úmluvy mírové, kterou jen stěží ujednali, odevzdali nepřítelům mezi jinými dávkami též onu shro-

mážděnou již sbírku, kterou zameškali poslati sluhovi Božímu.

XVIII. Obyvatelé městečka Lauriaka též dlouho nedávali oněch desátků z plodin chudým, k čemu jich svatý Severin kdysi častým napomínáním nabádal. A když chudí už velmi strádali hladem, poukazovali jim na to, že obilí už žloutne k zrání a že brzy jim bude spomoženo. Znenadání však vyrazila na obilí zhoubná sněť, která vše ničila, i přišli ihned k němu a na kolena padše vyznávali, že jsou potrestáni za svou zatvrzelost. Vojín Kristův těšil je skličené duchovními slovy řka: „Kdybyste byli dali desátky chudým, nejen že byste přijali odměny věčné, ale i pozemskými statky byste šťastně oplývali. Nuže poněvadž napravujete vinu vlastním vyznáním, slibuji vám od dobrotivosti Páně, že přítomná rez, ač tak rozšířená, obilí docela nezničí; toliko ať vaše víra po druhé se neviklá.“ A od toho dne pro ten slib obyvatelé mnohem ochotněji platili desátky. Potom jich napomenul, jakož činíval, aby si půst uložili, což když učinili, tichý déšť zažehnal pohromu žně, již bezmála ztracené.

XIX. Batavis sluje město, položené mezi oběma řekami, Innem a Dunajem, kdež blažený Severin založil klášterík pro několik mnichů obyčejným způsobem, protože tam často docházel na žádost obyvatel, nejvíce pro neustálé nájezdy Alamanův, jichžto král Gibuldus s převelikou úctou k němu lnul. On také jednou touže spátriti ho, vyjel si k němu a Světec mu vyšel naproti, aby

nebudil zbytečné pozornosti a neobtěžoval města ; a promluvil ke králi s takovou rozhodností, že se počal před ním silně třásti a vraceje se svěřil se svému vojsku, že za válek nikdy nebyl zachvácen takovým strachem. A protože sluhovi Božímu dal na vybranou, aby si poručil, co by chtěl, předobrotivý učitel poprosil, aby spíše pro vlastní dobro zakázal svému lidu pustošiti území římské a propustil bez náhrady zajatce, zjímané jeho lidmi. Tu král ustanovil, aby poslal někoho ze svých, by co nejrychleji se to vykonalo. I poslán byl hned jáhen Amantius a šel v patách za králem ; ale ač mnoho dní u paláce vyčkával, pořád ho neohlašovali. A když s nepořízenou se vracel, ukázal se mu člověk podobný v tváři svatému Severinovi, a s pohrůžkou ho zastavil a poděšenému poručil, aby šel za ním. On strachem se chvěje spěchal za ním, až došli ke dveřím královým, a tu onen vůdce zmizel jeho udiveným očím. A králův komorník hned ptá se jáhna, odkud jest a čeho si přeje. On krátce vyložil mu věc a podal králi listy, a dostav listy od něho, byl propuštěn. S ním posláno bylo na sedmdesát zajatých a krom toho nesl králův ochotný slib, jímž se mu zaručoval, že projížděje územím, pátrati bude po zajatcích, a ať jich tam najde počet jakýkoli, zpropouští je. K tomu ustanoven byl potom svatý kněz Lucillus, jenž přivedl ze zajetí veliký zástup ubožáků.

XX. Tím časem, kdy říše Římská trvala, ve mnoha městech vojáci střehoucí hranic živení byli na obecní útraty. Když tento zvyk přestával, zanikly s ním i vo-

jenské posádky, jediné na hranici batabinské částečně stály. Z těchto vojáků někteří odešli do Italie, aby přinesli poslední žold spoluvojinům, a cestou barbaři je povraždili, aniž o tom kdo zvěděl. Tu jednoho dne svatý Severin ve své světničce náhle za čtení zavřel knihu a rozplakal se s hlubokým vzdycháním a poručil přítomným, aby honem běželi k řece, a ujišťoval, že v tu chvíli řeka zbarvila se lidskou krví. A hned po té oznámeno, že těla řečených vojinů proud říční vynesl na břeh.

XXI. Když pověst o svatém Severinu se rozhlašovala, přišel k němu kněz jménem Paulinus. A když se chystal na odchod, pobyv ve společnosti svatého muže několik dní, uslyšel od něho: „Pospěš, ctihodný kněže, neboť záhy, jak věříme, důstojnost biskupská ozdobí tvou lásku na přání lidu, třeba bys se zdráhal.“ A brzy po návratu jeho do vlasti předpověď ona se na něm vyplnila, neboť občané města Tiburnie, jež jest mateřským městem Norika, donutili řečeného muže, aby přijal hodnost nejvyššího kněžství.

XXII. Sháněly se ostatky mučovníků do basiliky postavené za hradbami města Batavis na místě řečeném Boitro za Innem, kdež svatý Severin zřídil klášterík pro několik mnichů. A když se již kněží domlouvali, které ze sebe pošlou pro ty svaté památky, svatý Severin dával jim toto napomenutí: „Ačkoli pomíjejí všecka díla smrtelníky vytvořená, přece tato budova opuštěna bude dříve všech ostatních; vidím, že netřeba namáhavě sháněti ostatků svatých, neboť samoděk bude nám sem při-

neseno požehnání svatého Jana.“ Tím časem přišli k blaženému muži občané zmíněného města s prosbou, aby došel k Fabianovi, knížeti rugskému, a vyprosil jim dovolení ke kupectví. On však dí jim: „Přiblížil se čas tohoto města, aby zůstalo opuštěno jako ostatní hořejší tvrze, zbavené obyvatel. Nač se tedy starati o kupecké krámy místům, kde se potom kupec neobjeví?“ A když oni mu na to, aby jich nezamítal, nýbrž napomáhal jim obvyklou přízní, jeden kněz pln ducha ďábelského dodal toto: „Jdiž, prosím tě, svatý, jdiž honem, ať si po tvém odchodu poněkud ulevíme od postův a bdění.“ Tu muži Božímu proudem vyhrkly slzy, že kněz přede všemi poslouchajícími se vytasil s takovou směšnou marností. Býváť nepokrytá posměvačnost důkazem skrytých provinění. A na otázku bratří, proč tolik pláče, svatý muž odpovídá: „Vidím, jak převeliké soužení dolehne na toto místo hned po našem odchodu, jak lidská krev zaplaví — čehož nemohu vysloviti bez lkání — svatyně Kristovy, až i tohle místo bude poskvrněno“, povídalť to v kapli křestní. I odplul po Dunaji do svého starobylého samostanu ze všech největšího, u hradeb města Fabiana stojícího, což bylo sto mil cesty. A brzo po jeho odchodu Hunimundus v průvodu nečetných barbarů vtrhl do města Batavis, jak světec byl předpověděl. A poněvadž téměř všickni usedlíci byli odešli na žeň, pobil čtyřicet mužů, kteří zůstali na stráž. Při stíhání pak barbari zabili také onoho kněze, jenž tak rouhavě v křestní kapli se vyslovil vůči sluhovi Kristovu, a to v téže kapli,

kamž se utekl. Darmoť nepřítel pravdy, uraziv Boha, uchyluje se tam, kde tak nerozvázně se byl prohřešil.

XXIII. Když jednou svatý Severin v samostanu fabianském četl Evangelium, dokončiv řeč, vstal a kázal, by mu ihned připravili člun; a když se divili, dí: „Budiž jméno Páně požehnáno! třeba jíti naproti ostatkům svatých mučovníků.“ Pospíšili a přepluli Dunaj a na druhém břehu řeky našli člověka sedícího, jenž jich velmi snažně prosil, aby ho dovedli k sluhovi Božimu, k němuž si dávno přál se dostat pro pověst, která o něm šla. I ukázali mu sluhu Kristova, a on uctivě mu podal ostatky svatého Jana Křtitele, které dlouhý čas u sebe choval. Sluha Boží přijal je s náležitou úctou a basiliku, již se tak dostalo bezděky požehnání svatého Jana, jakož byl předpověděl, dal službou kněžskou posvětit.

XXIV. Mimo to muž svatý, zjevením Božím, jakož se mu stávalo, byv napomenut, poslal kostelního zpěváka, jménem Moderata, k obyvatelům města, jež slulo Joviaco, vzdáleného od Batavis přes dvacet mil, s rozkazem, by všickni z města toho bez meškání se vystěhovali, sice že brzy zahynou. A poněvadž jedni pochybovali o předpovědi a druzí docela nevěřili, poslal opět jakéhosi Quintasia, jemuž i s pláčem děl: „Pospěš si, pospěš, a oznam jim, že neujdou zajetí, zůstanou-li tam ještě této noci.“ Zvláště poručil důtklivě napomenouti Maximiana, kněze života duchovního, aby aspoň sám rychle opustil pohrdající a zachránil se nebeským milosrdenstvím; a podotýkal sluha Boží, že jest o něho u

velikých úzkostech, aby snad nezhynul hrozícím nebezpečím, nedbaje spasitelného vzkázání. Quintasius spěchal po rozkaze. Ale měšťané vesměs kolísali se v nedůvěře, kněz pak se zdráhal a nabízel poslu Božímu laskavé pohostinství. On však nikterak se nedal zadržeti. A téže noci vtrhli tam z nenadání Herulové, město vydrancovali a přemnohé odvedli do zajetí a jmenovaného kněze na šibenici oběsili. Když služebník Boží o tom uslyšel, velice želel, že nedbali, ač byli varováni.

XXV. Potom přišel jeden Noričan, jménem Maximus, jenž často navštěvoval služebníka Božího a z důvěrnosti, kterou si u něho získal, zůstal v samostanu svatého muže několik dní a dověděl se z jeho věštby, že vlast jeho náhle stihne těžká pohroma. Proto honem se vrátil, nesa list od blaženého muže svatému biskupu Paulinovi. Svatý biskup poučen jsa vážnými slovy listu, důrazně napomenul všech tvrzí celé své diecése vlastními dopisy, aby zhoubě blížící se rány čelili, jak to naznačoval dopis muže Božího, třídenním postem. Oni jali se konati dle rozkazu a hle, právě když půst byl dovršen, nesmírné množství Alamanů počalo vše divoce pustošiti. Tvrze však nepocítily žádného nebezpečí, neboť krunýř věrný postu a chvalitebná pokora srdce obrnily je důvěrou proti sveřepému nepříteli, zásluhou muže proroka.

XXVI. Po té jeden malomocný z území milánského připutoval k svatému Severinovi, přiváben jeho pověstí. A poněvadž snažně prosil za uzdravující lék, doporučil

ho svým mnichům a púst jim uložil, a přispěním milosti Boží malomocný ihned byl očištěn. A když ho uzdraveného nabádali, aby se vrátil do vlasti, on vrhl se svatému muži k nohám s prosbou, aby se nemusil vraceti, žádaje si totiž vyváznouti z malomocenství hříchu tak, jako vyvázl z tělesného, a dovršiti život chvályhodným koncem na témže místě. A muž Boží náramně se divě jeho nábožnému duchu, poručil několika mnichům po otcovsku, aby s ním trvali v opětovných postech a ustavičné modlitbě, by mu Bůh dopřál toho, co jest vhodné pro něho. A takými léky posilněn, do dvou měsíců vyproštěn byl z vazeb života smrtelného.

XXVII. Téhož času obyvatelé města Quintanis, ukonání již častými nájezdy Alamanův, opustili svá sídla a odstěhovali se do města Batavis. Ale útulek jejich neostal oněch barbarův utajen, pročez tím více se rozohnili doufajíce, že jedním útokem lid dvou měst oloupí. Leč blažený Severin usilovně se modlil a povzbuzoval Římanů mnohými spasitelnými příklady a předpovídal, že nepřátelé nynější budou sice přemoženi s pomocí Boží, ale že po vítězství zahynou ti, kteří jeho napomínáním pohrdají. Všickni tedy Římané, posilněni jsouce předpovědí svatého muže, ozbrojili se ne tak zbraněmi hmotnými, jako spíše modlitbou svatého muže a zhotovili se proti Alamanům, s nadějí na slíbené vítězství. A když tím utkáním přemoženi a zahnáni byli Alamanové, muž Boží promluvil k vítězům takto: „Synové, ne abyste přičítali palmy tohoto zápasu svým silám, ale

vězte, že Bůh vás chránil a vysvobodil proto, abyste odsud za krátký čas odešli, jako by vám nějaké příměří bylo povoleno. Sestupte tudíž se mnou hromadně do města Lauriaka." Tak předobrotivý muž Boží jich napomínal. Batavinským pak, poněvadž se zdráhali svou rodnou půdu opustiti, dodal: „Ač i ono město, kam se ubíráme, bude nám velmi brzy opustiti pro vtrhnutí barbarův, přece odsud nyní zároveň vyjděme.“ Na toto napomínání lid z největší části ho následoval. Našlo se však několik svéhlavců, a ti neušli nepřátelskému meči za své pohrdání. Kdožkoli totiž tam zůstali přes zákaz muže Božího, všickni byli od Turingů, do téhodne tam vtrhnuvších, jednak pobiti, jednak zajati, a tak pykali za své vzdorování.

XXVIII. Všeho lidu pak, jenž uposlechnuv jeho napomínání, přestěhoval se na horní části Dunaje do města Lauriaka, blažený Severin stálými výstrahami poučoval, aby nespoléhal na svou vlastní sílu, ale raději modlitby, postů a almužny pílice, zbraněmi duchovními se ozbrojili. Krom toho muž Boží jednoho dne ustanovil, aby všickni chudí se shromáždili v jedné basilice, že je podělí olejem, jak potřeba žádala, neboť toto zboží dováželi kupci do těch míst toliko s prevelikou nesnází. I shromáždil se zástup nuzných, jako by pro požehnání si šli, a pro vzácnost toho tuku rozmnožil se zástup a počet prosebníků. A tu blažený muž pomodliv se udělal znamení kříže a vyslovil obyčejné své rčení z Písma svatého, jak všickni slyšeli: „Budiž jméno Páně požeh-

náno." Po tom jal se vlastní rukou nalévati oleje do nádob, které sluhové podávali, napodobuje věrný služebník Pána svého, který nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sám posluhoval, a bera se v šlépějích Spasitelových radoval se, že přibývá tekutiny, které naléval pravicí, aby neviděla levice. A ač nádoby chudých byly už plny, oleje v rukou služebníků přece neubývalo. Zatím však, co okolostojící mlčky se podívovali tomu velikému dobrodiní Božímu, jeden z nich, jménem Pientissimus, ohromen jsa nesmírným úžasem zvolal: „Pane, ten džbán oleje vzrůstá a jest ho v něm jako v studni!“ A tak sotva že zázrak vyzrazen, veleužitečná ta tekutina ihned se ztratila; a sluha Kristův zvolal: „Co's to učinil, bratře? Zmařil jsi prospěch tolika lidí! Pán Ježíš Kristus ti odpustiž!“ — Takto žena vdova, dluhy obtížená, příkazy proroka Eliáše byla naučena, aby z kapky oleje, který měla, přemnoho nádob naplnila; a když všechny byly plny, ona ještě požadovala nádob na synech; jakmile však oni řekli, že více jich nemají, hned olej se zastavil.

XXIX. V téže době Maximus Norický, o němž jsme se výše zmínili, v zápalu víry v polou zimy, kdy cesty té krajiny zledovatělým sněhem bývají zařaseny, umínil si v smělé odvaze, či spíše, jak se později ukázalo, v neochvějně zbožnosti, že se vydá za blaženým Severinem vezma s sebou četně průvodčích, kteří ponosou pro zajatce a chudinu šatstvo, jež se sebralo v Noriku zbožnou sbírkou. Vyšli tedy a vylezli na alpské vrchy;

tam však přes noc napadlo tolik sněhu, že v jeho bradách uvázli, jako by do hluboké propasti se byli proborili, pod záštitou vysokého stromu. A když nadobro zoufali nad svými životy, poněvadž odnikud se neukazovalo pomoci, vůdce družiny ve spánku spatřil postavu muže Božího, kterýž přistoupiv řekl mu: „Nebojtež se, jděte dále svou cestou.“ Tímto zjevením oni nabrali ducha a když vyrazili, spíše věrou nežli kroky kráčejíce, objevil se náhle s boku řízením Božím medvěd ohromné velikosti, aby jim cestu ukazoval, ač medvědi v čas zimní skrývávají se v jeskyních; a ukázav jim želaný východ, skoro dvě stě mil naznačoval žádoucí směr, ani na pravo, ani na levo se neuchyluje. A předcházel je ovšem v takové vzdálenosti, aby čerstvými šlápotami připravil stezku. A tak kráčela šelma širou pustinou a neopustila mužů, kteří nesli úlevu chudým, ale dovedla je až k příbytkům lidským s vlídností, jaké jen byla schopna, a když svůj úkol vykonala, obrátila se v jinou stranu; naznačila pak touto službou, co lidé mají lidem prokazovati a jak k sobě láskou lnouti, když divoká šelma razila cestu zoufalým. Jakmile pak oznámili sluhovi Božímu, kdo přišel, on dí: „Budiž jméno Páně požehnáno. Nechť vstoupí ti, jimž medvěd ukázal cestu, kterou by došli.“ A oni zaslechnuvše to, divili se nesmírně a žasli, že muž Boží povídá o tom, co se událo daleko od něho.

XXX. Občané města Lauriaka a přistěhovalci z horních tvrzí měli se také na pozoru před nepřáteli, pokud

to lidské bdělosti možno, a na nebezpečná místa ustanovili hlídky. Služebník Boží z Božího vnuknutí jich napomenul a s myslí tušivou nabádal, aby si všecek svůj chudý majetek ukryli ve hradbách, aby dravost nepřátelská, nenacházejíc za svého nájezdu nic lidského, hladem dohnána ihned ustala v přeukrutném řádění. To hlásal čtyři dni, a když se čtvrtého dne sešeřilo, poslal mnicha jménem Valenta k svatému Konstantinovi, biskupu téhož místa, a k ostatním, kteří s ním meškali, vzkazuje jim: „Dnešní noci rozestavíce, jak obyčejně, hlídky na hradbách, buďte velmi ostražití a mějte se na pozoru před úklady blížícího se nepřítele.“ Oni však tvrdili, že hlídači prázdného nebezpečí neznamenaají, a nedbali. Ale sluha Kristův nepřestával napomínati a volaje mocným hlasem k pochybujícím, tvrdil, že téže noci budou zajati, neuposlechnou-li věrně rozkazu, a mnohokrát za řeči opakoval: „Ukamenujte, ukamenujte mne, obelhu-li vás!“ A tak posléze přece je dohnal, že se odhodlali po obyčejných večerních žalmech vydati se na hradby na stráž. A když se přehojně sešli a začali hlídati, jeden z nich, jenž nesl pochodeň, z neopatrnosti zapálil na blízku stojící kupu sena, kterýmžto ohněm sice nic nechtylo, ale město se osvětlilo. Poněvadž však při tom všickni dali se do křiku, nepřátelé, poschovávaní v houštinách lesních, polekali se té náhlé záře a křiku, a domnívajíce se, že jsou vyzrazeni, ostali potichu. Ráno pak obklíčili město, rozběhli se kolkolem, a nenalezše nikde potravin, uloupili stádo dobytka jed-

nomu muži, jenž zatvrzele pohrdal předpovědí muže Božího a majetku svého neschoval; po té odtáhli. Když se ztráceli s dohledu, občané vyšli z bran a nedaleko hradeb našli pohozené žebříky, jež si barbaři byli přichystali k ztečení města, ale jež, poděšeni v noci křikem stráží, zaházeli. Proto občané prosili sluhy Kristova pokorně za odpuštění a vyznávali, že mají srdce tvrdší kamenů, že však z příhody té poznali, že v muži svatém sídlí prorocká milost. Býval by totiž tehdá všecnek neposlušný lid byl zavlečen do zajetí, kdyby ho nebyla na svobodě zachovala obvyklá modlitba muže Božího, jakož hlásá apoštol Jakub, řka: „Mnoho může modlitba spravedlivého vytrvalá.“

XXXI. Feletheus, král rugský, jenž též slul Feva, uslyšev, že zbytky obyvatelstva všech měst, která unikla mečům barbarským, návodem sluhy Božího uchýlily se do Lauriaka, přitáhl se svým vojskem, zamýšleje náhle je polapiti, odvésti a usaditi je v sousedních městech sobě poplatných (z nichž jedním bylo Fabianis), kteráž od Rugův odděloval toliko Dunaj. Tím se všickni tuze poděsili a přišli k svatému Severinovi s úpěnlivou prosbou, aby vyšel králi v ústrety a zvrátil jeho úmysly. I chvátal muž Boží celou noc a potkal se s ním časně ráno u dvacátého milníku městského. Král se zalekl jeho příchodu a vyznával, že ho velice tíží jeho únava, a vypytał se ihned na příčinu náhlé jeho cesty. Tu muž Boží dí: „Pokoj tobě, králi předobry. Přicházím co posel

Kristův, abych vyprosil milosrdenství poddaným. Po-
mni milosti, vzpomeň Božích dobrodiní, jichž přispění
otec tvůj mnohokrát zakusil. Neboť za všecek čas své-
ho kralování neodvážil se ničeho začíti bez mé rady.
On nikdy spasitelným napomenutím neodporoval a
častými zdary poznal, co zmůže duch poslušný, a jak
prospívá vítězům, nenadýmají-li se svými vítězstvími.“
Na to král: „Nedopustím, vece, aby Alamani nebo
Thuringové krutým pustošením oloupili tento lid, za
něž ty ve své dobrotě přicházíš orodovat, nebo aby jej
mečem pobili nebo v otroctví porobili, když mám po-
platná města v sousedství, v nichž se mohou srovnati.“
Na to mu sluha Kristův takto rozhodně odvětil: „Zdaž
ty svým lukem a mečem zprostil jsi tyto lidi přečastého
loupeživého pustošení, či spíše milost Boží je zachovala
na živu, aby ti mohli býti v něčem k dobrému? Nuže
tedy, králi předobry, nezemítej mé rady a svěř tyto
poddané mé ochraně, aby návaem tak velikého vojska
spíše nebyli drancováni než stěhováni. Důvěřujíš Pánu
svému, že on sám, jenž mne určil snášeti s nimi společ-
ně nehody, učiní mne způsobilým k vyvedení jejich,
jakož přislíbil.“ Když toto král uslyšel, mírným tím vý-
kladem ukonejšen ihned vrátil se i s vojskem domů.
Římané, které svatý Severin přijal pod svou ochranu,
vyšli z Lauriaka a po pokojné úmluvě usadili se po
městech a žili s Rugy v přátelském společenství. On
pak sám dlel ve Fabianu ve starém svém samostanu,
a nepřestával ni napomínati lidu, ni předvídati věci bu-

doucích, a tvrdil, že se postěhují na půdu římskou, bez jakékoli újmy své svobody.

XXXII. Téhož času král Odoakar, pamětliv jsa oné předpovědi, v které ho svatý Severin označil budoucím králem, poslal mu přátelský dopis, jímž mu pokorně nabízel, ať si požádá, čehokoli by si přál, aby mu vyplnil. Světec povzbuzen touto jeho přípovědí, prosil za propuštění jakéhos Ambrože z vyhnanství, a Odoakar rád mu učinil po vůli. Jednoho dne pak, když mnozí urození, jak tomu bývá, z pochlebenství chválili toho krále před svatým mužem, otázal se, kterému králi platí takové chvalořečení? A když odvětili, že králi Odoakrovi, řekl: „Odoakra nic nevyruší třináct a čtrnáct let“, naznačuje tím nerušené jeho kralování, a dodal, že oni sami velmi brzo potvrdí, co předpověděl.

XXXIII. Měšťané komagenští, u nichž znamenitost svatého Severina nejdříve byla vyšla na světlo, prosili ho snažně, by je také navštívil; i přišel k nim. A dověděl se o jeho návštěvě jeden dvořenín krále Felethea, jehož mladičkého syna trápil vleklý neduh, takže mu už pohřeb strojí. I přeplavil se přes Dunaj a padl mu k nohám s pláčem a pravil: „Věřím, muži Boží, že můžeš mému synu vyprositi od Boha rychlého uzdravení“. Světec se pomodlil, a tu hoch, jehož přinesli polouživého, k úžasu otcovu vstal uzdraven a neprodleně vrátil se domů úplně čilý.

XXXIV. Též jakýsi Teio, plný mozolovitých boulí malomocenství řečeného elephantiasis, přišel zdaleka,

přiváben divy svatého Severina, a prosil, by svou modlitbou ho očistil. I byl od něho poučen, jak obyčejně, a přikázáno mu, aby s pláčem nepřetržitě vzýval Boha, dárce veškeré milosti. A co díme? Na prosby blaženého muže týž malomocný milostí Boží jest uzdraven, a poněvadž mravy své změnil v lepší, zasloužil si tím, že i pleť jeho se změnila. I rozhlašoval daleko široko velikolepé činy věčného krále ústy svými i přemnoha jiných.

XXXV. Také Bonus, mnich blaženého Severina, rodem barbar, jenž se spravoval dle jeho vyřčení, tuze jsa sklíčen slabostí zraku prosil, by mu poskytl léku svých modliteb, těžce nesa, že přichozím a cizincům pomáhá svou milostí uzdravovací a pro něho, že nemá pomoci. I dí jemu sluha Boží: „Dobré jest, synu, má-li kdo bystrý zrak tělesný a vidí-li jasně okem vnějším, ale modli se raději, aby niterný zrak se ti zbystril.“ Poučen tedy takým napomenutím, snažil se spíše vnitřním zrakem hleděti než tělesným a dosáhl podivuhodné vytrvalosti v modlitbě, prodlévaje neustále na modlitbách, aniž se mu kdy znechutily, a vytrvav v klášterním bdění téměř čtyřicet let, dokonal v tomtéž zápalu víry, s jakým se byl obrátil.

XXXVI. V místě Boitro, výše jmenovaném, pokorný učitel zjistil, že tři kterési mnichy jeho samostanu hyzdí neřest pýchy, a ač každému o sobě domlouval pro jejich chyby, setrvali v tom zhoubném stavu. I modlil se, aby Bůh je ráčil přijmouti za své syny a otcovskými

důtkami potrestati. A dříve ještě než svou modlitbu s hojnými slzami dokonal, mnichové ti zachvácení jsou ďáblem a trápením jeho dohnáni, naráz hlasitě se přiznávají k zatvrzelosti svých srdcí. Ať se to nikterak nezdá někomu ukrutným neb hříšným, když takovíto lidé vydáni byli Satanu k zahubení těla, jak učí blažený Apoštol, aby duch byl spasen v den Pána Ježíše; neboť též blažený Ambrož, biskup milánský, řekl o služebníkovi Stilikovi, když ho postihli jako padělače listů, že ho třeba vydati Satanu, aby se po druhé neopovážil něco takového podnikati, a tu v témže okamžení, kdy ještě řeč byla v ústech knězových, nečistý duch ho uchopil a lomcoval jím. Také Sulpicius Severus vypravuje, z vypravování Posthumianova, jak jeden muž, podivuhodný velikými cnostmi a divy, aby vypudil ze svého srdce marnou domýšlivost, v níž se ocitl, prosil za to, aby byl pět měsíců zadržán v moci ďáblově, a tak podoben byl těm, které sám léčil. A tentýž o něco dále: „I zachvácen byv ďáblem, v okovy uvržen a všecko vytrpěl, čeho posedlí zakoušívají; teprve pátého měsíce sproštěn byl nejen ďábla, nýbrž, což mu bylo užitečnější i žádoucnější, také i marnivosti. Pročež ony jmenované mnichy muž Boží svěřil bratřím a čtyřicetidenní léčbě přísnými posty podrobil. A když to vykonali, modlil se nad nimi a vymanil je z moci ďáblovy a vymohl jim uzdravení nejen tělesné, nýbrž i duchovní. Od té doby svatý muž požíval tím větší úcty a bázně, i mezi ostatními zavládla úzkostlivější kázeň.

XXXVII. Mnicha Marciana, jenž potom knězem se stav, řídil klášter před námi, poslal s bratrem Renatem do Norika. A když uplynul třetí den, praví bratřím: „Modlete se, předrazí, neboť Marciana i Renata těžké trápení sužuje, ale přispěním Kristovým budou z něho vysvobozeni.“ A tu mnichové si poznamenali, co řekl, a když onino za mnoho měsíců se vrátili a oznámili nebezpečný den i hodinu, v které barbarům unikli, zjistili, že to tak, jak si poznamenali.

XXXVIII. Jindy přebлаžený Severin rovněž náhle poručil jednomu z bratří, jménem Ursovi, aby tuhým čtyřicetidenním postem, odříkáním jídla a úpěním čelil neštěstí, které mu hrozí, řka: „Hrozí tvému tělu nebezpečí, které však zažehnáš s pomocí Boží malým chlebičkem a vodou.“ A hle, čtyřicátého dne vyrazila se postícimu na rameně morová neštovice. I běžel honem k němu a prosebně mu ji ukazoval. I dí mu svatý sluha Boží: „Neobávej se neštěstí, které jsem ti už před čtyřiceti dny předpověděl“, a nemeškaje udělal rukou znamení kříže a k údivu všech, kteří tam byli, smrtelná neštovice se ztratila. O jiných uzdraveních domácích zde nevypravujeme, aby dílo rozvláčností se neznechutilo. Mnohokrátě totiž napřed oznámil choroby mnichů svých zjevením Kristovým, a tímtež Božím údělem, kterým je předvídal, také je hojil.

XXXIX. Duchovní učitel nepřebýval daleko od chyšky svých žáků, trvaje stále na modlitbách a v postech; konal však s nimi ranní modlitby a příslušnými večer-

ními psalmodiemi pobožnost slavně dovršoval, ostatní pak denní modlitby konával v kapličce, v níž bydlel. A při tom často poučován jsa nebeskými věštbami, předpovídal z milosti Boží mnoho věcí budoucích, poznával tajnosti mnohých lidí, a bylo-li třeba, veřejně o nich mluvil a opatřoval léky, jak čí nemoc vyžadovala. Lůžkem byla mu jediná žíně na podlaze kaple, a v šatě, kterým se po všecek čas odíval, v tom i spával. Nikdy neporušil postu do západu slunce, leč o některých svátcích. Za čtyřicetidenního postu spokojoval se jedním občerstvením za týden, a obličej jeho zářil stejnou veselostí. Poklesků cizích oplakával jakožto vlastních a bránil jim, seč byl.

XL. Posléze když po mnoha útrapách a dlouhých zápasech blažený Severin zjevením Božím poznal, že odejde s tohoto světa, pozval Fevu, zmíněného krále rugského, s jeho přeukrutnou manželkou, jménem Gisou, by přišli k němu. A když ho byl spasitelnými slovy napomenul, aby se svými poddanými tak jednal, jako stále na mysli mající, že bude Pánu počet vydávati ze stavu svého království, a též jinými slovy neohroženě mu domluvil, ukázal vztaženou rukou králi na prsa a královnu těmito otázkami tepal : „Tuto-li duši“, dí, „více miluješ, Giso, či zlato a stříbro?“ A když ona pravila, že manžel jest jí nade všecky statky, muž Boží moudře doložil : „Přestaň tudíž“, vece, „utiskovati nevinných, aby jejich utlačováním neztroskotala vaše moc, neboť ty králov-

skou mírnost často podvracíš.“ Leč ona: „Proč nás takhle vítáš, sluho Boží?“ A on odpovídá: „Zapřisahám vás já nejponížejší a takřka již k Bohu se ubírající, abyste se zdržovali nespravedlivých činův a oddali se skutkům nábožným. Dosavad požehnáním Božím dařilo se vašemu království, od nynějška však uvidíte.“ Král s manželkou dostatečně jsouce poučeni těmito napomenutími, rozloučili se a odešli.

Od té doby světec nepřestával mluvit svým o blízkosti svého odchodu, se sladkou laskavostí, jakož byl vždycky mluvíval. „Vězte, bratří“, pravil, „že jako synové Israelští vytrženi byli ze země egyptské, tak bude třeba všecky národy této země vysvoboditi z nespravedlivého panství barbarského. Všickni zajisté se vystěhují se svým jméním z těchto měst a dostanou se na území římské bez jakéhokoli zajetí. Ale pamatujtež na příkaz patriarchy svatého Josefa, jehož přísahou vás já nehodný a nejnižší zavazuji: Navštívením navštíví vás Bůh, i vezmete kosti mé s sebou odtud, což ne mně, ale vám bude na prospěch. Neboť tato místa, nyní obydlená a vzdělaná, promění se v pustou širou poušť, takže nepřátelé pídice se po něčem zlatém, vykopávají budou i těla mrtvých.“ Pravdivost tohoto proroctví potvrdila se nynějším stavem věcí. — Protož přesvatý otec, jakož byl prozíravý, aby nebyla porušena úcta příslušející pozůstatkům zemřelých, poručil, aby v čas, kdy nastane obecné stěhování národu, nerozdílné tovarišstvo bratří, které byl shromáždil, chystajíc se na cestu, vy-

zdvihlo jeho kosti a vzalo s sebou, zůstávajíc na jeho památku v jednom svazku svatého společenství.

XLI. Už přede dvěma lety nebo ještě dříve blažený Severin byl označil i den, kterého vyjde z těla, a to tímto způsobem: Když o Zjevení Páně svatý kněz Lucillus mu pečlivě oznamoval, že zítra slaviti bude službami Božími výročí smrti svého opata Valentina, kdysi biskupa rhaetského, sluha Boží mu odvětil: „Uložil-li ti blažený Valentin, abys slavival tu památku, i já pro svůj odchod ze světa zůstavuji tvé péči, aby se za mne konaly vigilie téhož dne.“ A když on tou řečí jsa rozechvěn, spíše sebe jemu vroucně doporučil, ježto se zdálo, že jsa člověk ustaralý, dříve umře, dodal: „To se stane, svatý knězi, co jsi slyšel, a nezmění se ustanovení Páně chtěním lidským.“

XLII. Krom toho Ferderuch dostal od svého bratra Fevy, krále rugského, jedno z několika měst, která zbyla na břehu dunajském, Fabianis totiž, u něhož svatý Severin, jak jsem pověděl, přebýval. A když za ním tenthle Ferderuch přišel, aby ho dle zvyku pozdravil, vojín Kristův jal se mu horlivě vykládati o svém odchodu, a zapřisahaje ho pravil: „Věz, že co nevidět odeberu se k Pánu, proto bedlivě se střež, abys po mém odchodu neopovážil se dotknouti něčeho z toho, co mi bylo svěřeno, a ruky vztáhnouti na majetek chudých a zajatých, abys nepocítil za takovou nerozvážnost, což daleko zůstaň, hněvu Božího. Ferderuch zaražen nenadálým napomenutím dí: „Proč nás lekáš tímto zaklínáním, kdyžtě

si nepřejeme zbavení býti tak mocného ochránce a svaté štědrosti tvé, kterou všickni znají; spíše slušno něco přidati než odníti, aby se nám dostávalo obrnění tvým orodováním, jako našemu otci Flaccitheovi, jenž zkušeností se přesvědčil, jak mu vždy pomáhaly zásluhy tvé svatosti." A on odpovídá: „Ať z jakéhokoli popudu bys chtěl sáhnouti na mou poustevničku, hned na místě pocítíš a v budoucnu odpykáš trest, kterého ti nepřejí." Ferderuch sliboval, že se zachová dle napomenutí sluhy Kristova a vrátil se domů. A přelahodný učitel neustále mluvil chvilkami k žákům řka: „Doufám v milost Pána svého Ježíše Krista, že vám odplatí statky života věčného a neodepře útěchy na zemi, vytrváte-li v jeho díle a zůstanete-li ve svornosti pospolu na mou památku.“

XLIII. Po té dne pátého ledna pociťoval jakési slabé píchání v boku, a když potrvalo tři dni, dal okolo půl noci svolati k sobě bratři a připomenuv jim o svém těle, utvrzoval je otcovskými naučeními a na to zpříma takovou podivuhodnou řeč navázal: „Nejdražší synové v Kristu, víte, že blažený Jakub na odchodu svém z tohoto světa, když cítil, že smrt se blíží, svolal k sobě syny své a jednoho po druhém obdařuje prorockým požeháním, odhaloval jim tajemné osudy budoucí. My však přeubozí a vlašní a neschopní tak vroucí zbožnosti, nepovázíme se osobovati svým silám takové výsady, ale o jednom, což na poníženost naši se hodí, nepomlčím: ukážu vám na příklady předkův, jichž způsobu obcování

si hledtež a víru jejich napodobtež. Abraham zajisté povolán byv Hospodinem, aby šel v místa, která měl přijmouti v držení, uposlechl věrou a vyšel nevěda, kam přijde. Napodobtež tedy víru tohoto blaženého patriarchy, napodobtež svatost, pohrdejte zemí a vyhledávejte vždy vlasti nebeské. Důvěřuji ovšem v Pána, že mi věčný zisk z vás poplyne. Neboť vidím, že vy radost mou jsterozhojnili horlivostí ducha, že milujete spravedlnost, v oblibě máte pouta bratrské lásky, dbáte čistoty, šetříte pravidel pokory; toto směle chválím a schvaluji, pokud očím lidským to viditelné. Ale prostě, aby to, co záslužným se jeví zraku lidskému, potvrdilo se při zkoušce soudu věčného, poněvadž ne jako člověk vidí Bůh. Onť zajisté, jak hlásá slovo Boží, zpytuje srdce všech a předvídá všecka myšlení. Proto vytrvalými prosbami toho se nadějte, aby Bůh osvítil oči srdce vašeho, jako si přál blažený Eliseus, a je otevřel, byste mohli poznati, jaká síla stojí při nás ve Svatých a jak veliké pomoci skýtají věřícím, neboť Bůh náš přibližuje se prostým. Ať ti, kteří Bohu bojují, neustávají ve vytrvalé modlitbě, ať nemrzí pokání činiti toho, kdo se nestyděl zla páchat; neváhejte lkáti hřešící, zda by nějak se usmířilo uražené Božství záplavou vašich slz, neboť ducha zkormouceného ráčilo nazvati svou obětí. Buďme tedy pokorní srdcem, klidní myslí, vystříhejme se všech přestupkův a buďme vždy pamětlivi Božích přikázání, vědouce, že nám nic nejsou platny skromnost v oděvu, jméno mnišské, titul řehole, vzezření zbožné, shledá-li

se, že v plnění přikázání jsme nedbalí a trestuhodní. Ať tedy se shodují, synové předrazí, mravy s učiněným předsevzetím; velikou nepravostí jest i u člověka světského páchatí hříchy, což teprve u mnichů, kteříž lákadel světských jako dravé zvěře prchajíce, Krista všelikou snažností následovati zvolili a jichžto chůze i šat se pokládají za svědectví ctnosti? Ale proč vás, bratři moji předrazí, meškám ještě dlouhým výkladem, když jste učinili předsevzetí? Zbývá mi toliko provoditi vás posledními slovy blaženého Apoštola, jenž takto řekl: A nyní poroučím vás Bohu a slovu milosti jeho, jenžto může vás zachovati a dáti vám dědictví mezi všemi posvěcenými, jemu sláva na věky věkův.“

A po té vzdělávající řeči kázal všem po pořádku přistoupiti, aby se s nimi políbil. Potom přijav Svátost přijímání, docela zakázal, aby ho neoplakávali, a vztáhnuv ruku, poznamenal se celým znamením kříže a poručil, aby zpívali žalmy. A poněvadž váhali; zármutkem jsouce přemoženi, sám předzpíval žalm: „Chvalte Hospodina ve Svatých jeho, všeliký duch chval Hospodina.“ A tak dne osmého ledna odpočinul v Pánu při tomto verši, zatím co my jsme jen ztěžka odpovídali. Když byl pohřben, starší bratři vesměs soudili, že nelze nedbatí toho, co předpověděl o svém převezení, jakož i mnohého jiného; i přistrojili dřevěnou rakev, aby, až nastane oznámené stěhování národu, vyplnili rozkaz předpověděvšího.

XLIV. Leč Ferderuch, sotvaže se dověděl, že blažený

Severin skončil, znuzačelý a neznaboh a v barbarské hamižnosti čím dál divočejší, smýšlel o uzmutí šatů, odkázaných chudým, a o lecčehos jiného. S tímto zločinem spojil i svatokrádež a kázal odnésti stříbrný kalich a ostatní oltářní náčiní. Ale poněvadž toto stálo na posvěcených oltářích, sluha pro ně poslaný neodvážil se vztáhnouti ruky své k takové nešlechtnosti, i nutil jednoho vojáka, jménem Aviniana, aby ty věci uchvátil. Voják, ač nerad, uposlechl; ale tu se počal nezadržitelně na všech údech třásti, a i ďábelství ho zachvátilo. On však rychle napravil chybu lepším záměrem. Učinil předsevzetí, že složí svaté sliby, a na pustém ostrově opásav se zbraněmi nebeskými, změnil svou službu vojenskou. Ale Ferderuch nedbaje zapřisahání a předpovědi svatého muže, oloupil klášter o všecko a zůstavil jen holé stěny, kterých nemohl přenést přes Dunaj. Ale brzy ho stihla ohlášená pomsta, neboť do měsíce ztratil rázem lup i život, zavražděn byv synem bratrovým Frederikem. Proto král Odoakar zdvihl válku proti Rugům a také je porazil. Frederik spasil se útekem, ale otec Feva byl zajat a i se svou zločinnou manželkou převezen do Italie.

Když později Odoakar uslyšel, že Frederik se vrátil k svým, ihned poslal bratra svého Onulfa s velikým vojskem, jehož Frederik opět utekl a uchýlil se ke králi Theodorichovi, jenž tehdy dlel v Nově, městě provincie moesijské. Tu Onulf na příkaz bratrův poručil, aby všickni Římané se přestěhovali do Italie. Tehdy všickni

obyvatelé, vyvedení jsouce z codenních útrap a z přečastého loupežení barbarského tak jako z domu služebnosti egyptské, pochopili věštbu svatého Severina. A tehda náš velebný kněz Lucillus, zatím co průvodčí Pierius všecky nutil, aby šli, pamětliv jsa jeho příkazu, zapíval večer s mnichy žalmy a po té poručil otevřítí místo hrobové. Při jeho otevření ovanula nás všecky okolostojící tak líbezná vůně, že jsme nesmírnou radostí a údivem padli na tváře. A ač jsme jednomyslně soudili, že nalezneme kosti zesnulého od sebe odděleny (neboť už šest let bylo uplynulo od jeho pohřbu), shledali jsme, že vazivo těla jeho jest neporušeno. Za tento zázrak vzdali jsme vroucí díky Tvůrci všech věcí, jenž mrtvé tělo světcovo, k němuž se nepřidalo vonných mastí a jehož žádná ruka balsámem se nedotkla, zachoval neporušeno i s vousy a vlasy až do této doby. Proměnivše tedy plátna, uložili jsme tělo do schránky, dávno již připravené, vnesli na vůz, do něhož koně zapřaženy, a vyvezli. A s námi vydali se všickni osadníci tamější, opustivše města podunajská a připutovali až do Italie, kdež jim v různých krajích vykázána byla sídla. Tělo pak světcovo nosilo se mnohými krajinami, až uloženo bylo na tvrzi, řečené Mont Felet.

XLV. Toho času mnozí, rozličnými neduhy skličeni a někteří nečistými duchy posedlí náhle z milosti Boží pocítili uzdravení. Tenkrát také jednoho němého útrpní příbuzní přivedli na tvrz. A když on, hbitě vkročiv do kaple, kdež tělo svatého muže ještě na voze leže-

lo, vzýval ho v nitru srdce, ana ústa jeho byla zamčena, znenadání jazyk jeho se rozvázal při modlitbě, a on chválu vzdával Nejvyššímu. A když se vrátil do hospody, kdež přebýval, a dotazovali se ho ze zvyku, posunky a znameníma naň dotírali, on jasným hlasem odpovéděl, že se modlil i že chválu vzdával Bohu. A ti, kteří ho znali, uděšení jsouce jeho řečí, s voláním spěchali do kaple a oznámili to svatému knězi Lucillovi a zároveň nám, kteří jsme byli u něho a nevěděli jsme, co se přihodilo. Tu všickni radostně plesajíce, děkovali jsme dobrotě Boží.

XLVI. Vznešená žena jménem Barbora nábožně ctíla blaženého Severina, jehož kdysi předobře poznala se svým mužem z pověsti i z listů. A ta doslechnuvši se po smrti jeho, že tělo Světcovo převezli s velikou ctí do Italie a až dosavad v zemi neuložili, pobízela k tomu častými listy našeho kněze Marciana i celé bratrstvo. Proto za souhlasu svatého Gelasia, velekněze římského stolce, a za účasti lidu neapolského uloženo bylo ve výroční den pohřbu na tvrzi lukullanské rukama biskupa svatého Viktora v mausoleu, kteréž řečená žena dala postavit.

Za této slavnosti mnozí, jež vypočítávají dlouho by trvalo, trápení rozličnými neduhy, náhle nabyli zdraví. Mezi nimi byla jedna vznešená služebnice Boží, jménem Processa, občanka neapolská. Trpěla velmi těžkou nemocí, a zázračná moc svatého těla jí přivábila, že mu kvapně vyšla vstříc cestou, kudy je vezli, a přistoupiвши

k vozu, na němž leželo ctihodné tělo, ihned zbavena byla bolesti ve všech údech. Tehdáž také jeden slepý, Leodicius, polekán nenedálými hlasy lidu pějíciho žalmy, dotazoval se domácích, co by to bylo. Když mu odvětili, že vezou tělo jakéhosi svatého Severina, dojat prosil, by ho dovedli k oknu. A když o okno se opřev nahnul se a modlil, náhle prohlédl a ukazoval po sobě všecky známé a sousedy. Rovněž Marinus, vůdce zpěváků posvátného chrámu neapolského, nemoha se vyhojiti z kruté nemoci pro neustálé bolesti v hlavě, položil v důvěře hlavu na vůz a zdvihnuv ji, úplně byl zbaven bolesti. I pamětliv jsa dobrodiní, přicházel o každém výročí jeho pohřbu a přinášel Bohu slíbenou obět s díkůčiněním. Ale mnozí vědí více, proto dosti budiž na těchto třech zázracích, které připomínám z nespočetných dobrodiní a milostí, jež se udály při jeho převezení. Na tomtéž místě postaven byl na památku blaženého muže klášter, jenž dosavad stojí. A pro jeho zásluhy mnozí od zlých duchů posedlí nabyli a nabývají zdraví, působením milosti Boží, jemuž čest a sláva na věky věkův. Amen.

* * *

LIST EUGIPPIŮV JÁHNU PASKASIOVI

Pánu svatému a ctihodnému Paskasiovi jáhnu Eugippius v Kristu pozdravení. Před těmito dvěma asi lety za konsulátu totiž Importunova, byl nám přinesen na přečtení list jednoho vznešeného laika jistému knězi, obsahující život mnicha Bassa, kterýž kdysi v klášteře na hoře řečené Titas nad Ariminem přebýval a potom v kraji lukánském umřel, muž mnohým i mně předobře známý. Poznávaje, že si někteří list opisují, jal jsem se přemýšleti sám i mužům nábožným na to v řeči ukazovati, že tak velikých zázraků, jež slavně byly z moci Boží vykonány svatým Severinem, nenáleží utajovati.

A když se o tom dověděl původce listu, s myslí ještě ochotnější vzkázal, abych mu poslal nějaké zprávy o tom svatém Severinu, dle nichž by napsal knížku o jeho životě, která by posloužila paměti potomků. Touto tedy nabídkou byv povzbuzen, složil jsem ihned Pamětník samých zpráv z přeznámého nám a denního vypravování starších, ne bez velikého zármutku, považuje totiž za nespravedливо, když máme tebe, dožadovati se o vytvoření toho díla laika; o němž nebez jakéhosi tušení bylo by se možno domýšleti, že dílo nějak přizpůsobí a zabarví, a obávati se, aby snad, vycvičen jsa jen v písemnostech světských, nese-psal Života takovou řečí, že by přemnozí při své neučenosti byli v nesnázích; a aby věci, které dlouho jakousi nocí mlčení byly zahaleny, pro nejasné vyložení nezůstaly, aspoň nám, nezna-

lým umělého písemnictví, zastřeny. Ale když ty jako slunce záříš, nikterak nebudu již vyhledávati plaménku oné svítilny, toliko mi nezakrývej paprsků své zkušenosti jakýmsi mráčkem vylouvaní, namítaje, že nezkušen jsi. Nebičuj mne, prosím, tak příkrými řečmi říká: „Co sobě očekáváš vod z čirého křemene?“ neb zajisté neočekávám jich z křemení světské silnice, ale od tebe, jenž lidem duchovním věci duchovní opatřuje, občerstvíš nás z nejtvrďší skály oním medem výmluvnosti, kterou slyneš, a jejíž nektarové chuti dopřáváš nám již svým přelahodným příslibením okusiti, poroučeje, abych ti poslal Pamětník čili zprávy o životě častokráte jmenovaného svatého Severina, kteréž však, dokud se jim nedostane převedení v knížku tvého složení, nechť nikterak se nedávají čísti, aby čtoucího neurazily. Zajisté kdo k vystavění domu vyhledává stavitele, pilně schystává potřebné stavivo; a jestliže, když ho naveze a stavitel ještě nepřichází, narovná neuhlazené kameny na způsob zdí, zdaliž se řekne o něm, že on stavěl, kdežto nadobro žádného stavitelského umění mistrova nebylo užito aniž pevný základ řádně položen? Tak i já: když vzácné stavivo vašemu umu s nejhrubším skládáním jakž takž schystávám, zdaliž má se o mně souditi, že jsem sám sepsal, čeho si žádám, kdyžtě žádného dovedného a ušlechtilého sestavení není viděti, ani stkvělé výtečnosti grammatické? Má ovšem jistý základ, základ samojediné víry, z něhož se poznává, jak svatý muž zázračnými ctnostmi vynikal, a ten nyní svě-

řuji tobě, abys prací svého jazyka na něm stavěl, a z dovršení tvého díla vzdávati budu Kristu povinné chvály.

Rač se též, prosím, zmíni o těch dobrodějných divích a uzdraveních, které buď cestou nebo zde na památku přeblaženého Otce moc Boží vykonala; váš věrný posel, syn váš Deogratias, předobře je zná, proto jsme je po něm jen ústně vzkázali, doufajíce, že také jméno tohoto posla stále říkati budeme za dokonání tvého díla; aby převěrný sluha Boží, tak velikými cnostmi bohatý, jako v slávu svatých byl milostí Kristovou pro své zásluhy vyzdvižen, tak i v lidské paměti tvým spisem byl posvěcen. Jistotně budeme asi dotazováni po vlasti, odkud byl, aby odtud se začalo, jako každý životopis se začínává. O tom však se přiznávám, že nemám žádného zřejmého svědectví.

Mnozí kněží a duchovní mužové, jakož i vznešení a nábožní laikové, domácí i z dalekých končin se k němu scházející, přechasto se pozastavovali a vyptávali se vespolek, z kterého národa pochází muž, jehož takovými cnostmi zřeli se stkvíti, ale přece nikdo a nikdo se neodvažoval zeptati se ho, až jistý kněz italský Primenius, muž vznešený a všelike vážnosti, jenž se byl k němu utekl v čas, kdy patricius Orestes zločinně byl zahuben, obávaje se jeho vrahů, poněvadž se o něm říkalo, že jest jako otcem jeho. Ten tedy po mnoha dnech, když se s ním byl důvěrně sprátelil, vyrazil jako by za všecky a takto se otázal: „Pane svatý, z které země Bůh ráčil darovati těmto krajům ta-

kové světlo?“ Muž Boží nejdříve rozmarně mu odvětil: „Máš-li mne za uprchlíka, připrav si výkupné, jež bys za mne zaplatil, až mne budou požadovati.“ A k tomu ihned dodal Severin: „Co prospěje služebníku Božímu, oznámí-li místo své nebo rod svůj, kdyžtě spíše zamlčením toho snáze se vyhne vychloubavosti jakožto levici, bez jejíhož vědomí toužím všeliké dílo dobré s milostí Kristovou dokonati, čímž si člověk zaslouží přidružení býti na pravici a zapsánu býti za občana nebeské vlasti? A poznáváš-li, že tuto vlast já nehodný správně označuji, nač ti potřebí jest znáti pozemskou, po níž se ptáš? Než přece aspoň to věz, že Bůh, jenž tobě propůjčil knězem se státi, mně zase poručil přijíti na pomoc těmto lidem, jimž nebezpečí hrozilo.“ Po této odpovědi zmíněný kněz umlkl, a již nikdo, ani dříve, ani později, neodvážil se blaženého muže po té věci se ptáti.

Mluva jeho však prozrazovala v něm člověka určitě původu latinského, a který jistě z horlivosti po dokonalejším životě odebral se na nějakou poušť na Východ a odtud později Božím zjevením pobízen přišel do měst Norika Pobřežního, sousedících s horní Pannonií, jež sužována byla častými nájezdy barbarův; neb tak sám v uzavřené řeči jakožto o někom jiném mluvíval, jmenuje některá místa východní a naznačuje, jak zázračně prošel nesmírnými nebezpečnostvými. To tedy jediné, co jsem pověděl, vždy jsem slýchal, kdykoli se začala rozprávka o vlasti blaženého Severina, i za jeho živobytí.

Zprávy však o jeho podivuhodném životě, vypsané v kapitolách Pamětníku, k tomuto listu připojeného, buďtež, jak jsem prosil, podány jasněji knihou Vašeho mistrovství. Nemám doložiti, než abys k jeho modlitbám neustával připojovati svých, abys mi odpuštění neopomíjel vyprošovati.

LIST PASKASIA JÁHNA EUGIPPIOVI KNĚZI

Pánu svatému a vždy nejmilejšímu Eugippiovi knězi Paskasius jáhen. Bratře v Kristu nejmilejší, když nás tak posuzuješ podle své výmluvné zkušenosti a šťastného klidu svého a nebereš na zřetel hořkostí a starostí hříšníků, zaujat samou láskou pocívuji, že ztrácím stud. Poslal jsi Pamětník, k němuž by ničeho nemohla přidati výmluvnost znalců, a v stručném úhrnku ukázal jsi dílo, které veškerá Církev může čísti, vyloživ pravdivě život a mravy blaženého Severina, jenž v sousedních krajinách pannonských přebýval, a jaké skrze něho moc Boží vykonala zázraky, na dlouhé časy paměti potomků odevzdav. Nezanikajíť činy předků s věkem, i mají je všichni před sebou a jaksi ve své společnosti je cítí, kteří četbou s nimi ve spojení byli uvedeni. A protože ty jsi to, oč mne jsi žádal, abych to sepsal, sám prostěji vypověděl, srozumitelněji vyložil, nevidělo se nám, abychom k vaší práci něco svým přičiněním přidávali. Jinak totiž vyprávíme, čeho jsme se doslechli, jinak vyjadřujeme, čeho jsme zakusili. Snáze vyličují

ctnosti učitelův žáci, jimž častým obcováním se od učících vštěpují.

Božími milostmi jsa osvícen, víš, co užitku poskytují ku vzdělání dobrých skutkové Svatých, co čistoty vlévají, o čemž rozhodující hlas apoštolský šire známý praví: Vzorem buďte stádu (I Pet. V, 3) a blažený Pavel přikazuje Timotheovi: Vzorem buď věřícím (I Tim. IV, 12). Proto týž apoštol s největší stručností vypočítáváje spravedlivé a začínaje od Abele, vypravuje dále ctnosti mužů znamenitých (Žid. XI.). Tak i onen převěrný Mathathiáš, smrti nejslavnější se již přibližuje, synům svým jako dědickým právem odkázal vzory Svatých, aby jich podivuhodnými zápasy rychle rozníceni v svaté horlivosti pohrdli svými dušemi pro zákony věkovité. A naučení otcovská na dětech neselhalo, neboť tolik prospěly jim skutky předkův, že nejjistější vírou ozbrojená knížata zastrašili, tábory svatokrádežné porazili, modly a oltáře ďábelské široko daleko pobořili, čestnou korunu, věčnými věnci ozdobeni, zářící vlasti získali. Proto i my se radujeme, že Nevěště Kristově bratrskou službou něco k okrášení se zjednává; ne, že by v těch dobách nebývalo bylo slavnějšího života starších, ale že jest slušno, aby dům velikého Krále naplněn byl korouhvemi přemnoha trofejí. Neníť pravá ctnost vylučována velikou početností ctností, ale žádoucími úspěchy jen se rozhojňuje. Milosrdenství Boha našeho vždy vaší svatosti ochraňuj.

Cesar Klein:

Klanění svatých Tří Králů.

Heřman z Fritslaru

DEN SVATÉHO IGNACIA

Tento svatý Sanctus Ignacius, jenž byl učenníkem sv. Pavla a také sv. Diviše, byl jako starý muž vpravdě a velice vážen po všem křesťanstvu, tak, že sv. Pavel a sv. Diviš utvrzovali svá slova v jeho. Byl také důvěrným přítelem naší Milé Paní, a ta mu psávala listy a posílala mu je, a on jí odpisoval listy a zval ji Maria, Rodička Christova, a kázal evangelium a křesťanskou víru všemu lidu široko daleko. A to se dozvěděl císař Hadrian a dal jej zajmouti a dal jej dovésti do Říma a dal mu přikovati mnoho želez, aby s jistotou byl držán v žaláři. A když císař se k věci dostal, dal si jej přivésti a řekl: „Ignacje, kterak jsi byl neobezřelý, že se vzpečuješ Římu a modlíš se Christu a povrháš modlami!“ A tehdy

děl Ignacius: „Christu chci se povždy modlití a chci jej ctíti.“ I dal jej rozdrásati olověnými biči, že tělo krvavě mu crčelo, a potom jej dal uvrhnouti do žaláře. Potom jej dal vyvésti a dal mu hřebly rváti maso s jeho těla, a dal mu tělo mučiti mnohou mukou, a dal mu rány jeho tříti solí a dal mu je opět rozbíjeti kamením. A to všecko trpěl s veselou myslí, že z pohanů mnozí se obrátili, neboť jméno Pána Ježíše Christa bylo ustavičně v jeho ústech a v jeho srdci, neboť on jest z největších mučenníků, jež křesťanstvo má, a za všech svých trýzní ustavičně říkal: „Ježíš Christus, Ježíš Christus.“ I řekl soudce: „Neumíš-li jinak říkati než Ježíš Christus, Ježíš Christus?“ I řekl Ignacius: „Jméno našeho Pána tak jest vepsáno v mém srdci, že neumím jinak říkati.“ I dal jej uchopiti a dal jej vrci hladovým lvům a hrozným lvům, ať jej sžerou; a lvové padli mu k nohám a nečinili nic jiného než mladá jehňátka. I řekli soudce a kněží, lvové že jistě jsou plni a jistě že jim dal někdo nažrati. I řekl Ignacius: „Nikoli, jest od mého Pána Ježíše Christa, a, byste viděli, že máte nepravdu, nechť mne zadává a nesžerou mne.“ I popošel k lvům a rozhně-

val je: i vrhli se naň a zadávali jej. I řekl pán svému pacholku: „Rozpárejte jej a přineste mi jeho srdce: chci zvědět, měl-li pravdu, říká, že jméno Christovo, jeho boha, jest psáno v jeho srdci.“ A donesli mu jeho srdce; a rozkrojil je; a stálo zlatými písmenkami psáno v jeho srdci: „Ježíš Kristus, Ježíš Kristus, Ježíš Kristus.“

Přeložil Bohuslav Reynek

ELLIS
A V E M A R I A

Posv. M. I. Sizovojové

Bouře utichla... Znova věže
v hlubokém blankytě chvějí se zlaté,
znova k nám vysíláš pohledy svoje blahosklonné;
A V E M A R I A!

Sotva zase odráží se v hladině zelené
hvězdná mléčná pěna,
znova sklonil jsem se s duší dojatou,
G R A T I A P L E N A!

Věčná růže, hoř, neshořující,
ve hvězdné, nikdy se nezatemňující Slávě,
světlo i bráno nedostupného Ráje!
AVE, AVE!

Ohnivých stigmat krvavého znaku
někdy tak vroucně si zaždá srdce bolestné. . .
náhle vše ztichne, a znova z temnoty
popatří na nás líce něžnosti voskové!

II

AVE MARIA! — chvalozpěve žehnání,
v němž každý zvuk i milostný i přísný,
AVE MARIA! — tišino zapomenutí,
Zahradám blaženosti žalobná výčitko.

AVE MARIA! — Svátku vznešený,
Bráno nebes, Hvězdo němých moří,
AVE MARIA! — Slavnosti mlčení
před oponou přísných oltářů!

**AVE MARIA! — Soumraku šeříkový
modlitebního dne v svatvečer,
v němž každé jako vzdech protáhlé slovo,
v němž jako svatozáře kmitající se ohně.**

**Ó tichá svatá vůni
jiných věkův, kdy František svatý
vtiskl nám věčné jizvy
a zasnoubil nás s Paní Chudobou.**

**AVE MARIA! — Tichý chore chval
z pokolení na pokolení, z všech věkův a končin,
vždy do výše tryskající fontano modliteb,
a v hloub splývajících slz studnice lítostí!**

**AVE MARIA! — Jen Tebe máme záštitou,
my k Tobě jen povznášíme hlasy,
Přijímající, Květové i Serafíni
s Tebou v souzvucích slili své díkučinění!**

**AVE MARIA! — Blýskavice bouří,
i něžné kolébání plamene,
i duho nad jícny vírných smrští
ze sedmeré stupnice fistulkových tónů barev!**

AVE MARIA! — Třepote bílých křídel
v soumraku odlesky západu vzorkovaných oken,
Pláči andělův i chvalozpěve lilijí
i štíhlá zádumčivosti zvoníc.

AVE MARIA! — Zlaté četky, růžence,
guirlandy hvězd protažených k Tvůrci,
modlení litanií, jimiž se vábí pastýř vlídný,
by přišel a objal mého ducha jako bílou ovci.

AVE MARIA! — vlny požehnání,
početí, v nichž bez hříchu každý okamžik,
poslední zvolání, poslední vzdechu Ukřižování,
přetvoření tváří zmučených v zářící!

AVE MARIA! — Svrhnutí Pekla,
zaplakavší v duši pohubený Ráji,
Obětování Slunečného Hradu,
uprostřed sněhův věčně kvetoucí máji.

AVE MARIA! — Radosti Betléma,
Golgoty Kříži, posvátných utrpení Krove,
i Vzkříšení ustavičný závdavku,
i rytířstva bezhříšné lásky embleme.

Z ruštiny přepsal J. P.

VIDĚNÍ SESTRY HADE- WICH

Byla jsem vytržena v Ducha o vánocích na Jana Evangelistu.

I viděla jsem před sebou prostíratí se město, zrovna tak jako to, jež Jerusalemem slove, a bylo také tak vystavěno. Všude je kráslili novými ozdobami a to se jevilo nevýslovně pěkným. A kdož v tom městě bydlili, byli nejkrásnější z nebes, mezi nimi ti, jižto Eunustus a Auriolanus slovou. A ti všichni, v lásce posvěceni, zdobili to město ve spolku s všemi živými. Byly učiněny nové zázraky a z toho vznikly opět nové zázraky. A vprostřed nad vysoko vystavěným městem kroužil orel a volal zvučným hlasem: „Pánové a zástupové všichni, na tom poznáte věčnost svého panstva.“

Po té letěl znovu nad městem a volal: „Blíží se hodina! Vy živí všickni, požívejte živých uprostřed života!“

A dotřetice volal a řekl: „O umrlí a všickni nepřipravení, nejste-li už zpozdilými, pojďte na světlo a do života, dívati se naši

svatební slavnosti! Pojdte do našeho města a vizte nevěstu, která všemi bédami, nebeskými i pozemskými, z lásky prošla. Byla na cizí zemi navštívena a ukáži, jak vyrostla v údolí tmy. A má se státi velikou a nalézt pokoj a hlas mé síly má jí všecek náležet.“

Po té přišel jeden Evangelista a řekl: „Tys zde a má se ti dostati podílem oslavy tvé bídy. Město, které zde tak ozdobeno vidíš, toť tvé svobodné svědomí. A vybrané ozdoby, které tu jsou, toť tvoje rozličná ctnostně strpěná utrpení. A ohnivá píle, kterou jsi všecku nevoli přemohla, toť tvůj plášť. A těch mnoho okras, jimiž jest město ozdobeno, toť tvoje s neúnavnou přísností vybojované, tobě neznámé ctnosti. Tvá požitku chtivá duše, ta jest v tomto městě nevěstou. Všichni, kdož cele v lásce a v duchu nejvyšší ctnosti žijí, trvají zde shromážděni. Všichni, které zde zříš, Eunustus a Aurio-lanus a celé zastupitelstvo nejvyšší Moci, ti sem přirazili se svou válečnou hotovostí, aby byli na tvé svatbě. Také živí nebes i země sem přišli a mají svůj život obnoviti v tvé svatbě. Mrtví hříšníci bez naděje přišli a byli tvou známostí osvíceni, takže touží po milosti a očištění. Ale ctnosti jen z části oddaní a stále ještě zpozdilí mají býti, po-

kud ve spojení vás obou nevěří, ze svatby vyobcování.“

A nyní jsem slyšela zcela zvučný hlas volat: „Nový pokoj buď s vámi se všemi a nová radost! Pohleďte, toto jest má nevěsta, ta všechna vaše povolání s dokonalou láskou prošla. Či láska byla by tak silna, že dokonce takovými událostmi ještě roste?“

A On řekl: „Pohleď, nevěsto a matko, ty jediná jsi mohla jako Bůh a člověk podle mne živa býti. Ty jediná jsi pozemského jedu nikdy nelízla. Ty jediná jsi nadlidsky mnoho na zemi vytrpěla. Nuže nes všecko až do konce, ale společně se mnou. A věčně zůstaneme jedno. Nyní požívej mne a toho, co já jsem, silou svého vítězství. Avšak vyobcování, ať jsou tě stále daleko.“

A ten hlas mne objal plnou neslýchaného údivu, a já jsem padla v něj a ztratila jsem sluch i zrak i vědomí. A v tomto požívání ležela jsem dobré půl hodiny.

Po té se končila noc a počalo se dnítí a já se navrátila nazpět v hoře a bídu, nač jsem si celou zimu žalovala. Celou zimu jsem čekala na tuto událost. Po všechny hodiny jsem ležela a byla pilna lásky a čekala jsem na zjevení nebo na nějaký jiný důkaz, který mi měla láska podati.

Jednou na Tři Krále byla jsem při Mši nějakým duchem sobě sama odvedena. A uzřela jsem veliké město, které bylo široce a vysoce vystavěno a ozdobeno dokonalostmi. A tam uprostřed seděl na kulatém kotouči jeden, jenž se stále ohlašoval a temné záhadné řeči vedl. A ten na tom kotouči seděl zcela v sebe obrácen. Při tom však točil se on a ten kotouč bez ustání zběsile dokola; a hřídel, na němž se ten kotouč s ním točil, vedl neslýchaně hluboko do tmy, že se něco nikdy tak děsného ještě nevidělo. Na nejhořejším okraji byl kotouč posázen rozmanitými krásnými drahými kameny a barvami z ryzího zlata. Ale ze dna temné hloubky, kam hřídel tak strašlivě zabíhal, vyšlehovaly hrůzné plameny, jež nebe i zemi požřely a jimiž všecko Bytí zachvácano a pohlceno bylo.

Obličej toho, jenž nahoře seděl, nemohl nikdo poznati, neboť pro to by se bývalo musilo strašnými plameny kotouče proniknouti a do hlubokého jícnu, jenž tu dole zel, sletěti. Ale ten obličej proměňoval všecky mrtvé v živé a všecky uschlé věci znovu od něho rozkvetly; všem chudým, kteří naň

pohlédli, dostalo se od něho velikého bohatství; všichni nemocní stali se silnými; a všichni, kteří mnohonásobní a rozptýlení byli, stali se v tom obličejí jednotnými.

A ten, který na tomto místě seděl, byl oděn v roucho bělejší než bílé a na něm bylo vpředu na prsou napsáno jeho jméno: Já jsem ze všech milovaných Nejmilejší.

Já jsem se vrhla před tímto obličejem na zem, abych se klaněla pravdě této hrozné bytosti, již jsem zde viděla zjevenu. Ihned přiletěl orel, jenž volal mocným hlasem a řekl: „Láska ještě zcela neví, odkud přijde.“ A jiný orel volal: „Láska ještě neví, která jest její vyvolená cesta.“ A třetí orel volal: „Láska ještě neví, jakého velikého království se jí jako nevěstě od jejího Ženicha dostane.“ A čtvrtý na mne volal: „Buď trpěliva a čekej a nepadej před tímto obličejem. Kdo před tím obličejem padá a klaní se mu, dostává milost. Ale kdo stojí zpříma na obličej patří, dostává spravedlnost a bude dosti silen poznati hlubokou propast, jež jest tak hroznou pro ty, kteří jí nepoznávají.“

Hlasem tohoto orla, který byl naposled mluvil, byla jsem nyní pozdvižena. I viděla jsem do toho města vcházeti vystrojený zastup o mnoha hlavách a každý byl bohat

svými vlastními skutky. To vše byly ctnosti a provázely nevěstu k jejímu Ženichovi a obklopovaly ji dvornou službou a vzdávaly jí pocty, jež jí příslušely, zatím co byla jimi dovedena k velikému silnému Bohu, který ji měl přijati jako Ženich.

A její šat, do něhož byla zahalena, byl z nezdolné svobodné vůle, již žádná nevole neodvrátí a jež k všelike ctnosti hotova a vyzbrojena jest všelikými vlastnostmi, které k tomu náležejí. Ten šat byl všemi těmito ctnostmi ozdoben a každá ctnost měla na něm své znamení a své jméno přiznáno a zapísáno.

První ctností byla víra; ta ji z její nízkosti pozdvihla.

Druhou ctností byla naděje; ta ji vyvýšila samu nad sebe k veliké důvěře ve věčný požitek.

Třetí byla pravá věrnost, jež dokazovala svůj šlechtický původ. Neboť ona nikdy neodpadla ať pro jakoukoliv kdy velikou tíseň.

Čtvrtou byla milující péče; ta dokazovala své bohatství. Neboť to jí nikdy nezadrželo vnitřně ni zevně od dobrých skutkův a nikdy jí nechybělo bohatých darův, které její šlechtnost rozdávala; věděloť se dobře, že byla přebohata svou vznešenou důvěrou.

Pátou byla touha; tím dokazovala svou velikou v místě znalou horoucnost a bohatou plnost citu, kterou by bývala mohla celou nebeskou klenbu obejmouti.

Šestou ctností byla pokora; ta dokazovala, že byla dosti hlubokou a bezednou, aby ve své bezednosti věčnou velikost s plným rozpětím přijala.

Sedmou byla prozíravost; ta dokazovala, že byla chytrá a že každou bytost prohlédla: nebe a jeho vysokost, peklo v jeho hloubce, očištec v jeho způsobu bytí, anděly v jejich řádech, lidi, každého v jeho počínání, v jeho padání a povstávání. To všecko se sestavilo na šat jednotné vůle, aby bylo předvedeno Bohu.

Osmou ctností byly předepsané těžké skutky; ty dokazovaly, že byla dosti silna, aby jim dostála a všemi vlastními schopnostmi je vyplnila; tím pozdvihla všeliké ponížení do výše a stáhla všeliké vyvýšení do hloubky.

Devátou ctností byla rozšafnost; ta ukazovala, že dbala pořádku a každé hodiny zřízeným chodem věnovala se spravedlnosti; a rozšafnost ji osvěcovala o drahé vůli jejího Nejmilejšího. Rozdávala obojí, požehnání i proklínání, všem svým milovníkům i všem

nenávistníkům. Co dala, dala cele, a co vzala, vzala cele.

Desátou ctností byla moudrost; jí se prokázala známou se všemi těmi zástupy každé dokonalé ctnosti, v které třeba se cvičiti, aby lásce dokonale dostála. Moudrostí prokázala se také známou s každou Osobou Trojice v té jednotě, jako tam byl hluboký ten hřídel u kola pod podivným hrůzným kotoučem, na němž seděl Ten, který tu nevěstu měl dostati.

Jedenáctou byla mírumilovnost; to dokázala a dosvědčila svým vlídným obličejem, svým pěkným, dovedným objímáním, svým pronikavým políbením a při všelikém prokazování cti a cvičení, čímž láska Nejmiřejšího v lásku má vypěstiti. A s ním byla současně zplozena a zrozena, její tělo se narodilo z těla jeho (a jeho z jejího), spolu s ním rostlo a prožila jako člověk táž muka v chudobě, v potupě a opovržení ode všech těch, kteří byli spravedlnosti cizími. A jeden živil se vnitř i zevně z druhého a žádný nepřijal nikdy cizí útěchy a jeden zemřel s druhým, osvobodil všecky zajaté, svázal, co druhého svázalo, vstal s ním z mrtvých a vystoupil k téměř Otcí. A poznali v Otcí oba svého Otce, a spolu se jako Syn, a poznali s Duchem

Svatým společně Ducha Svatého a sami sebe s ním jedno jako rovná Bytost, v níž jednotně byli. Jejich mírumilovnost dokazovala, že se všemu tomu byla oddala a také nadále, zdokonalujíc jejich spásu, že by se v lásce oddala.

Dvanáctou ctností byla trpělivost; kterou se při všech pokušeních od každé viny daleko držela bez jedinkého chybného kroku a tím se dobrým nástrojem stala pro milující objímání; v čemž stala se božskou jak skutkem tak bytím.

Tož takový byl šat jednotné vůle a byl dozdoben božskou přirozeností. A tak ozdobena přicházela nevěsta v celé své krásné společnosti a požehnána vzory ctností. Na prsou měla připiatu průpovědní stuhu, na níž se čtlo, že byla s Boží sjednocující jednotou zasnoubena. Bylo to na znamení, že od Něho samého z oné hloubky svá záhadná slova uslyšela a jim porozuměla. Tak vstoupila do města vedena touto společností a ve spolku mezi požitkem lásky a povinností k ctnosti. Povinnost přinášela s sebou a požitek našla tam.

A když byla přivedena až k vysoké stolici, o níž jsem dříve mluvila, řekl orel, který jako poslední ke mně mluvil: „Nyní patř

na ten obličej a staň se spravedlivou nevěstou velikého Ženicha a viz se sama v něm.“

I viděla jsem se současně sama zabrána tím a v toho, který tam nad hřídelem kola na kroužicím kotouči seděl, a stala jsem se jedno s ním v jistotě té jednoty.

A když jsem byla pozdvižena, řekl orel: „Nyní oznamuje ten, jehož jsem prve Láskou jmenoval, vše to, čeho jsi nevěděla, i kterou cestou se blížiti máš i kterou cestu jest vyvoliti nejlépe a které jest to veliké království, jehož se tobě, nevěsto, od tvého Ženicha dostati má. Když jsi po prvé před tím obličejem na zem padla, poznala jsi se chudou, opuštěnou duší bez milosti; ale po té jsi vstala a uzřela jsi. Nyní se vidíš dokonalou a jako spravedlivá nevěsta s námi spečetěná v lásce. Ono Nejmocnější, co Job pocítil, tys velmi hluboko přijala.

I viděla jsem se pohlcena do té hlubiny a v ní dostalo se mi jistoty, že jsem byla tělesně v svého Nejmilejšího vložena a On ve mne.

Z německého překladu B. M. Huebnera.

O té, která těmito viděními napsala deník svých nervů, svých žádostí a svých oslavení, nemohlo badání zvědětí dosud nic určitého. Žila okolo 1300, ale zda v některém flanderském klášteře či v bruselském světě jako šlechtična, zůstává sporno. Ani žádného vyobrazení se nedochovalo, takže nikdo neví, byla-li světlá, jemně rostlá, veselá nebo měla-li tělo mdlé a oduřelé a obličej naběhlý. Postava, tvářnost, osobitost zmizely. Jen její vyšší podstata, to skrytě vnitřné, zraku zůstalo a v dějinách trvá.

Jak velice této duši usouzeno bylo žítí ve druhém, vyšším stavu jejího já! Teprve v něm zjišťuje, že jest bytostí, že dýchá a jest živa. Ostatně a dlouho, kdy s lidmi lidsky si vede a milosti postrádá, vidí se jako vyobcována a všecka vysoká pýcha zvrací se v žaloby na sebe, kající cvičení, neurčitý pocit viny. Až pak v těle náhle znamená se objevuje, že prázdnota se plniti chce a tlak osobnosti, narážející na slepé stěny, zhostí se onoho omamujícího sebeodevzdání, jež není pozbytím sebe, nýbrž oním přebohatým sebeovládnutím, na něž ukazují u Jana X, 34 slova: Což není v Zákoně psáno „Řekl jsem, bohové jste“?

Tak umírá a znovu vstává tato duše mnohokrát už v tomto životě a nemá moci, aby ten pochod sama řídila. Vždy nenadále a vždy násilně ji přepadá Bůh. Zatím co její krajan Jan z Ruisbroecků tvrdě si počíná a Boha vypočítaně úžeji a úžeji svírá, až se vzdá: nabízí ona, žena, jen svou vůle prostou přijímající trpělivost jako vnadidlo. V boji lásky, to ví, nezvítězí větší silou jako spíše

tím, že se ukáže slabou a všechna se vydá choutce vítězově.

Toto opojení samo o sobě jí dostačuje. Boha naskrz prozkoušeti a o jeho rozměrech se ujistiti, bez vztahu k ní samé a jen čistě dle poznání, jest jí daleko. Jest snad Bůh také v zlém a též v nerozumném? Po tom se neptá a proto nenaráží nikde na ďábla a na ony strašlivé demony, s nimiž mužským mystikům v jejich touze po vědění zápasiti jest. Vše, čeho se jí při zjeveních dostává, obtéká nebeské světlo a zabývá se to jí, plno nevýslovné něžnosti. Ona odpočívá a požívá.

Nechává se prostě zažitkem opanovat a mluví o tom se sprostnou poctivostí. Jest to vyjadřování zcela nehledané; na mnoha místech působí to ovšem jednotvárně, ale nikdy není její ton strojený nebo neuvěřitelný.

Vidění jest vlastně čtrnáct; z těch uvádíme dvě vánoční. Dále zanechala básnička řadu písní a různých básní jakož i několik listův, psaných jeptiškám a ženám ve světě, vzdělavacího obsahu.

Nářečí Hadewichy jest brabantská němčina, jež hrubá ještě a chudá slovem, jest zde v jakémsi průpravném cvičení, než přijde Jan z Ruisbroecků a utvoří z ní spisovnou vlámštinu, jež pro pravidla a bohatstvím dokonalou jest.

Julian Tuwim

Z knihy

»ČÍHÁNÍ NA BOHA«

DĚDICTVÍ

Vsazený ve věčnost bytí, v kolo hádanek,
hrdou vůlí Tvůrce, který mne vyvolal,
s tajemstvím bojuji; takovéť věkův dědictví.
ač vím, že proto válčím, abych nepřemohl.

Umdlévám, rouhačného boje dědic,
vida drzost i nicotnost své války krvavé,
válčím — v kružnici konce zahleděný, jež všecko usmrtí,
já, článek v řetěze jakéhosi svatého Pořádku.

A když dni života na konec doběhnou
a uzřím, že jsem ni kroku nepostoupil, — tehdáž
odkážu boj odvěčný jiným, kteří též padnou,
omámeni ohromností odkázaného podílu.

SVĚTITELÉ SVÁTKŮ

Kdož jste cizí v tom ohromném městě,
a v dáli též nemáte domu ni rodiny,
kdož v samotě pusté i v smutku jste,
a slavíte snad dnes své narozeniny;

Kdož sedíte v zimní večer za stolem,
zíraje v nepříznivý kout zimního pokoje
v ošumělém svrchníku, zjezděném od molů,
aneb v šatě komického i starého kroje;

Roztrpčení soumráchnou lhostejností hodin,
která vám slavnostní srdce vaše zraňuje;
jimž nemá kdo tu přáti k narozeninám,
světitelé bědní, cizí a neznámí!

Kdož nemáte kam obrátit svých kroků,
kdy plísni šeré nudy pokoj váš zarůstá,
ó moji nešťastní! Přestaňte smutnět!
Přijde vám dnes přáti jasný Kristus Města!

K R I S T E . . .

Ještě se někdy rozsmutním,
ještě se k Tobě navrátím,
Kriste . . .

Ještě tak strašně zapláču,
že slzami Tebe uvidím,
Kriste . . .

A takovou velkou žalobou
se obžaluju před Tebou,
Kriste . . .

Že duch můj před Tebou klekne,
a tehdy srdce mi pukne,
Kriste . . .

Z AHRADY ŠPITÁLNÍ

Uchyť tu divnou chvíli, tu nevýslovnou,
v níž zvyklý's po poledni sejít na ulici
v dni sváteční — i žaly tě ovanou chvějícího se
a pocítíš nezměrnou v svém srdci tesknici.

Uzříš nudu lidí i ulic beznadějnost,
nepokoj přílišného ticha, žal slov na rozloučenou,
i vzbudí se v tvé duši vlídná únava,
evangelický smutek ohrad špitálních.

. . . Zvoní kdes jednotejný, monotonní zvonek,
na stromech nahých — hnízda osamělých vlaštovek,
vdoví smutky, apatie, sirotky z ochranoven,
kdoš neladný v žalosti, i starcův útulek . . .

Uchyť tu divnou chvíli . . . Lidé sedí doma,
ulice suché, čisté . . . Kdesi zpěv neveselý . . .
A taký smutek pocítíš, nikomu neznámý,
jak žák, který poslední vychází ze školy.

ŽIDI

Černí, chytří, bradatí,
s bloudivýma očima,
v kterých jest věčný lek,
v kterých jest věkův odkaz,
lidé,
kteří nevědí, co to jest otčina,
tragičtí, nervní lidé,
zabloudilí.

Švadroní, věčně švadroní,
rozmachují dlouhýma rukama,
vypravují si jakési postrašné věci
a chytře se usmívají,
tajemství si osvojili nejskrytější
z miliardy černých, za sebou běžících literek
tito choří věční židi, třeštivci,
vyvolený rod člověcký!
Pomazanci!

Pohladí mokré brady
a znova se radí, radí . . .

— Toho na bok odvede,
toho zavolá stranou
třesou se oči uděšené,
vrhají se rychle před sebe,
zda někdo nenaslouchá . . .

Věkové vyryli jim na tvářích
bolestný úšklebek utrpení,
neboť nosí v duších vzpomínky
na zdi Jerusaléma,
a na jakýsi černý pohřeb,
na lkání na hřbitovech . . .

. . . Jakási Satanská Mše,
jakési skryté zločiny

(. . . pod okny . . . v pátky . . . mimojdoucí . . .
gojové . . . nahlédnou v okna . . . Ša! Ša-a-a!)

K R V A V Ý C H L É B

Vzroste z tučné půdy nevídané obilí:
Těžké, ohromné klasy, nalitá zrna,
divy se děti budou v kypré zemské kůře,
za každé zrno — korec dá vám prst černá.

Sklidíte úrodu zásobnou na mnohá dlouhá léta,
vymlátíte cepy dary plodné hlíny,
naplníte pytle, mlynář zrno zmele,
matka mouku zamísí — i upeče chleby.

A se slovem Božím ssednete se ke kouřící míse.
Otec křížem přežehná bochník vypečený,
leč, když zakrojí do něho zzubatělym nožem,
vytryskne z chleba vašeho pramen rudé krve!

OTČINA

Otčinou mojí jest Bůh,
Duch, Syn i Otec všesvatý,
na každé z mých cest
k němu duše vzlétá.

Otčinou mojí jest lán,
lán Polsky, prosté, srdečné,
kéž mi dopřeje Pán
v něm naléztí spočinutí věčné.

Otčinou mojí jest dům
kochaný dům rodný,
útulek tichým snům
mladosti selské andělské.

Pozírám, znavený prostřed cest,
v očí tvých blankyt přečistý,
i jest v něm všecko: i Bůh
i Polska i dům otcovský.

J A

V červně o páté ráno,
v růžové slunečné sluji
jdu středem nejširší ulice,
jdu středem nejširší ulice!

Jak tam jasno, jak tam daleko
za tím mostem bleskotajícím za řekou!
Ach, jak jasno a jak daleko!

Mocně mi, krásně i mladě!
Půjdu po mostě, nad pokojnou vodou,
potom polem, potom zeleným polem
půjdu v dál,
jak by zpítý čistým, průzračným alkoholem!

P Ř Í Š T Í

Utište se, utište se,
položte dlaně na srdce:
přes louky kráčí jasný Zjev
jak stín po bledých kobercích.

Utište se, utište se,
blíží se Pastýř z dálky
a v ruce má blankytný kříž
a na něm krúpěje korálí.

Utište se, utište se,
padněte na kolena!
Hosanna, rcete, chvála mu!
vítejte zpěvem Pána!

C H R I S T U S

Nenaříkám, můj Otče, nenaříkám, můj Pane,
že jsi dal srdci mému to smutné milování.

Nenaříkám, můj Otče, že tak samotně chodím,
že jsem již velmi utrmácen na té trnité cestě.

Obcházím chaty se zvěstí: „Blíží se, z lásky nebe“,
a lidé praví: „S Bohem . . .“ I dají kůrku chleba.

Ci jsou slova moje tak příliš nepochopitelná?
Nevidí, že se blíží Království Tvoje svaté,

Nevidí, že nebesa rozevřela se národům,
nevěří, i když se jim to praví s radostí a vlídně.

**Ale nestěžuju si, Pane, že tak ztrápený chodím,
že nemá, nemá konce trnitá moje cesta.**

**Ptáčkové mají hnízdká a lišky doupata
toliko Syn Člověka nemá kam sklonit hlavy.**

**Ale na to si nežaluju, Pane. . . Jen to sprav brzkým
aby mi srozuměli ti dobří, tiší lidé. divem**

W l a d y s l a w O r k a n

: : : : : : : : : : :
: : : : : : : : : : :

Kam se poděly, Varšavo mlčící,
tvoje včerejší slunce,
tvých besed zimních Oriony?
Tak přejasně svítily,
tak vidny od nich byly
tvé přešumné, přehlaholné salony.

Či snad jich lesk zjevný
byl zludným klamem, vypůjčený,
a noc toliko jich jasu příčinou?
A jakmile jitro rozbřeskal,
jih lesk klamivý zhasínal,
jak hvězd líčka, když svítat počíná . . .

Kdež, Varšavo mlčící,
tvoje starobylé zvony,
tvoji bardové, šumaři, Or-oty?
Ona hejna hrajících
na různé harmoniky,
rozptýlené po zdích tesknoty a touhy . . .

Či snad své prsní loutny
jeden ton znali, smutní,
přeubozí, hřbitovní zpěv, strnadi?
A při orchestře veškeré
tvé moci zmrtvýchvstalé
v zámlku úzkostnou jako v sen zapadli...

Chyba, že dvojí vás bylo,
ne jedné krve,
a o jednom mučednickém Jméně.
Jedné se jen nocemi žilo,
život se žitím přesytil
a den zastal ji, jako po plesu, plnou spaní.

Varšava spí...
Pohasla noční její slunce,
umkla hudba šumná —
mrazem jen tetelí se její zimní jitra...
A přec ty, Varšavo — Trůne, vstávající
v svítání krve,
nové rozpálíš slunce
i nové zrodíš hymny!

P R Ů V O D Y

Pohřební zvony,
žalné pěni,
stenavé tóny,
hlasné vzdechy,
skrovné oběti,
víchy, praporce,
hojné promluvy,
planoucí hlavy,
pýcha, bolest uspávající
vleče se ten trén pohřební
bez konce — — —
Porážky; vítězstva,
projevy mužnosti —
všecko se mísí
v slovech bez jádra
v hlučivé glorii mrzáctví.

Josef Eberz: Útěk.

Sergiej Goroděckij

A D A M

Ustup, okouzlující moře,
i nejprv stvořená mlho!
V průzračném větře více blaha
pro stvořené k životu kraje.

Prostoren svět i mnohozvučen
i mnohobarvých duh pln;
a tu Adamu poručen,
vynálezci jmen.

Nazvati, poznávati, servati příkrovy
v činnost neuvedených tajemstev i starých mlžin —
Toť prvý hrdinný čin. A nový,
živé zemi zapěti chvály.

Z N O J

To není vzduch, ale zlato,
tekuté zlato,
rozlité ve vesmíru,
ukuté bez kladiva,
v zlatě tekutém
svět tkví nehnutý.

Vysoké jezero,
siné jezero,
mlčí, leží.
Zeleň kosmatá
spánkem zhnětená
zhlíží se v zrcadle vody.

Bílé vlasy
dlouhé vlasy
nebe přede,
nebe bez hlasu,
bez zvučného hlasu
mlčí, přede.

V E S N A (MONASTÝRSKÁ)

Zvony — stony, nad vše zvony
zvony — vzdechy, zvony — sny.

Vysokánské příkré stráně,
srázné svahy zelené.

Stěny vyběliti čistě
máť igumeňa velela.

U brány monastýra
pláče dceř zvoníkova.

Ach, ty pole, moje vůle,
ach, silnice, silnice!
Ach, můstku u prázdného pole!
Svíce z Zeleného Čtvrťka
ach, moje hořela prudce,
pohasla u něho.
Naklonil se, dýchal žárně,
žárněji než srdce mé.

Zůstala jsem opuštěna
u vysokého mosta.
Plamen svíci zakmital se,
celovali se v ústa.
Kde jsi, milý, líbající,
kde's ty, taký laskavý!
Ach, jarní úhory, mlhy,
ach, moje dívčí spokojenosti!

Zvony — stony, nad vše zvony,
zvony — vzdechy, zvony — sny.

Vysokánské příkré stráně
srázné svahy zelené.

Stěny vyběliti čistě
máť igumeňa velela.

U brány monastýra
netlachá se nedbale.

François Porché

Tři písně o dítěti

K o u p e l

V vaničku, jež vyhloubena
z břízy dřeva,
radostná a dobrá žena
vody vlévá.

Zorničky jsou rozšířeny
v zkvetlé tváři,
do mýdlové vlažné pěny
jak v mech milý
dítka růžovaté ponořily.

Jako doupňáka vzlyk v lese
z krčku vzedmutého zní to,
nahé, tlusté břicho pne se
všecko svalovito.

Dítko vrtí sebou. Vesely
v tom pleskly je,
slyšeti to do dále;
tím že prý se zahřeje.

Načež ticho! sprcha hustá
proudí měkka,
dech mu staví přikrývajíc ústa,
po kulatých zádech stéká.

Voda jako sestra lichotící
maličkého nad bratra
sklání se a s ním si hrá,
po svěží ho lehtá líci,
celuje ho do ucha.

Voda věkovitá, voda starucha,
která tolik těl již zmyla,
tolik živých, tolik nebožtíků,
od té co zem zemí byla,
voda, nesmírná ta tulačka,
voda hluboká,
tolik životů jež utratila,
usmívá se s dětských rtíků.

S p á n e k

Není-li srdce tvé jak sklo,
obláčku tmavý, uleť daleko,
zde na blankytu bude nečisto.

Vás také, paní mrzutá,
pedantko Rozume, nic nevítá,
přiď pouhá duše dobrá, prostičká.

Vy přijďte, nožky cupkající,
úsměve milý, hlase stříbrem znící,
pozdravte dítko drobných lící.

Jest jeho pokojík jak hnízdo včely
v něž září nebe zjasnělé den celý,
pst! — vzbuditi ho nechcete-li.

Hle, buňky jeho křehké stěny
jsou všecky medem vyzlacený.
Ni stínu pod závojkem není.

A světlo vlažné jako v květ
je uzavírá, sklání paprsek
se políbením na růžovou pleť.

Spí. Tvářičku jak z oblé udělánu
má hrudky nejkřehčího porcelánu,
dýchání jeho neslyšeti vanu.

Jak Mojžíš plynul v Nilu sífovi,
on po života vodách; odplaví
jej hbitý proud; což o tom ví?

V y c h á z k a

Ó podívaná rozmilá
jest vozík jeho z vrboví
když javor stínů sífoví
živoucí chvějně vyšívá
mu na pokryvky bělostné
kde hvězdou tečka slunce žhne!
Jak tehdy stará zahrada
se zveselena rozkládá
zkrásněla drobnou přítomností!
Strom plničký jest ochotnosti
a vánek zvroucňuje své rty,
tvá polaskání obvyklá;
do dlouhých vousů ze světla
se pousmívá blankyt kosmatý.
Vše mění se, vše uhýbá se hosti,
hle, maličkému čaroději:
již nikde není ošklivosti,
klamavé naděje už není!
Jde slípka, sbírá zrnko drobné,
pak vzhledne, ještě jednou zobne,
a po návštěvě dále kráčí,
pašovi vzdané, boubeláči,
jenž v bílých poduškách si hová;
pak včelka slétne, cosi poví;
a květy natahují šíje

by lépe zřely. Kdesi bije
let neviděných perutí,
dnem bílým plamen se z nich sklání,
let nesmírných a plných tichosti
perutí nejčistšího milování.
Splašená vrána odlétá
jak snová múra zakletá,
a černý žal můj za ní spěchá.
Jest příroda teď sama těcha,
jest člověk dobrý ...
— „Aj, hle deště,
dí matka, krůpěj na ruce mé; ještě
ji vidíte“; a plna starosti:
„Nuž, domů.“ Tichou pěšinou
mi bílý vozík ujíždí.
Jsem sám. A trávu ztemněnou
van ohýbá. A zahradu
potopil do chvění a do chladu.

Přeložil Bohuslav Reynek

GEORGES CHENNEVIÈRE

B Á S N Ě

Z P Ě V P O Š E P T M U

Maličko vzdálené hudby,
právě dosti, aby vše se obrodilo,
aniž něco dokonalo by se.

Čas dříme na dně bytosti,
a okamžiky bublinkami vystupují.

Snují se oblaka.

Vůz na ulici
drkotá tak sladce, že se zadíváte.

Den hoří pokojně.

Chudí spí po lávkách.

Na okraji uhrabaného písku
dítky ještě si nehrají.

Veselost zotavující se
bázliva vychází z země.

Úsměv neosmělený,
neboť se bojí že předčasný jest.

chvěje se vzduchem.

Cítíte se daleko svého mládí.

Mohli byste opět mluvíti beze zmatku
ženám kdysi milovaným.

Všecky vlahosti, vrátivše se,
ponenáhlu rozpouštějí muka

srdce, jehož zima rozsmutněla.
Slyšíte, jako kdyby bosé nohy
se dotýkaly trav.

Tento člověk, vzhlížející,
vrátí se teď pokojnější domů.
opět se shledá v koutech
kterých zanechaly jeho oči
pro chlad a pro stín,
s duší svojí pohotovou. . .

A důvěřuje v štěstí
jehož pro sebe už nedoufám,
budu očekávatí večera na této lávce,
abych čistěji přijal
podar pocelu, jenž nepochází s rtův.

Z P Y T O V Á N Í

Nač jsem díval se, již není nežli vzpomínkou
od té, co je vidím.

Květina, již jsem cítil, pozbyla své vůně
od té, co ji jmenuji.

Vše stárne věkem mým a znalostí mou.

Přece však svět je mladý;
je čist a nemá dědičného poskvrnění.

To já jsem nedobrovolný udělovatel
křtu, jenž navždy třísni každé čelo
vtisknutím mého hříchu.

Hořkost soli pro mé pouhé rty jest.

Uvaluji slova na vesmír, jež oň olupují
dokonce i moje ticho.

Nic není mi tak dalekého ani zevnitřního,
abych jménem, jež je přikovává, si ho nezavolal,
a přikovaný já jsem.

Nemám z věčnosti než tu, jež za mnou ubírá se,
a jsem cizí oné druhé, jež mne obcházívá.

Myslím, že jsem došel předaleko, nedokázav
než se otočiti mnoho tisíckrát
kolem ústředního hukotu a v blyskotání
svátečního kolotoče,

s oním snem, jenž před očima křepčil mi,
o rozsmáté říši, jež by objímala moře.
Věděti a potom zemřítí, neb trvati nevěda,
ale voliti jsem nemohl:
věc je věčná a já nejsem nežli bytost,
a nekonečno nepoznává se než v prchavém.
Aby všecko omládlo a nic by nebývalo bylo živo,
stačí abych umřel.
Večere, ejhle tvá hvězda! A snad není ona
nežli hvězdou zmizelou, již obraz viděti jest.
Kam uniknouti? Zbývá mi můj chléb a spánek můj.

Z I M A

Celičké léto přešlo, aniž mohl jsem se pousmáti.
Léto, to včerejšek byl; ale včerejšek sstárl,
včerejšek stár jest, neb si ho již připomínám.
Ejhle zima, dlouhé noci kterých tak se bojím,
věda, že můj spánek na ně nestačí.
Abych méně sám byl, nutím se, bych cítil
výdech lesa příliš zeleného a trav nedobrých,
jež spalují kdes v nízkých dědinách,
kde orosené dřeváky vyzvánějí konec dne.
Vlaky hvízdají též, ale okno zavřeno jest.
Příliš těžka od teďka, by se světem se mísila,
duše má zde nahromadila se, daleko ode dveří,
a odcizuje se všemu, ač plna lásky,
jež v hrudi se mi vzdouvá a již vykřiknouti chce se.
Nikdo nezví že bych trpěl, ani
stín, jenž trápí mne a neustále naslouchá.
Oh! mladosti má mimo mne! Již nejsi učiněna
nežli z rozptýlených výbuchův a nesourodých věcí,
které duše nemají už, ustavičně místo měnice:
zlatá nitka, téměř smytá na lenošce,
sešit, jiné ještě věci... pozůstatky
vládce padlého, jenž bloudí palácem svým.

Ale zmlkněmež, a nechme pohledů těch zbabělých!
Noc rychle snáší se: třeba, pouhá moje přítomnost by
utajenou byla pochodní, v níž světlo trvá,
a, by srdce moje pomohlo mi prodloužiti léto.
Dostačím si s více hrdosti než radování,
neboť nedostává-li se niv radosti mé utlumené,
výsost zbývá vzpřímené mé hrdosti.
Hotov na zimu, hle, bez lampy ji očekávám,
bych ji lépe viděl až se ujme panování
nad prostorem prázdným, z něhož učinil jsem poušť,
obklíčiv se, jako armádou,
svou duší, kterou živí úpění mé bídy,
a již překvapiti nedovede nic, ni chlad,
jenž zkosa doráží, ni vítr který hučí
jako národ hladový, zajatec ulice,
ni vichřice, jež vráží do zdiv,
jako v dřevo klín, své údy, aniž zvláště
nuda navyklá, jež po kolenou škrabe se mi,
a bolest, která usmívá se na mne v rouše prostém; —
neboť vidím skrze tyto stěny pomyslné
ssýřená tílka ve prohlubních loží,
kolem stolů, na stolicích; doprovázím
dle zdí hřbitovních či nemocničních
vlhkou ulicí, a kterou večer začazuje,
kroky, které k sobě táhne lidské světlo;
vím posléze, že kdybych vešel v tuto jizbu,

v které právě paže jakás odhrnula clony,
a kde, ač je noc, nebdí ni světélka,
mé oči, netápajíce, by mohly uviděti
v koutě nejponuřejším a nejzastrčenějším,
hluchou světu, nehnutou, dech polykající,
dvojici zuřivou, jež miluje se nehlesnouc.

O S A M Ě N Í

Což do zvuku mi, do tvaru, do barvy,
do krásy, jež tančíc propasti mi zakrývá!
Předmětu nevnímám než v jeho tíži,
a i mne, má váha stanoví mne; z těchto zdiv
nevidím než pás ve výši mého čela.
Od dávna již moje pohledy jej posmušily,
a vyhloubily jako chůze vyšlapává schody.
Toť rýha, již mohu cítiti pod prstem;
kolejnice, v které proti vůli mojí, oči moje sklouzají a
ulice, jíž čtyřikráte za den chodí dav. kotálejí se;
Tkvím nehnut na břehu prázdna, kde panuje
samotářská, utajená síla tíže,
svědkem nemaje než tělo svoje, které stalo se mým
Vzduch neproudí: vím, že ani zavanutí veškerem.
neporuší záclon; pozbyl jsem
až i touhy, vyhlédnutí oknem
zdali město stále ještě živo kolem mne.
Nižádné zde duše, jež by nahradila moji,
neboť tyto věci, kterých ani nedotknu se,
nedovedly prodloužiti přítomnosti rukou,
a hle, jsem zmatku počínajícímu tváří v tvář.

Kolik hodin ještě zůstane na zemi
tento útržek papíru, spadlý nevím kdy?

Jsem dítě nebo jsem muž? Toto ticho
zda jest co mi zbývá po mém pádu,
aneb příštích dob to panictví jest, na něž čekám?

Čas prošel pustým příbytkem
by zastavil se u těchto dveří, kde zmlká.
Ani hlásku již nade mnou, ani pode mnou.
Dřímám všude. Vodní roura vydává svůj hukot varhan.
Ticho za ním zdá se ještě rozlehlejší:
tako poutníku tma zdá se ještě více sira,
když, opět zavíraje za sebou hospodské dveře,
oslepuje se vyšlehnutím lampy, a zas se vrací
na cestu, již příkopův už nedozírá.
Dům rozrůstá se svojí prázdni, jež mne osamocuje.
Duše končí se na kostech lebky, aneb uprchla v dál.
Cítím se ochuzován spánkem druhých,
jenž se vpocuje skrze stěny, a posléze
zaplavuje moji světnici, v níž stoupá bez ševelu,
neústupně, jako voda v člunu, jenž se topí.
Stačilo by, aby samotě mé ulehčilo,
prosté slovo, jedno z oněch každodenních slov,
jež se pronášejí jako znaky obcování,
šel-li by kdo po schodech v této chvíli,
myslím, že bych otevřel dveře bych jej uzřel,

ale vím, že nikdo nepřijde: jsem tolik sám,
že ševelmého srdce se mi stává cizím.

A zatím vše jest rušno, vše se hýbe, větry vanou,
země se otáčí a moře se vzdouvá pod lunou.
Všude přikrývá lhostejný povrch
velikou práci němou, jež ho nezvrásčí.
Vírové, jichž zřítí nemohu ni slyšeti,
tvoří pevnost všeho, čeho dotýkám se,
i pevnost těla mého, které už mi nenáleží.
Nejmenší předmět životem zobludněl.
Pouhá duše moje neživa trvá za noci,
nemajíc už jiné síly v sobě než svou bolest;
a, zatím co odjíždí vlak za vlakem,
a co jich hvizdot zaniká jako laskání
za mým oknem a v záhybech mých záslon,
trs výkřiků tryská z mých temnot,
vznáší se, a náhle ustrnuv, zas klesá ve vzlycích.

Přeložil Bohuslav Reynek

DOKUMENT

Dokument, jež uvedeme, skýtá klíče ke mnoha hádánkám, ke mnoha pokrytectvím! Mnozí se opravdu domnívají, že svatý Otec upřílišoval zlo, když zvolal ve své Encyklice proti modernistům: „Zmocňují se stolic v seminářích, na universitách a proměňují je ve stolice morového nakažení. Zakukleni snad sejí svoje nauky s posvátné stolice . . .“

Ježto mezi zhrdateli slovem náměstka Kristova jsou tací, kteří hřeší spíše z nevědomosti než ze zaslepení, vybízíme jich, by porozjímalí vážně o slovech z knihy Gougenota des Mousseaux, nadepsané „Žid a judaisace národův křesťanských“ (u Plona, 1869). Čtemeť tam na str. 374 a dalších:

„Slavné a velekřesťanské císařovně Marii Teresii vidělo se potřebným uvésti do svých zemí dva proslulé lékaře, jež však, obratní zasvěcenci, kteří pronásledují Krista svým smrtelným záštim, jsouce věrni svým ničitelským záměrům, bez jejího vědomí vyvolili v Holandsku mezi lidmi nejnebezpečnějšími pokoji Církvě: Van Swieten a de Haena. Sotva tito dva učenci vkročili do císařství, již *jansenismus, to jest revoluce*, zavazuje oči císařovně a císařům budoucím, zabírá ministerstvo veřejného vyučování a postupuje obřím krokem . . .“

„Van Swieten, aby usnadnil toto dílo, nepřál místa leč lidem bez svědomí a bez náboženství, bez ctností, bez úcty, bez mravnosti a bez důstojnosti. Pravá věda nevcházela u nich nikdy v úvahu. Řeknu ještě více: všude,

kde byla, odvrhovali ji, *poněvadž se jí báli*. Bylo třeba býti filosofem nebo osvícencem, by se získaly učitelské stolice theologické. Nejbezbožnější šarlatáni nejsnáze postupovali v hodnostech. Posléze nečistý duch odhodil masku; stal se cynikem, vyvedl orgii na bílý den, do prostřed svatyně; jen stěží se odvažujeme tu uvěřiti zaručené historii a zvláště ji citovati.

„Příliš dlouho by trvalo. psal 17. září 1788 jistý cnostný františkán, profesor na akademii rattenbergské, než bych vám vylíčil vše, čeho jsem zakusil ve Vídni. Vězte rozhodně a buďte přesvědčen, že nenadsazuji. Viděl jsem na této kdysi tak kvetoucí universitě zvrhlost ve všem a nemravnost tak strašlivou, že kdybych jí byl nespatriil na vlastní oči, nedal bych víry tomu, co by mi o ní řekli jiní.

„Čítá se v generálním semináři 80 seminaristův, ale počet nevěstek, jimž ředitelové dovolují volný vstup, aby zbavily tyto mladé muže všelikého pocitu studu, jest mnohem značnější. A co řeknu o thesích, jichž se hájí! Nejnebezpečnější spisovatelé jsou ve všech rukou a nemálo profesorův doplňuje ve svých výkladech to, co ještě chybí těmto knihám bezbožnosti a mrzkosti. Ostatně, co vám píši o generálním semináři vídeňském, jest více méně pravda o všech ústavech toho způsobu ve Štýrském Hradci, v Olomouci na Moravě, v Praze v Čechách, v Pavii v Milánsku, v Inšpruku v Tyrolích. Jansenista Tamburini, byv vyhnán ze státu benátského pro svoje rouhání a pohoršlivá smilstva a utek se do Pavie, byl tam jmenován rektorem generálního semináře. *Rektorem semináře inšpruckého jest pověstný nevěrec a zednář Albertini!*“

„... Kněz a profesor theologie v semináři rattenbergském, Jan Kolb, oddával se všem neřestem... žalovali naň důrazně ve Vídni, ale marně. Van Swieten ho chránil, a Kolb zůstal plných pět let v Rattenbergu. Teprve smrt odklidila tuto zločinnou obludu.

„Jedna okolnost asi dovolovala ministru veřejného vyučování ve Vídni tak děsné smělosti, že mu totiž pomáhal první prelát císařství, arcibiskup mohučský C. — F. — J. z E. a celý voj Jidášů s ním. Tento prelát dospěl mimo to až tam, že si vzal za koadjutora svého příbuzného barona z D... zrádce vlasti, kterému nebylo ničím hrozným vydati Církev zednářům, svým bratřím.

„Když vzala za své církevní knížectví německá, on jediný si je podržel: Napoleon, nechávaje mu časné panství nad několika zeměmi, dovolil mu užívati titulu primasa, což naznačovalo dosti, jaké záměry zakládal na tomto prelátovi. Boží Prozřetelnost však zmařila tento záměr.

„Posléze pokroky za pokroky ministr veřejného vyučování a arcibiskup mohučský dospěli až tam, že pomalu zreformovali všecko biskupstvo dle svého obrazu. Vlkové! nebylo viděti než vlky v čele oveček Božích... Vyjma tři preláty ostatní vším právem bylo lze nazývati spíše zhoubci než strážci svých stád...

„C., primas Německa a arcibiskup solnohradský, *byl zednář jako D., jako všichni vůdcové hnutí, jež tehdy měnilo tvářnost Německa. Zednářství, v němž jsou Židé generálním štábem a jež není než jansenismus v ohlávce filosofismu, jeho odpůrce na pohled, ale v pod-*

statě jeho přítele, *zednářství mělo v moci všechny přední stolice biskupské, ať skrze tituláry, ať skrze podřízené.*

„Co tedy bylo očekávat od lidu s takovým kněžstvím a s takovými ďábelskými úskoky? Mravnost upadala ve městech, kazila se na venkově, nikde však neskýtala tak smutného divadla jako ve Vidni, kde mrzký K., biskup ze Svatého Hippolitu, byl soukromým radou císařovým ...

„A přece v davech víra zůstávala ještě, tak byla starobylá a jadrná a tak ji udržovala milost Boží. Co se týká náboženství, praví kardinál Pacca, přes všechno usilování sekt a tajných společností, by se vykořenilo ze srdcí dobrých Němcův, mohu říci, že bylo ještě plno života ve většině katolíkův, a tato uchovalost, možno to říci, byla pravým divem.“

Jansenismus, to jest revoluce, máje v rukou ministerstvo veřejného vyučování, bude postupovati obřím krokem.

„Ještě třicet let a bude panovati nade vším. *Janse-nistské synedrium bude míti všude své synagogy pode jménem zednářských lóží. Povedou všechny kabinety a zaberou skoro všechny chrámy.*“

Kdo se nyní, přečet tyto řádky, odváží říci, že slovo „stoka nečistoty“ nebylo řečeno po zásluze? Kdo se odváží opakovati, že Svatá Panna nemluvila na La Salettě tak přísně, aby věřící nemohli viniti náboženství z chyb těchto jeho sluhův, padlých do takových neřestí? Kdo řekne ještě, že Pius X., vystoupiv proti modernismu, upřílišoval, a že toto nebezpečí hrozí jen v jeho obraznosti?

O. A. T.

F. V. Seivert: Podobizna. (Dřevoryt.)

RUDOLF PRVNÍ

KRÁL ŘÍMSKÝ

Na sklonku století třináctého byl křesťanský svět v nesmírné krizi, tak že papež Řehoř X., později kanonizovaný za světce, svolává koncil lyonský maje na zřeteli tři zhoubné příčiny toho úpadku: Vtrhnutí Sarracenův, rozkol východní a zvrhlost mravů.

Oznamuje řečený druhý koncil lyonský, papež doporučoval netoliko biskupům, ale vesměs všem představeným církevním a lidem vynikajícím věděním a zbožností, by sepsali, co se jim vidí pozoruhodného o stavu duchovenstva, křesťanského lidu ano i nevěřících, uvádějíce zároveň, co by se jim zdálo nejvhodnějším na zamezení zla a k rozkvětu dobra. Tyto přípisy měly mu býti odeslány šest měsícův před zahájením koncilu.

Přečtěme si, co sděluje Veleknězi biskup olomoucký. Bruno, hrabě ze Stumberka, spravoval

Církev na Moravě po dvacet šest let s mnohou opatrností a získal si nemalé proslulosti. Píše:

„Všichni mužové, jak duchovní tak světští, bojíce se, aby neměli představených, volí si krále a preláty takové, kteří by se jim nejvíce poddávali, nebo ovšem dělí své hlasy, buď aby těžili peníze se dvou stran, buď aby si získali ochrany, kdyby snad zvolený král zakročil proti nim s přísnou spravedlností; tak učinili s králem španělským a s hrabětem Richardem, tak učiní též s králem španělským a s hrabětem Rudolfem. Zdají se míti hrůzu z císařské moci; chtěli by arci císaře dobrého a moudrého, nikoli však mocného, a nevidí, že moc jedince, byť jí i poněkud zle užíval, jest snesitelnější než zpupnost všech těch jednotlivců, poněvadž aspoň končí se jeho smrtí.

„Království sousedící s našimi kraji jsou Uhry, Rusko, Litva a Prusko. V Uhrách udržují Kumány, úhlavní nepřátele netoliko cizincův, nýbrž i Uhrů samých, kteří ve válkách nešetří ani dítek ani starcův a odvádějí do otroctví mládež obojího pohlaví, aby je vychovali ve svých mravech a rozmnožili svou moc. V témž království skýtají ochrany bludařům a rozkolníkům, kteří se tam utíkají z jiných končin. Uherská královna jest Kumánka a její nejbližší příbuzní jsou pohané. Dvě dcery krále uherského byly zasnoubeny s Rusy, kteří jsou rozkolníci a podrobeni Tatarům. Litvané a Pru-

sové, jsouce pohané, zničili již mnoho biskupství polských.

„Knížata německá jsou tak rozdělena, že jako by čekala, až si jedni druhým svá panství zničí, tak že jsou naprosto neschopna, by hájila křesťanstva u nás nebo aby osvobodila Svatou Zemi. Král český by jediný v těchto krajích mohl brannou rukou přispěti na pomoc náboženství, a právě s této strany vnikli Tatarové a jsou očekáváni ještě, nevezmete-li toho milostivě na zřetel a neopominete-li nebezpečí tak blízkého, zabýváje se dobytím Svaté Země ...“

* * *

Jednoho dne jakýsi šlechtic lově v horách švýcarských, pod nimiž se rozkládala jeho léna, potkal kněze, jenž nesl k nemocnému Velebnou Svátost a nevěděl si rady, jak by překročil neobyčejně rozvodněný potok. Pán ten sestoupil s koně, posadil naň sluhu Páně, a vstoupiv sám pěšky do proudu, šel před ním, veda oře za uzdu. Když se přebrodivili, kněz hodlal sestoupiti s koně, než šlechtic mu zabránil těmito krásnými slovy: „Nejsem hoden vstoupiti na koně, jenž nesl Pána světa.“ Kůň zůstal tedy ve službách dobrého kněze a jeho kostela. Pověst o tom rozlétla se po všech údolích švýcarských a odtud po zemích Německa, a když kníže toto navštívilo zanedlouho jednu svatou pou-

stevnici, prorokovala mu, že dosáhne veliké cti na tomto světě, zejména za to, že poctilo pokorně svým koněm Krále nebes.

Tento šlechtic byl Rudolf, hrabě habsburský, landkrabě hornoelsaský. Jeho rod, právě tak jako rod lotrinský, který se v XVIII. věku spoji s rodem habsburským v Marii Teresii a Františku I., odvozoval se po přeslici od Karla Velikého. Otec Rudolfův, Albert Moudrý, hrabě habsburský, vzal na se kříž a zemřel v Palestině r. 1240. Syn jeho, narozený 1. května 1218, byl zbožný a statečný jako pravý rytíř kříže. Jeho nábožnost živě dojala obyvatele curyšské, když na jakýsi svátek ukazoval shromážděnému lidu památky od umučení Spasitelova. Nový řád poustevníků svatého Augustina, zřízený v tomto městě, ctil ho jako svého patrona a svého dobrodince, jako též mnoho jiných klášterův. Zpovědníkem měl minoritu jménem Wenera, jenž u něho ostal celý svůj život; měl s ním ustavičně ještě jiného řeholníka toho řádu, pro veliká jednání. Z téhož řádu byl bratr Berthold Řezenský, jehož kázání naslouchal lid z celého Thurgavska uprostřed polí a s takovou horlivostí, že mnozí vstávali v samém shromáždění a veřejně se vyznávali z hříchů a že synové nespravedlivých otců navraceli neprávem uchvácené hrady.

Rudolf jsa kmotřencem císaře Bedřicha II., svého příbuzného, strávil svá první léta ve vojenských

táborech. Byl vysoké krásné postavy a neobyčejně silen. Záhy byl vzdělán ve všech službách vojenských a vynikal v nich. Jeho tvář obyčejně vážná, bývala ihned přívětiva a vnukala důvěru, jakmile si někdo přál s ním mluvit. Jsa ducha veselého a klidného, rád zažertoval. Co do života, liboval si v prostotě; nikdy nebyl labužník aneb vybíravý; co do pití, byl ještě střídmější; v poli ukájel hlad syrovou brukví a touž rukou, jež dobyla šestnácti vítězství, jeho válečníci vídali ho látati si kabátec. Stav se samostatným u věku dvaceti dvou let smrtí otcovou, nebyl prý vždy věren své choti Gertrudě z Freiburgu a Hohenberku, s níž měl deset dítek. Po svém vychování ve vojenských leženích zprvu příliš si zaliboval ve válce a někdy ji vedl s velikou krutostí. Spáliv jeden klášter na předměstí byl od papeže Innocence IV. vyobcován. Aby dosáhl rozhřešení, vzal na se kříž proti pohanským Prusům pod českým králem Otakarem, a od té doby již nepoužil svých zbraní než pro spravedlnost a obecné dobro.

Očistil silnice od četných lupičů, kteří na nich vystupovali na pocestné, a hájil občanů městských proti tyranství jistých urozených pánů. Takový byl hlas o spravedlnosti a statečnosti Rudolfově, že si získal důvěry svobodných území, s nimiž sousedila jeho panství. Bojovní horalé urijští, unterwaldenští a schwytzští zvolili si ho ochráncem a

náčelníkem. Měšťané curyšští jej jmenovali r. 1265 svým místodržícím a svěřili mu velení nad svými vojsky; což ho zapletlo v nepřátelství s mnoha mocnými pány, jež on přemohl svou bdělostí, svou přičinlivostí a neméně svou chrabrostí.

R. 1273 vedl válku s městem Basilejí pro vraždy, spáchané tam na několika mladých šlechticích z jeho rodiny; byl ujednáán klid zbraní, aby se spor urovnal smírným soudem. Rudolf vyčkával, až vyprší toto příměří, když tu o půlnoci byl vzbuzen ve stanu svým synovcem, knížetem z Hohenzollernu, purkrabím norimberským a Jindřichem z Pappenheimu, dědičným říšským maršálkem, kteří přicházeli oba z Frankfurtu nad Mohanem zvěstovat mu, že 30. září 1273 knížata kurfiřtové prohlédajíce k jeho ctnosti a moudrosti zvoliti ho králem Římanův, aby spravoval říši germanskou.

Novina byla tak pravdiva jako neočekávána. Svätý papež Řehoř X. poslal rozkaz říšským kurfiřtům, by se dohodli o volbě krále, který by byl ochráncem Církve, ne-li, že sám označí některého svou apoštolskou autoritou. Kurfiřtové se tedy shromáždili všichni do Frankfurta, vyjma Otakara, krále českého. Arcibiskup mohučský navrhl Rudolfa, hraběte habsburského, chvále jeho srdnatost a moudrost, a jistě, že těchto vlastností více si třeba vážiti než bohatství a moci ostatních navrhovaných knížat. Nejprve naklonil svému mínění arcibiskupy

kolínského a trevírského, potom vévodu bavorského, vévodu saského a markrabí braniborského. Tak byl Rudolf zvolen jednohlasně, posledního září 1273. Dokázal, že toho jest hoden. Nemaře času odebral se ke kurfiřtům a dal si ihned přísahati věrnost. Ježto se rozpakovali, ano nebylo císařského žezla, Rudolf uchopil jakýsi kříž a pravil: „Tu jest znamení, jímž byl vykoupen celý svět, toto znamení nám bude žezlem.“ I políbiv tento kříž, dal jej políbíti všem duchovním i světským pánům a přijal jejich přísahu. Byl slavně korunován v Cáchách, za měsíc po svém zvolení.

Jeho povýšení nic nezměnilo jeho mravů. Vida stráže, jak brání jakémusi chudákovi, by k němu nepřistupoval, pravil jim: „Nechávejte přijíti těch lidí; což jsem proto králem, abych byl zavřen do truhlice?“ — Jakási Mohučanka, majíc ho za prostého vojáka, zle mu nadala, ano polila ho špinavou vodou. Odsoudil ji za všecken trest, by přišla zopakovat táž slova, až bude zasedati u veškeré královské velebnosti. — V jedné vesnici poblíž Basileje vstoupil bez průvodu k jednomu koželuhovi, by se pokochal pohledem na domácí štěstí. Muž ten oblékl se ve sváteční šaty, při obědě samé zlaté a stříbrné náčiní; žena byla oděna v purpur a hedvábí. „Jak to, podivilo se kníže, že s takovým bohatstvím provozujete ještě svoje řemeslo?“ „Právě řemeslo, odpověděli mu, přináší to bohatství.“ —

Psal celníkům: „Volání chudých došlo až mého sluchu; ukládáte pocestným poplatky, jakých nejsou povinni odváděti, a břemena, jakých nikterak nemohou unést. Zdržujte své ruce všelikého statku nespravedlivého a neberte než to, co vám náleží. Vězte, že se přičiním veškerou svou péčí a mocí o pokoj a spravedlnost, nejvzácnější dary nebe.“

Nový král Římanův, Rudolf Habsburský, poslal svého kancléře Ottona jakožto vyslance do Lyona, by přísahal papeži v jeho jméně, že bude poslušen a věren Církvi římské, a by dosáhl potvrzení jeho volby. Otto, jenž byl proboštem chrámu špýrského, složil v jeho jméně tytéž přísahy, jako před ním skládali císař Otto IV. a císař Bedřich II., a slíbil, že Rudolf přijde je sám obnovit do Říma. Svatý papež Řehoř po dobrém zdání kardinálův, mezi nimiž byl ještě svatý Bonaventura, přijal přísahy Rudolfovy jako krále Římanův 6. dne měsíce června 1274. Více učinil: napsal přemnoho listův, by mu získal všechny krále a knížata křesťanského světa; zejména Karla, krále sicilského, Ottokara či Odoakra, krále českého, jediného z říšských kurfiřtův, jenž se stavěl proti němu, a posléze Alfonsu, králi kastilskému, který se vedl vždy jako císař, poněvadž byl zvolen několika kurfiřty, zároveň s knížetem Richardem, hrabětem kornwaliským.

Alfons vzkázal Papeži, že k němu zavítá a že se

celkově podrobuje vždy jeho úmyslům, následuje příkladu svých předků. Tu Papež naléhal na něho, aby pro dobro křesťanského světa vzdal se nároků na císařství, ostatně tak málo podepřených. Vida ho takto povolného, Papež napsal 27. září 1274 Rudolfovi, že po mínění kardinálův jmenuje ho králem Římanův. „A my tě napomínáme, dodává, abys se připravil na přijetí říšské koruny z našich rukou, až tě povoláme, což doufáme, že učiníme brzo.“ Jiným listem ho prosil, by co nejdříve přijel do nejbližších částí svých panstev a by mu to oznámil, neboť by si přál s ním pohovořiti.

Král Alfons kastilský přišel do Francie osm dní po Veliké Noci, totiž 21. dubna 1275, a odebral se do Beaucaire, kde došlo k dohodování s Papežem, jež trvalo několik měsícův, ale bez účinku. Papež, jenž se prohlásil pro Rudolfa, zůstal pevný a hájil jeho volby; a král Alfons, drže si stále platnost svého zvolení, sotva se vrátil do Španěl, znova se oděl císařskými rouchy, jež byl svlékl, i pečetě, s níž psával knížatům německým, by si je získal na svou stranu, jal se znovu užívat. Papež zvědév o tom, napsal arcibiskupu sevilskému, by domluvil králi před svědky, kteří ho viděli, jak se zříkal svých nárokův, hroze mu církevními censurami. Na slova arcibiskupova Alfons se posléze podvolil a vzdal se císařství. Tehdy Papež dovolil mu desátek na válku proti Maurům, kteří naň prudce dotírali, a

to ho obměkčilo v jednání o císařské důstojnosti.

Z Beaucaire Řehoř X. se odebral do Lausanne, kdež se měl setkat s Rudolfem, novým králem Římanův. Přibyl tam 6. října 1275 a Rudolf navštívil ho na svatého Lukáše, 18ho téhož měsíce, provázen královou, svou chotí, a skoro všemi svými dítkami. Za dva dni po té složil přísahu Papeži, že bude chrániti statkův a práv Církve římské, zejména Romagny a exarchátu ravenského, že se přičiní, by jí byly vráceny ty, jichž neměla v držení, jakož i že hájiti bude jejího práva na království sicilské. Této přísaze bylo přítomno sedm kardinálův, mezi nimiž Petr Tarantasijský, biskup ostijský, pozdější papež pode jménem Innocenc V., a Ottobon de Fiesco, jáhen nazvaný po svatém Hadrianu, pozdější papež pode jménem Hadrian V.; mimo tyto pět arcibiskupův a jedenáct biskupův; posléze mnoho německých knížat, mezi jinými Ludvík, falckrabí rýnský a vévoda bavorský, Bedřich, vévoda lotrinský, a Bedřich, purkrabí norimberský. Král Rudolf slíbil obnoviti tuto přísahu, než bude korunován za císaře; onu první skládal v chrámě lausanneském 20. října 1275.

Na druhý den král Římanův vydal edikt, kterým uděluje kapitulám úplnou svobodu při volbě prelátův a zavrhuje zlý návyk zmocňovati se statků zesnulých prelátův neb neosazených chrámů, jak to činili jeho předchůdcové. Dává též úplnou vol-

nost odvolávati se k Svaté stolici a slibuje svou pomoc na vyhlazení kacířstev. Opakuje svůj slib chrániti dědičných panstev Církve římské a dodává, že nepřijme žádné nabídky ani důstojnosti, jež by mu propůjčovala nějakou moc na těchto místech, zejména v Římě. Neudeří na žádného z vasalův Církve římské, a zvláště ne na krále Karla Sicilského, a dá stvrditi všechny své sliby od knížat německých. Na témž shromáždění lausanneském Rudolf vzal na sebe kříž na výpravu do Svaté Země, neboť ho o to prosil svatý Papež, který měl tuto křížáckou výpravu velmi na srdci, že doufal sám se tam vydati a skončiti své dny v Palestině. S Rudolfem vzali na se kříž králová, jeho žena, a skorem všecka šlechta, jež se dostavila na dvůr papežův.

Řehoř X. ubíraje se do Říma, cestou onemocněl a 10. ledna 1276 v Arezzu zemřel.

Všichni historikové mluví o Řehoři jako o světcí. Sami Řekové na koncilu, jež konali po jeho smrti v Cařihradě, nazývají ho mužem blaženým a přesvatým, arci netřeba-li prý ho zváti spíše andělem než člověkem.

Svědectví protestanta Sismondiho není méně čestno než svědectví Řeků: „Byl slavný tento pontifikát Řehoře X. a byl by asi zůstavil hlubší stopy v paměti lidské, kdyby byl déle trval nebo kdyby byl tento úctyhodný Papež měl nástupce důstojné

sebe. Itálie byla skorem úplně uklidněna jeho ne-stranným duchem, když byly zuřivé války občanské jako by zničily veškeru naději na chvíli pokoje; říšskému mezivládí učiněn konec zvolením knížete, jež si dobylo nehynoucí slávy a založilo jednu z nejmocnějších dynastií evropských; církve řecká byla smířena s latinskou a spor mezi Franky a Řeky o císařství východní byl urovnán spravedlivou a čestnou smlouvou; tento Velekněz předsedal oekumenickému sněmu, jemuž bylo přítomno pět set biskupův, sedmdesát infulovaných opatů a na tisíc jiných řeholníkův neb theologů, a na němž ustaveny zákony užitečné křesťanskému světu a důstojné tak velebného shromáždění: to jsou události, jež učinily jeho panování nezapomenutelným.“

Jeho nástupce, papež Mikuláš III., osnoval veliké záměry na zjednání pokoje v Evropě; dohodl se s Rudolfem Habsburským, že rozdělí celé císařství ve čtyři království: království německé pro potomstvo tohoto knížete; království vienneské, jež by bylo dáno věnem Klementě, dceři Rudolfově a ženě Karla Martela, vnuka krále sicilského; ostatní dvě království měla býti v Itálii, jedno v Lombardii, druhé v Toskansku. Viděli jsme, jak už Humbert de Romand radil cosi takového svatému papeži Řehoři X. Smrtí Mikuláše III. jeho záměry vzaly za své, ale čas uvede je více méně ve skutek.

Austria a Austrasia jest totéž jméno, po staro-germánsku *Ost-Rich*, a znamenají království východní. Austrasie francká s hlavním městem Metami rozkládala se až k Austrii německé s hlavním městem Vídní. Křesťanští hrdinové jako Karel Martel, Pipin Krátký, Karel Veliký, Bohumír Bouillonský vycházejí z Austrasie potírat protikřesťanskou moc Mohametovu ve Francii, ve Španělich, v Palestině, křesťanští hrdinové vyjdou z Austrasie a z Austrie, by dokončili tento zápas pod hradbami vídeňskými a bělehradskými a ve vodách lepantských.

První dynastie markrabat a vévodů rakouských, rod Babenberský čili Bamberský, z něhož se nejvíce zastkvěl markrabí Leopold Svatý, vyhasl r. 1268 v osobě vévody Bedřicha, jehož hlava byla sfata v Neapoli touž popravčí sekerou jako hlava Konradina, posledního potomka dynastie Bedřicha Rudovousa, když byli oba poraženi a vězněni Karlem, králem sicilským, bratrem svatého Ludvíka Francouzského. Vévodství rakouské, štyrské a kraňské zůstavše bez pána, připadala opět k císařství; ale císařství samo po léta nemělo hlavy obecně uznávané.

V tomto mezivládí vévoda král český Přemysl Otakar II. opanoval tři vévodství a dal se investovati v jich držení, bez souhlasu knížat, Richardem Kornwaliským, jedním ze zvolených králů řím-

ských. R. 1260 zamítl prý korunu císařskou, ale r. 1273, když viděl, že byla dána Rudolfu Habsburskému, on jediný z kurfiřtův odepřel mu svého hlasu a lenní přísahy. Nový král římský potvrdil obecně všechna privilegia a léna, udělená jeho předchůdci, zejména Bedřichem II. až do jeho exkomunikace a sesazení. Zároveň však pečoval dobýti nazpět říšských statků, rozchvácených za mezivládí jistými pány. Falckrabí Ludvík Bavorský, který v tom byl neúhonný, ustanoven soudcem ostatních.

Otakar Český byl obeslán na tři sněmy po sobě, jak proto, aby složil lenní přísahu novému králi římskému, tak aby vrátil ona tři vévodství. Poněvadž nikdy neuposlechl, byl dán do říšské klatby. Přece však Rudolf nechal mu ještě rok, aby uznal a napravil svou chybu. Otakar, jenž spoléhal na svou sílu a na sílu svého spojence, vévody Jindřicha Bavorského, nevalně se Rudolfa strachoval. A opravdu Rudolf nebyl velmi bohat. Když se ho kdosi z přátel tázal asi v tento čas, jaký jest jeho poklad a kdo ho má uloženo stríci, odpověděl: „Nemám žádného pokladu, všechny moje peníze jsou těchto pět daremných šelingů.“ „Ale, namítal přítel, jak pak povedeš tu válku?“ „Bůh vede ji se mnou a já pro něho!“ byla odpověď Rudolfova. — Otakar čekal, že německá vojska vtrhnou Čechami; v tom došla ho zpráva, že Rudolf protáhl podrobenými Bavorami, že jest před Vídní a

již již má ji v moci, jsa podporován vojskem uher-
ským. Otakar, jenž si nejednou tropil smich ze
svého protivníka, byl neobyčejně zaražen a zma-
ten. Po tři dni nevěděl, co počíti. Posléze, když
mu donášeli horší a horší zvěsti, vyslal svého sta-
rého rádce olomouckého biskupa Brunona, by na-
bídl mir.

Byl uzavřen za těchto podmínek: Říšská klatba
bude s něho sňata jakož i exkomunikace vznešená
naň arcibiskupem solnohradským. Rakousy, Styr-
sko, Korutany, Kraňsko jsou znovu přivtěleny k cí-
sařství. Král Římanův bude investovati krále Ota-
kara ve všecka říšská léna, jež mívali králové čeští.
Otakar se vzdává všech lén v postoupených ze-
mích. Jeho dcera Kunhuta zasnoubí se s hrabě-
tem Hartmanem, synem královým, jenž dá jednu
ze svých dcer Václavovi, synu Otakarovu. Král
uherský Ladislav III., dosud dítě, byl do míru též
pojat.

Král Otakar Český byl jedním z nejbohatších
a nejskvělejších panovníkův své doby. Přijel maje
skládati přísahu, s nádherným komonstvem. Rytí-
řové Rudolfovi oděni jsouce nejsvátečněji posta-
vili se do dvou řad. Již bylo viděti krále českého
a Rudolf měl dosud svůj šedivý plášť, barvy to
domu lotrinského, který on se zálibou nosíval ja-
kožto úd svého rodu. Falckrabí přistoupiv děl:
„Pane, král český se blíží s velikou družinou, záře

zlatem a drahým kamením; nepřál bys si obléci se v slavnostní háv, abys ho zastínil?“ Král odpověděl: „Velmož Otakar se často posmíval mému šedému šatu, dnes jej tento šat zahanbí.“ A obrátiv se řekl jednomu svému sekretáři: „Přehoď mi na ramena svůj plášť, ať se král český hezky pobaví mou chudobou.“ A tak zasedl na venkovskou stolicí u vídeňské brány na pokraji silnice; každý znal jeho neobyčejný vzrůst, jeho veliký orlí nos, jeho šedivý plášť a jeho vysokou přilbu. Král Otakar přistoupil, složil přísahu, již mu předřikával falckrabí, poklekl a v přítomnosti svých největších nepřátel přijal léna, jichž požívali králové čeští a markrabata moravská. Byla mu propůjčena Rudolfem, králem Římanův, vždycky velebným, hrabětem habsburským a kyburským. To stalo se 25. listopadu roku spásy 1276.

Mír tento byl porušen a válka se r. 1278 rozžula znovu. Otakar měl mocné spojence, i mezi knížaty říšskými. Rudolfovi se scházela vojska pomalu; posléze přitáhlo značné vojsko Uhrů a Kumanů s mladičským králem uherským Ladislavem. Nepřátelská vojska byla sotva na hodinu cesty. V noci z dvacátého čtvrtého na dvacátého pátého srpna pánové čeští nabízeli Rudolfovi, že utratí Otakara, slíbili jim, že jich pokojně nechá vrátiti se domů a že se nebude místiti ve správu jejich země po dobu nezletilosti Václavovy. V některých

listech byla mu dokonce nabízena česká koruna. Rudolf uvědomil Otakara, by se střehl zrady. Král český jen se smál této výstraze a považoval to za válečný úskok. Přece však si dal obnoviti přísahu věrnosti od svých vojevůdců. Otakar ani dost málo nenásleduje velkodušnosti Rudolfovy, vydal cenu na jeho hlavu, a když se dva rytířové zavázali, že zabijí krále římského, předpovídal a přál jim za to dlouhého potomstva.

Bylo to dvacátého šestého srpna r. 1278. Potok obrostlý vrbami rozděloval oba tábory. Rudolf byl oděn jen v obyčejný krunýř. Radili mu, by si nebral nic zvláštního, poněvadž mnoho nepřátel ukládá jeho osobě. Provázen biskupem Jindřichem Basilejským, projížděl ještě jednou šiky, mluvě s některými, všech povzbuzuje a ukazuje jim nepřítel: „Jste povinni a můžete poraziti tohoto křivopřísežníka, neboť Bůh rád hájí pře dobré. Ostatně odevzdejte se do jeho vůle.“ Biskup Jindřich sloužil slavnou Mši; všecko vojsko se připravilo na smrt. Heslem bylo: *Ježíš Kristus! válečným pokřikem: Řím a císařství římské na věky!* A když se šiky zvolna hnuly vpřed, biskup zanotil válečnou píseň: „Svatá Maria, matko a panno, uslyš nás ve všech našich potřebách!“ Jeden basilejský rytíř pozdvihl hlasu tak mocně, že ho obě vojska uslyšela. Jakémus biskupovu vasalovi kůň jal se tak vzpínati, že ho unesl do řad nepřátel. Biskup

vzkřikl, že ho třeba odtud vysekati; všichni zvolali po něm: „Ku předu, ku předu!“ mníce, že bylo dáno znamení k útoku. Rudolf kázal ihned rozezvučeti trubky a polnice.

Bili se již několik hodin, v tom přes prostotu odění Rudolf byl poznán podle vzrůstu a chování. První rytíř vrhne se naň s kopím skloněným; král jedním rozmachem svého kopí srazí ho v bezvědomí. Přicházejí jiní, kteří slíbili, že ho zabijí; několik jest jich zabito knížecími strážemi, ale posléze jeden ze dvou nepřátelských jezdcův probodne králova koně a svrhne ho do potoka, druhý přirazí králi jeho vlastní oštěp na hrdlo. Ale v tom okamžení jeden věrný rytíř, Jindřich Walter ze Svatého Havla, vskočí před svého pána, odrazí od něho oštěp a zdvihne ho. Zároveň přihrne se jako blesk zadní voj, velitel mu nabízí svého komoně. „Neruš se pro jediného muže!“ odpověděl Rudolf, „tam běž, tamť hrozí nebezpečí.“ Bitva se rozzuřuje ještě více: zadní voj Rudolfův dotírá přímo na tělesnou stráž Otakarovu. Ten bojuje rekovně, ale jeho voje obrací se na útěk. Dává znamení zadnímu voji, by vyrazil; nikdo ho neposlouchá. Tu vida boj ztracen, vrhá se do nejprudší seče; jeho vojsko nedbá už pořádku; syna jeho Mikuláše, jehož chránil svým mečem, zajímají dva Uhrové a odvádějí ho k nohám mladičkého krále Ladislava, jenž přihlíží bitvě s jednoho pahorku. Otakar vidí se

obkličeni dvěma německými rytíři a jich družinou. Ti ho se čtyřmi jeho věrnými vylákají ze seče. Dva z těch čtyř jsou zabiti, dva uprchnou. Dva Němci vrhají se na krále českého, svrhnu ho s koně a řítí se naň s meči, kyji a dýkami. Slibuje jim hory zlata. „Zajměte mě a přiveďte živého svému pánovi, nebudete toho litovati.“ Vše bylo marno. Odpověděli mu: „Vzpomeň si na toho a toho!“ Mínili dva plnomocné vyslance, jež byl dal utratiti. I dobili ho šestnácti ranami. Když ho viděli roztaženého na zemi, sami se zhrozili svého činu a dali se na útěk.

Vítězství bylo rozhodné, ale krvavé: čtrnácte tisíc mrtvých leželo na bojišti. Rudolf psal o tom ihned papeži Mikuláši III., arcibiskupu solnohradskému a dožeti benátskému. Svatému Otci píše: „Vidí se nám slušno zpraviti vaši apoštolskou Svatost, jaký vzal konec boj, zdvižený proti nám a císařství římskému slavným králem českým, když byl svévolně porušil přísahu věrnosti a poddanství, již byl složil, on, neunavný protivník císařství, jenž zřejmě ukládal našemu štěstí a našemu životu. O posledních svátcích Svatodušních postoupil se svým vojskem proti statkům císařským, zapálil je a krví zbrotil, vzal několik hradů a několik měst. Tolika zločiny a potupami přinutil nás užiti moci meče, již nám dal Bůh na obranu říše, které on podkopával základy.“ Rudolf vychvaluje stateč-

nost obojího vojska. „Obě“, píše, „tolik dychtila po vítězství, že každý viděl v tom jako by odměnu a povinnost, by vykoupil vítězství smrtí a by zvítězil sám umíraje. Země byla tak zaplavena krví, že nejen bojovníci, ale i diváci mohli si již zoškli-viti život. Ale posléze naše vojsko nabylo vrchu, nikoliv vlastní silou, nýbrž rukou Všemohoucího.“

Rudolf zavírá svůj list velebě neskonale udat-nost svého protivníka. Ačkoliv tento král viděl své šiky rozprášeny a sebe opuštěna skorem všemi, neustoupil ani před našimi vítěznými prapory, ale bránil se s podivuhodnou statečností, se silou a chrabrostí obří, až ho někteří z našeho lidu smrtel-ně zranili a povalili i s koněm. Teprve tehdy tento skvělý král s životem ztratil i vítězství, nikoliv mocí naší, nýbrž rukou Nejvyššího, kterýž ve svém mi-losrdenství rozhodl naši při. Děkujice pokorně za tato i ostatní dobrodiní Boží a oznamujice je ke cti a slávě jeho svatého jména, tím horlivěji se bu-deme přičiňovati, bychom se zalíbili králi svrcho-vanému, Synu Božímu, Ježíši Kristu.“ Listy arcibiskupu solnohradskému a dožeti benátskému o-plývají týmiž city.

Jedním z prvních činů Rudolfových bylo, že na pamět svého vítězství obdaroval chrám marchegg-ský; praví v listině věnovací: „Přejeme si, aby chrám marcheggský byl vždycky v největší úctě chován, poněvadž Otec milosrdenství, dobrotivě

shlédnuv na naše řízení, opodál tohoto chrámu se slávou vítězství zachránil nás z nebezpečení smrti.“ Rovněž splnil slib učiněný před bitvou, že založí klášter řeholnic v Tulnu. Byl nazván Svatého Kříže a dostavěn r. 1280.

Aby si zajistil ovoce svého vítězství, Rudolf vnikl do Moravy a Čech. Vše se podrobovalo neb prchalo, jak se blížil. Se dvou stran vznášeny prosby o mír: biskup olomoucký a arcibiskup solnohradský vyjednali jej za těchto podmínek: Král Václav, až dospěje, pojme za choť Juttu či Judith, dceru krále římského; Anežka, sestra Václavova, provdá se za Rudolfa, bratra Juttina; Hedvika, jiná dcera krále římského, provdá se za markrabího Otty Braniborského, jehož bratr byl zemským správcem v Čechách. Na radovánkách, konaných ve Vídni na oslavení tohoto míru a těchto úmluv, spatřili účastníci Otu z Házlova, jemuž bylo už přes sto let, jak zápasil na kolbišti se synem své pravnučky Hugonem Turzonem. Oběma dostalo se téhož rána z ruky královny důstojnosti rytířské. Na tuto slavnost přišel též Ivan nebo Jan Gunský. On, který kdysi pustošil pomezí rakouská, byl nucen žádati o průvodní list. Nedůvěřoval si tam, ale přibyv do města v hodinu polední, běží ke stolům, uchopí královu číši, vypije ji a volá: „Nyní jsem v bezpečí, poněvadž jsem se napil z poháru nejlepšího muže na světě.“

Co získávalo lásky Rudolfovi, zejména v lidu, nebyla jen jeho železná vůle v udržování pořádku a spravedlnosti, ale i dobrý rozmar, jeho veselá přívětivá povaha. Na jeho první výpravě jakési chlapisko ho prosilo o milostivý dárek, že prý jsou spolu z přízně. „Jak to?“ děl Rudolf. „Vždyť jsme přece oba z beder Adamových.“ „Velmi správně!“ odvětil král, „dones mi veliký pytel.“ I vhodil do něho halíř a pravil: „Jdi a pros všechny příbuzné, by ti tolik dali, a budeš mít dosti!“ Jindy, když vjížděl do kteréhosi města, lid naplňoval všechny ulice i náměstí. Tož Rudolf měl postavu zvicí sedmi střeviců a veliký orlí nos. Kdosi z davu vzkřikne: „To jest nos! ale vždyť nám zatarasí cestu!“ Rudolf pootočil tvář a pravil: „Teď už dobře projdeš!“ A všecken lid strhl upřímny smích. Arci nepřestával na šprýmech, ale bořil zároveň hrady jistých velmožů, kteří loupice po okolí činili z nich samé peleše lotrovské.

Politického záští mezi Welfy a Ghibeliny ani dost málo nerozštěcoval, nýbrž snažil se je udusiti. Všechny poctivé muže z té i oné strany přijímal se stejnou blahosklonností. Ostatně mělo-li ono nepřátelství kdysi účel, nemělo ho již; zrodivši se s dynastií nepřátelskou Církvi, mělo též vzíti za své s touto dynastií. Rudolf Habsburský neměl nesmyslné a pohanské domýšlivosti takových Bedřichů Rudovousů, že by sebe sama stavěl místo Boha, ústředí a cíle

veškerenstva, svrchovaného zákona králův i národův, a že by chtěl, aby Církev Boží neměla jiného evangelia. Byl více křesťanem a tudíž rozumnější. Jeho tužbou bylo upokojiti Německo a sloužiti lidstvu tím, že bude nápomocen Církvi Boží.

Prozřetelnost dvakráte dala králům země hrozně pro naučenou. Dynastie Bedřicha Rudovousa, tak mocná, tak úskočná k Církvi, skončila se pod sekerou katovou. Rovněž král český Otakar, pokud dbá hlasu Církve a její hlavy, jeho zbraně vítězí nade všemi nepřáteli. Když však zvi, že Rudolf zvolen králem Římanův, že papež svatý Řehoř X. schvaluje jeho volbu a slibuje mu býti pomocen, aby dosáhl zase práv císařských, rozhněvá se na svatého Velekněze, podává odvolání k Svaté Stoli. Papež mu ukazuje s otcovskou vlidností, že neprávem si stěžuje, poněvadž on neslibil Rudolfovi, že ho bude podporovati, leč v tom, co jest spravedlivo; že ještě více se mýlí, odvolává se k apoštolské Stoli, poněvadž Stolice ta nikterak není nadřizena; posléze ho vybízí, by povolil lepším radám a uzavřel mír s novým králem římským. Otakar nijak se nepřiklání k těmto tak moudrým napomenutím, tolik se dává unésti hněvem, že zakazuje biskupům svých zemí, aby nepřijímali žádného rozkazu Papežova bez jeho svolení. Za málo let po té zříme ho bídně hynouti ve válce nespravedlivé a v církevní klatbě. Rudolf měl dosti smy-

slu, by těžil z té hrozné zkušenosti: vždy kráčel v souhlasu s Církví a její hlavou a navždy vštípil tohoto ducha svým potomkům, jež uvedl v držení vévodstev rakouského, štyrského a kraňského, s písemným svolením kurfiřtův.

Podávaje zprávu o svém vítězství Rudolf prosí zároveň papeže Mikuláše III., by mu udělil insignie císařství. Záleželoť mu na tom velmi: stane-li se císařem, bude mu snadno, aby knížata zvolila za krále Římanův syna jeho Alberta, vévodu rakouského, aby navykl říši na svoji rodinu a možná též aby vykonal záměr, nabízený Řehořem X., učiniti z Německa jednu dědičnou suverenitu a z Itálie dvě. Pokud však byl sám jenom králem Římanův, nemohl se valně nadíti, že by dal zvoliti druhého; a toť vskutku námitka, již mu dávali, když to přednesl na jednom sněmě.

Papež Mikuláš III. odpovídaje na jeho list, blahopřál mu k vítězství, povzbuzoval ho k milostivosti vůči přemoženým a naléhal naň, aby dal stvrzení a dobytí vážnosti časným právům Církve římské. Za tím účelem mu poslal opis listin a přísah Otty IV. a Bedřicha II., obnovených vyslancem téhož Rudolfa papeži Řehoři Desátému na obecném sněmě lyonském. Rudolf vyslal Konráda Tubinžského, provinciála bratří Menších v horním Německu, s plnou mocí schváliti vše, co bylo učiněno do Řehoře X. a vysloviti souhlas, aby Církev řím-

ská vešla v držení všech statků uvedených v listinách císařův. Plná moc ta jest ze dne 19. ledna 1278. Tudíž bratr Konrád přišel do Říma a tam 4. května v konsistoři, před Papežem s dvanácti kardinály, vykonal toto schválení.

Zatím kancléř krále římského poslaný do Itálie, by tam dobyl nazpět důchodův říšských, kázal skládati přísahu králi po několika městech církevního státu, mezi jinými v Bologni, Imole, Faenze, Forli, Ceseně, Ravenně, Rimini a Urbinu. Papež stěžoval si do toho králi a poslal mu opis listin Ludvíka Pobožného, Otty I. a svatého Jindřicha II., když byl ukázal svému vyslanci originály. Král Rudolf zavrhl počínání svého kancléře a poslal k Papeži svého prvního sekretáře Bohumíra, probošta ze Soli v diecési solnohradské, který ve Viterbu v plné konsistoři, jednaje ve jménu krále Rudolfa, prohlásil přísahy učiněné těmi městy za neplatny a uznal, že náležejí Církvi římské. Akt jest ze dne 30. června 1278. Byl stvrzen od krále Rudolfa 14. února 1279, jakož i říšskými kurfiřty v témž roce.

„Těmito výsadními listinami Rudolfovými“, praví jeden protestantský historik, „stát církevní nabyl rozlohy, jakou podržel až na naše časy. Ale práva, jež držel císař, ta, jež mohl přenést na Svatou Stolicí, byla jen lenní svrchovaností, která nemnoho omezovala autoritu jednotlivých správ. Mezi provinciemi závislými na Svaté Stolicí bylo něko-

lik republik, jako Bologne, Perugia a Ancona, několik knížectví, jako Montefeltro a Bertinoro, jež se domnívaly, že nic neztratily ze své staré nezávislosti. Právě tak jako nejvyšší velekněží nechávali uplynouti staletí, nežli požádali císařův, by jim vydali provincie, které byli přiřkli Svaté Stolicí, nechali uplynouti ještě dvě stě let, nežli žádali po lidu, by uznal toto přenesení práv, a než vykonávali nad tímto lidem svou svrchovanost. Moci čekati, moci plýtvati časem a spoléhati na panování, jež se nikdy neskončí, bývalo vždy Papežům mocnou pákou úspěchu. Svobodní ti národové se však nikterak nedomýšleli, že by se bylo jejich postavení zhoršilo. Soudobí historikové boloňští mají dosti na tom, praví-li, že toho roku město poddalo se Papeži, podržujíc všecka práva na Romagnu, a nedomýšlejí se, že by se o této události bylo třeba rozepisovati.“ (Sismondi, *Děje republik italských ve věku středním.*)

Tato slova autora protestantského jsou odpovědí na mnoho frází o politice, hrabivosti a despotismu římského dvora, jak se lze dočísti v každé druhé knize, zejména v dílech tohoto protestantského spisovatele. Jaká to věru hrabivost, jež vyčkává kolik století, aby se dovolávala užitku z toho, co jí bylo dánó, z toho, co jest její! Jaký despotism, kterého ani neuznamenají ti svobodní národové, ty republiky, a který až za dvě stě let

jím dává znáti, že mu jsou podrobeni! Jaká politika, jež na dosažení svých cílů nechává uběhnouti kolik věků a jež nespěchá více, než jako by vládla věčností! Zajisté nenalezne se podobné na zemi a to není z člověka.

Papež Mikuláš III. učinil více: důmyslně vyjednal smlouvou míru a dohody mezi králem římským a Karlem, králem sicilským. Ten vzdal se titulu a říšského správce v Toskaně. Rudolf dal mu investuru hrabství provencského a forcalquiérského, jakožto léna království arelatského, jež mínil vzkřísiti; to vše bez újmy královně Markétě, vdově po svatém Ludvíku, králi francouzském. Posléze dcera Rudolfova pojala za chotě Karla Martela, syna krále Karla. Všechny různice mezi císařstvím a Sicilií budtež rozsuzovány Papežem. Rudolf potvrdil smlouvu 4. června 1279.

Král Římanův, Rudolf Habsburský, přičiňoval se o upokojení Německa a by tam zřídil trvale dobrý pořádek. Hartman, jeho druhý syn, skýtal naděje na dokonalého knížete: Rudolf, jenž si ho velmi zamiloval, určoval ho, že nastoupí po něm na trůn, neboť nejstaršímu synu dostane se Rakous, Štýrska a Kraňska. Poněvadž ke sňatku zamýšlenému mezi kněžicem a dcerou krále Ota-kara Českého nedošlo, otec získal mu roku 1278 kněžnu Johannu, dceru Eduarda I., krále anglického. Rudolf se zavazoval, že jakmile se stane cí-

sařem, vše uřiní, aby jeho syn byl zvolen za krále římského a by mu opatřil království arelatské. Než všecky ty záměry se zvrťly, nejkrásnější naděje stařického mocnáře byly zmařeny. Milovaný syn, mladistvý Hartman, jeda za otcem, možná též hodlaje navštíviti svoji nevěstu v Anglii, kamž ho naléhavě zvali, vsedl na loď a plavil se po Rýně se šesti pány asi svého věku. Lodice nočního času narazila na velikánský peň pod vodou a převrhla se. Všichni spadli do řeky; mladý kněžic, chtěje zachrániti jednoho ze svých druhů, zahynul se všemi ostatními. Příštím rokem Rudolf ztratil svou manželku Gertrudu, zvanou královnou Annou. Ta milovala něžně svou dceru Klementinu, jež se toho roku provdala za syna krále sicilského. Tato poslední rozluka tak ji ranila, že onemocněla a zemřela počátkem r. 1280, milována a oplakávána všemi. Po jejím přání tělo její bylo přeneseno do Basileje a pohřbeno v katedrále.

Tyto strasti rodinné zdá se jen roznítily lásku lidu. Z následujících let máme listy rozličných měst, zejména Besançonu, jež mu psala se synovskou vroucností jedině proto, aby se tázala, jak se mu daří. Načež on jim děkuje s nej přátelštějšími výrazy a ujišťuje, že se mu daří dobře. Zatím neměl již u sebe z celé své četné rodiny než nejmladšího svého syna Rudolfa, ještě dítě. Toto osamění jako by bylo kalilo jeho spokojenost. Na radu svých

přátel oženil se po druhé r. 1284 v Remiremontu s Johannou Burgundskou, jež se ukázala toho hodnou svou něžností a svou opatrností a přečkala ho o dvacet dvě léta.

Dobrá shoda mezi svatou Stolicí a králem Římanův trvala dále, i když dosedl na trůn papežský Martin IV. Třebaže tento nejvyšší Velekněz byl neobyčejně přízniv králi Karlu Sicilskému, bývalému říšskému správci Toskánska, přece ho nevedl znovu v tuto důstojnost, ale psal velmožům, konšelům a obcím etrurským, by poslouchali věrně biskupa krkského a kancléře Rudolfova, správcův či náměstkův jeho přemilého syna Rudolfa, krále Římanův.

Když r. 1285 nastoupil Honorius IV., Rudolf mu psal těmito slovy: „Přesvatému otci v Ježíši Kristu, pánu Honoriovi, z Prozřetelnosti Boží nejvyššímu Veleknězi svaté Církve římské, Rudolf z milosti Boží král Římanův, vždy velebný; s ochotou poslušnosti a dětinnou úctou nejoddanější políbení nohou. Ujištění jsouce stálou zkušeností o upřímné věrnosti a nejryzejší oddanosti našich milovaných důvěrníkův Leopolda Wistského, Viléma Selfortského, Petra, volence církve mohučské, našeho kaplana, a Marquarda Tifendalského, otevřeli jsme jim tajemství svého srdce a posíláme je důvěrně k nohám vaší Blaženosti; dávající jim plnou autoritu, volnou moc a zvláštní rozkaz, by

prosili, dosáhli a obdrželi den ustanovený vaší otcovskou prozřetelností, kterého by se nám z vašich přesvatých rukou dostalo diadému panovníckého a kterého byste vstavili nám na hlavu korunu důstojenství císařského; a aby přísahali na duši naši, že zachováme vše, cokoliv vaše velebné Otcovství uzná za povinnost žádati po nich o svrchu uvedených věcech; ochotni jsouce stvrditi vše, cokoliv oni přijmou, zřídí neb učiní v té příčině. Čemuž na svědectví jsme kázali sepsati tento list a opatřiti pečetí našeho majestátu. Dáno v Lausanne, desátého dne před kalendami prosincovými r. 1285, našeho kralování roku třináctého.“

Papež Honorius IV. odpověděl listem z posledního května 1286, stanově den ke korunovaci na svátek Očišťování příštího roku. Napsal zároveň knížatům říšským, ať se připraví provázeti císaře, aby se zvýšila nádhera jeho posvěcení. Za tím účelem poslal jako legáta kardinála Jana, biskupa tuskulského, s poselstvím do Němec, do Čech, Dánska, Švédska, Polska a Pomořanska.

Od začátku vlády Rudolfa Habsburského koná se v Německu nemálo sněmů na obnovení kázně v kněžstvu i v lidu: 1277 v Trevíru; 1279 v Budíně, v Münsteru a ve Vratislavi; 1280 v Kolíně; 1281 v Solnohradě a v Akvileji; 1284 v Pasově a ve Svatém Hypolitu; 1286 v Magdeburce; 1287 ve Würzburce; 1288 v Solnohradě; 1290 ve Vrati-

slavi; 1291 v Solnohradě, Bremách, Aschaffenburgu, Utrechtu, Strigonii a ve Spalatu. Kromě nepravostí, jež se budou vždy plemeniti vinou lidské přirozenosti a proti nimž bude vždy třeba bojovati, setkáváme se tu s některými, jež pocházely z dlouhého bezvládní v říši a z dřívějšího nepřátelství mezi císařstvím a Církví. Ale znáti tam též, že se opět obě moci snoubí v důvěrné shodě a že toto sjednocení jest oběma zdrojem nového života. Na velmi mnoha těchto koncilech jedná se o provinciální nebo synodální ustanovení, týkající se dobrého života klerikův, držení kostelův, přísluvování svátostmi a jiných povinností úřadu pastýřského.

Nejznamenitější jest koncil würzburský z r. 1287. Předsedal mu kardinál-legát Jan Tuskulský v přítomnosti krále římského, právě když se konal říšský sněm, jež byl Rudolf svolal do onoho města, s knížaty a šlechtou císařství, aby tam připravil svou cestu do Říma ke korunovaci. Na tento koncil, který se konal 18. března, dostavili se arcibiskup mohučský, kolínský, solnohradský a vienneský, s několika svými sufragany a s mnoha opaty. Legát tam přečetl řád dvaceti čtyř článků, obracejících se ke světskému i řeholnímu duchovenstvu německému, českému, dáckému či dánskému, švédskému, moravskému, polskému, pomořanskému, pruskému, livonskému a ruskému.

Co jest pozoruhodno, král římský Rudolf Habsburský, v jehož přítomnosti a na jehož prosbu asi legát římského Velekněze rozhlašoval znovu tyto zákony a tyto tresty, byl jejich strašlivým vykonavatelem. Na svém ustavičném putování zeměmi říše dbal nejvíce toho, by rušil nezákonná mýta, pečoval o jistotu cest, niče ty hrady, z nichž vznesení zbujníci vyjížděli olupovat pocestné i lid.

Jednou jel na koni ulicemi norimberskými; lid, shluknutý před jedním domem, žádá ho o vykonání spravedlnosti a pomsty. Jakýsi velmož znásilnil dceru svého hostitele. Rudolf se zastaví a čeká, neujme-li se někdo obrany obžalovaného. Když se nikdo neukazuje, praví: „Ihned na tomto místě budu ho souditi!“ Vše tráslo se hrůzou. Bylo známo, že miloval tohoto velmože, bylť to týž, kterého unesl jeho kůň a který začal bitvu proti Otakarovi; ale připomínali si zase, jak před několika lety dal takového zločince za živa pohřbiti. Tentokráte se ukázal méně hrozným: mladý velmož byl nucen ihned se s dívkou oženiti a poukázati jí věno dvě stě marek stříbra.

Na koncilu würzburgském legát žádal kněžstva ve jménu papežově o pomoc pro Svatou Zemi; podle jedněch o čtvrtinu ze všech jejich příjmů po čtyři léta; podle jiných o desetinu po pět let; a král Rudolf, jenž byl přítomen, žádal téže daně od všeho lidu říše, po souhlasném mínění mnoha

pánův. Ale Siegfried, arcibiskup kolínský, Jindřich, arcibiskup trevírský a Konrád, biskup toulský, se ostře vzepřeli návrhu legátovu. Podle jedněch shodli se posléze na šestiletém desátku jak bylo stanoveno koncilem lyonským, podle jiných odvolali se k papeži nebo ke konci u obecnějšímu. Možno též, že se neujednalo nic rozhodného, neboť legát zatím dostal zprávu o smrti papeže Honoria IV. a vrátil se chvatně do Říma.

Počátkem roku 1289 Rudolf psal znovu papeži Mikuláši IV., dávaje mu na jevo, jak si vroucně žádá přijmouti z jeho ruky císařskou korunu, buď toho léta, nebo s počátkem zimy. Mikuláš IV. mu poslal biskupa eugubijského, by společně vše dojednali. Ale Rudolf zemřel dříve, než se mu dostalo titulu císařského. R. 1291 usiloval znovu na sněmě frankfurtském, by za jeho nástupce v říši byl zvolen syn jeho Albert, vévoda rakouský. Ale mnozí kurfiřtové, bojíce se moci a přisnosti synovy, zvrátili naděje otcovy. Rozžalostněn tímto zamítnutím Rudolf přišel do Strasburka, by se utěšil mezi starými svými přáteli. Jednou, když hrál v šachy po boku své mladé choti, jeho lékař uznal na něm náhlý úbytek sil a považoval za svou povinnost vystříhati ho. Ihned starý mocnář pravil s klidem: „Pojďme do Špýru, poblíž hrobky mých předchůdcův.“ Opravdu strávil tam tři poslední neděle svého života. Skonal právě na

svátek svatého Jindřicha, též krále římského, 15. července 1291, zaopatřen všemi svátostmi církevními.

* * *

A nyní přehledněme jeho život. Nemožno neviděti v něm gesta Božího. Tak jako Církev vyrvali z úpadku vrstevníci jeho svatý Tomáš Aquinský, svatý Bonaventura a posléze svatý papež Řehoř X., on pevně se chopil otěží světské moci a obnovil pokoj na zemi.

V přítomné chvíli, kdy tolik řečí o míru a pokoji zjednaném „sebeurčením národův“, bylo by dobře porozjímati o Rudolfovi I., který hledal a dosáhl pokoje jen *sebezřízením a sebezpodřízením*.

Přeložil a v článek upravil
Otto Albert Tichý

P R A M E N Y

Oderic Raynaldi, *Annales ecclesiastici ab anno 1198, ubi Cardinalis Baronius desinit.*

Johann v. Müller, *Dějiny Švýcar.*

Kniže Luchowski, *Dějiny domu Habsburského, Vídeň 1836.*

Martin Gerbert, *Codex epistolaris Rudolphi I.*

Jindřich Spondanus, *Annalium ecclesiasticorum Cardinalis Baronii Continuatio.*

Leonard Sismondi, *Dějiny republik italských ve středním věku.*

Jan Dominik Mansi, *SS. Conciliorum nova et amplissima collectio.*

Josef Hartzheim, *Concilia Germaniae.*

PRAVDA O ŽIVOTĚ A SMRTI PRINCE RUDOLFA HABSBURGSKÉHO.

Od kněžny Odescalchi, rozené hraběnky Zichy.

Mnoho tajemství a domněnek opřádá náhlou a předčasnou smrt dědičného prince rodu Habsburského, jenž měl dosednouti jednoho dne na trůn jednoho z nejmocnějších států evropských.

Od té doby uběhlo deset let. Jest už čas pozdvihnouti oponu tomuto truchlému ději, jemuž jen několik osob, nejbližších nešťastnému arcivévodovi, bylo svědky.

Princ Rudolf, obdařený velikými duševními schopnostmi, byl od svého nejútlejšího mládí vychováván pro trůn, jež měl dědit; studoval horlivě a často podivem naplňoval své profesory svými hlubokými a věcnými znalostmi ve všech vědách, jimiž se zabýval, a schopností řešiti záhady i nejspletitější.

Od přirozenosti měl povahu milou, poutal srdce všech, kdož ho obklopovali; snad zdědil tento dar tak vzácný pro panovníky po své matce, krásné a nešťastné císařovně Alžbětě, okouzující. Velmi se lišil od ostatních členů rodiny, uzavřených a nesklánějících se snadno k nižším; více si vážil člověka učeného a vtipného než titulů; a čím více dospíval, tím více klonil se k liberalismu, k malé potěše otcově. Rád měl kolem sebe mladé pány uherské, u nichž vážil si ušlechtilé povahy a rytířskosti; s nimi se bavil, s nimi se honeb účastnil. Již z krve otcovské byl lovcem náruživým. Oblíbenou zvěří byl mu orel. Rok jak rok vypravoval se do Alp nebo do jižních Uher na břehy Dunaje, kam dolétají mořští orlové. Nelitoval ani námah, ani nebezpečství, jen aby se zmocnil tohoto vznešeného ptáka. Každého dal pak bedlivě uchovati.

Tato vzácná a zajímavá sbírka trvá do dneška.

Když dospěl věku, v němž arcivévodové dle obyčejů zařizují si vlastní dvůr, vyvolil si vrchním učitelem hraběte Marka Bombellesa, obdařeného znamenitými vlastnostmi pro takovou úlohu, ale člověka mravů lehkých a rozpu-

stilých. Až do této doby bylo vychování jeho svěřeno hraběti Gondrecourtovi, člověku přísnému a chladnému; mladý princ za tohoto vedení až do osmnáctého roku chráněn byl pečlivě všeho, co by škodilo rozvoji těla, beztak nepřiliš silného.

Jakmile Bombelles upozoroval nevědomost svého mladého pána o velikých věcech přírody, bylo jeho první péčí, seznámiti ho s ženou, popustiti uzdy vášni a ochutnati rozkoši.

Až do toho dne tlouklo toto mladé srdce jen pro vědy, umění a honby. Do čeho Bombelles ho zasvěcoval, omámilo a hluboce převrátilo veškeru jeho bytost; vrhl se v rozkoše, jako v jediný způsob života. Brzy oddal se bezuzdnému hýření, prostopášností a rozkošnictví. Všechno mu běželo vstříc. Okouzující chování, vysoké postavení příštího dědice trůnu přitahovaly mu všechny ženy. Volil si je ve všech vrstvách společnosti; žádná z těch, jichž si přál, ať dívky, ať ženy, nebyly mu na odpor; a tak nasil tehdy mnoho neštěstí do četných rodin, i do nejvznešenějších v říši.

Nad tímto nezřízeným životem, nade všemi dobrodružstvími zavíral císař, jenž sám též měl své bouřlivé jaro, oči a říkal: „Ať si mládí žije.“ Ale brzy nastaly vážné obavy o jeho zdraví. Kde však nalézt po jednotlivých panovnických dvorech v Evropě princeznu, spojující všechny potřebné vlastnosti, aby se stala družkou tohoto mladého světáka a zároveň panovnicí trůnu katolického?

Princ Rudolf byl tedy poslán do Španěl a pak postup-

ně na všechny ostatní dvory katolické, ale všechny princezny tak znechutily se mladému následníku, že se odhodlal žádné si nežadati.

I byla zvolena mladá princezna Stefanka v Belgii, jejíž sestra, kněžna Ludvíka, trvala od mnohých let na dvoře rakouském jakožto nevěsta knížete Filipa Koburského.

Po mnohých poradách a hádkách, neboť tyto cesty počaly prince nuditi, došel do Bruselu za touto princeznou. Císař čekal netrpělivě na rozhodnutí svého syna, poněvadž dcera krále belgického byla poslední princeznou katolickou toho hodnou, by dosedla na trůn Rakouska.

Princezně Štěpánce bylo tehdy 16 let, byla milá a veselá, jemná a dobře vzrostlá, s bohatou kšticí blondopelavých vlasů; ale bledé oči, řasy a ještě bledší obočí málo půvabu dodávaly jejímu zevnějšku; ošklivila se však méně princi než ostatní princezny nabízené a brzy velká radost zmocnila se císařské rodiny i říše, když zvěděly, že dědic trůnu požádal o ruku kněžny Štěpánky.

V poslední chvíli bylo by skoro i s této svadby sešlo.

Princ Rudolf byl totiž tehdy silně zaujat paní F , ženou neobyčejně hezkou, velikou a brunetkou, postavy obdivuhodné. Její černé oči sálaly láskou a vášní; byla původu židovského a provdána za bohatého průmyslníka, jehož však opustila několik let před tím, by žila se svými milovníky.

Princ ji zpozoroval jednou a unešen jsa její krásou, přál si seznámiti se s ní; brzy byl oslněn jak její duchaplností, tak i její tváří, že nemohl se bez ní obejít, ač již zasnou-

ben s princeznou Štěpánkou; nabídl této ruku z povinnosti, ale necítil se jí nijak zavázán a jako na svou příští ženu nikterak se nedíval. Také od zasnoubení nebyl v Bruselu. A teď jede na návštěvu nevěsty s paní F... v císařském voze, kam jistě nikdo neodvážil se nahlédnouti. Všechno zdařilo se ku podivu, nikdo v Bruselu netušil, v čí společnosti cestuje; ba i hodina odjezdu šťastně se přiblížila. Princ Rudolf rozloučil se s nevěstou, s královnou a králem, a odebral se rovnou do svého vagonu, kde krásné oči ho čekaly. Na neštěstí však poprosila Štěpánka matky, by směla ještě na nádraží dát poslední s Bohem svému ženichovi. Matka svolila. Aniž se jich princ nadál, přišly na nádraží, když císařský vlak odjížděl. Jaké však překvapení nevěsty i matky a jaká bolest, když uzřely širokými tabulemi skla skvěle osvětlenými prince ve společnosti neobyčejně krásné ženy, kterou dle všeho miloval.

Královna mocí odvěkla princeznu Štěpánku v slzách tonoucí. Král zvěděv o tom rozhněval se a chtěl vše zpřetrhati. Leopold II. byl totiž dobrý otec a věděl, že trůn nezaloží štěstí ženě, jejíž srdce by bylo rozerváno bolestí z nevěrnosti manželovy.

Princi bylo pak snést mnohé vady a výčitky císařovy. Ale diplomatickým vyjednavatelům mezi oběma dvory podařilo se po velikých námáhách zase jejich belgické Výsosti usmířiti, až posléze slavila princezna Štěpánka svůj slavný vjezd do Vídně; svadba velmi skvělá slavila se příštího dne.

První měsíce tohoto spojení byly pokojny. Po roce narodila se dceruška; zklamání prince Rudolfa bylo veliké, neboť očekával dědice trůnu. Ale již před narozením dítěte vrátil se princ k svým starým zvykům, k svému životu mládeneckému. Princeznu Štěpánku pozorující, že nezaměstnává jen sama srdce svého manžela, jala nezřízená žárlivost. Po smutných zkušenostech, jichž zažila jako nevěsta, když ho přistihla v Bruselu v císařském vagoně s jinou, mohla se naučiti boji s touto vášní tak nebezpečnou ženě, a spokojiti se vlivem a oblibou na dvoře rakouském. Ale princezna nebyla schopna tak veliké trpělivosti.

Naváděna jsouc svou sestrou, princeznou Koburskou, jež jí donášela o veškerých záletech manžela jejího, neustala výčitkami trýzniti svého muže, jenž dalek jsa toho, by změnil způsob života, vzdaloval se jí čím dál tím více. A tu nestačovaly jí už pouhé výčitky, nýbrž dělala, co věděla, by se mstila za svou opuštěnost.

Princ Rudolf, by nevzbudil mnoho pozornosti, bral obyčejně fiakr k svým milostným dobrodružstvím. Jak o tom Štěpánka zvěděla svými vyzvědači, jimiž obklopila svého manžela, dala se rychle dovézti v císařské ekypáži před hotel, v němž vystoupil; sama přiměla fiakristu, by ji odvezl. Věděla dobře o úžasu a vzteku princově, až vyjde z domu a najde zde tuto dvorní ekypáž a někde na ulici někoho z členů císařské rodiny. Tato nejapnost prin-

ceznina, často opakovaná, stala se posléze nesnesitelnou jejímu manželvi, takže se již docela o ni nestaral. Čím více se vzdaloval od své manželky, tím více hýřil, by zapomnul zklamání svého rodinného života. Tím jeho slabá tělesná soustava velmi trpěla. Cítě, že brzy své síly vyčerpá, chtěl je udržeti pitím; a poněvadž jeho povaha byla výstřední na všechny strany, pil brzy přes moc; sil však nenabýval; neboť líhoviny nesílí, spíše ubíjejí. Ničil tudíž své zdraví ještě více.

V době té žila ve Vídni baronka Vecerová, původu východního. Otec její, p. Baltazzi, byl bankéřem v Cařihradě a zanechal dětem značné jmění. Jeho dcera Helena vdala se před smrtí jeho za rakouského vyslance barona Veceru. Po smrti Baltazziů opustil baron Turecko se svou ženou a žil v Rakousku.

Baronka byla tehdy mladá a krásná, velkých černých očí. Byla pravá orientalka, jaké potkáváme často na ulicích cařihradských. Ve Vídni byla záhy obdivována jak pro krásu, tak pro štěstí a nádheru, již se obklopovala; měla četné dvořanstvo a ráda popouštěla uzdu svým vášním. Rozhazovala své jmění a brzy octla se na mizině. Přišly děti a krásu všechnu ztratila, jako všechny orientalky po prvním porodu. Nemajíc naděje na její obnovení, věnovala se zcela své dceři Mary, neobyčejně krásné.

Představme si obličej nejkrásněji zaokrouhlený a bledosti perlefové, rozkošná ústa purpurové červeně, jimiž při úsměvu prokmitaly zuby bílé a dokonalé; vlasy hojné a tmavé, vystávající nad čelem bledým a čistým, brvy a o-

bočí velmi výrazně mírnými oblouky rozepiaté nad zářivými zraky. Působení jejích černých očí byl nevýslovný a pohledy její měly moc okouzlující. Byla to pravá čarodějka, znající panovníckou moc své krásy a umějící jí také dobře využítkovati. Dospěvši sedmnáctého roku, odhodlala se svést prince Rudolfa; často ho teď ve Vídni vídala a byla jím také vášnivě zaujata.

III

Slečna Vecerová ten čas důvěrně obcovala s komteskou Larišovou, rozenou baronkou Wallerseeovou. Tato dáma byla neř císařovny Alžběty, dcera jejího bratra, prince bavorského a jistě herečky, s níž se oženil. Její rodiče záhy zemřeli a jako sirotek přijata byla císařovnou rakouskou. Zvláště bývala mladá baronka v Uhrách na zámku Goedoelloe u své tety, doprovázejíc ji často na koni a na honbách. Od té doby také datuje se její láska k princovi Rudolfovi. Vdala se za hraběte Lariša, člověka bohatého a mocného. Byla tedy ještě více připoutána ke dvoru, kde muž její zastával důležité místo. Mladá komteska byla velmi lehkovážná a znala dobře nudu prince Rudolfa a souhlasila s jeho milostnými dobrodružstvími a pomáhala jim.

Ji se svěřila slečna Vecerová se svou vášní k princovi, i s přáním, že by se ráda s ním setkala. Tato jí to slíbila.

Za několik dní pozvali hrabě a hraběnka Larišovi členy šlechtických rodin a diplomacie vídeňské na ples do vlastního hotelu. Hrabě sám pranic nevěděl o pletkách své ženy. Princ Rudolf byl rovněž pozván a poprošen, by poctil ples svou přítomností, ale hraběnka tajně mu svěřila, že k jeho cti tato slavnost se koná, by mu připravila nejbláženější chvíli z jeho života. Princ navnazen, neopominul se dostaviti. Ples byl nádherný; všechna vznešená společnost vídeňská jej oslavila; dámy oblékly nejkrásnější toaletty: bylať to událost doby.

Prince Rudolfa však nezajímala tato nádhera a tento lesk, bloudil ze salonu do salonu, hledaje té, jež mu byla slíbena na tento večer a nenalézaje než obyčejné figury, jež ho svrchovaně nudily. Když vše schodil, domníval se, že sestřenice jeho stropila si s ním šašky, a velmi nespokojen chtěl ples opustiti.

V tom přiblížila se paní domu a prosila ho, by šel za ní; vedla ho ze salonů jasně osvětlených daleko od hluku slavnostního. Došedše malé komnaty, již zakrývala těžká záslona, zastavila se a pokynuvši princi, by tudy vešel, zmizela, ponechavši ho přede dveřmi, za nimiž se skrývali měla nejkrásnější dívka.

Ocitl se v komnatě příjemně osvětlené, potažené růžovým hedvábím; nábytek i koberce byly téže barvy; velká stínidla tlumila jasnost lamp a propouštěla kouzelné světlo. — Uprostřed salonu rozpínala palma široké listí nad mladou ženou, bíle oděnou, nepohnutou a mlčící, podobající se soše nějaké bohyně.

Princ Rudolf byl oslněn. Dlouho stál mlčky, rozjímaje před tak velkým množstvím krásy, kouzla a půvabů, spojených v jediné bytosti. — Brzy slova obdivu a nadšení vstoupila na jeho rty, rozevřel paže a ucítil na svém srdci mladou dívku, třesoucí se pohnutím a zmatenou vášnivou láskou k princovi.

Toho večera již nikdo neviděl dědičného prince v salonech hraběnky Larišové . . .

Téže noci stál princův fiakr až do svítání před obydlím baronky Vecerové, očekávaje svého pána, jenž jako by byl zapoměl času i hodiny.

Princ Rudolf se domníval, že jest navždy světa syt; zatím až do tohoto dne nepoznal lásky; měl mnoho žen, ale žádné nezadal svého srdce; a tu najednou se šíleně zamiloval. Vedle slečny Vecerové zapomněl na všechny povinnosti svého stavu i na trůn, jemu chystaný; ani jeho žena, ani rodina, nic pro něho nemělo ceny.

IV

Princ měl tehdy nedaleko hlavního města v horách rozkošný lovecký zámek, Meyerling — jenž se stal jevištěm smutné události. Tam princ často dojížděl a v okolních samotách honbou se bavil.

Do Meyerlingu skryl tedy své štěstí, svou lásku. Jak jen měl chvíli kdy, utíkal se do této samoty ke krásné

Veceri, neboť hodiny jinde považoval za ztraceny. Ze začátku si nikdo nevšímal této nové lásky; považovali to za pomíjivé dobrodružství. Krásná Mary byla uvedena do vídeňského světa a její matka našla tak zase svůj svěťácký život. Slečna Vecerová, ozdobena diamanty, chodila na plesy, vzbuzovala obdiv. A poměr její k princovi nezůstal tajností.

Když však princ se již ani neukazoval u své ženy, ani u vznešených rodičů, a celé dny proseděl u své lásky, císař se znepokojil, vida vliv této ženy; i pokusil se odvrátiti syna od jeho vášně. Ale marně.

I císařovna Alžběta se v to vložila; jí vždy princ nejvíce důvěřoval; ale ani přísné rozkazy jeho otce, ani mateřské prosby nedovedly odvrátiti ho od jeho idolu. Úplná roztržka mezi císařem a synem šla v zápětí.

V době té krásná Mary nabyla jistoty, že lásky její zrají v plod; vše stávalo se spletitější. Svěřila se s nadějí svou matce.

Baronka Vecerová uměla z dcery dobře těžiti. Pone náhlu všechny její dluhy byly zaplacený; i bohatství hromadilo se v jejím domě.

Ale přece hluboká láska, již dcera dovedla si prince udržeti a již on opětoval, jala ji údivem; sama již přesycena, nemohla porozuměti velké a pravdivé vášni. Vidouc však vliv dceřin na prince, jak jej úplně ovládá, zpyšněla ještě více a ctižádost její vzrostla, ba jala se budovati plány příliš smělé; nejen milovnicí, nýbrž i ženou císařova syna ji viděla; nové starosti dceřiny přišly jí velmi vhod, ač dosa-

vad si ničeho nevšimala. I jala se vyčítati Rudolfovi, jak od nynějška nemůže již tajiti svedení své dcery, již nezbývá než Vídeň opustiti a odebrati se do ciziny; vyčítala mu, jak ji učinil nešťastnou, — nedá-li přednost rozvodu se Štěpánkou a neožení-li se s ženou, již miluje a jež ve svém lůně chová plod lásky obapolné.

Byla to krutá rána v srdce princovo. Zbaviti se pout, jež ho tížila, bylo jediným jeho přáním, ale viděl nemožnost osvobození. Pokusil se zprvu utišiti požadavky barončiny nabízející jí až milion zlatých, ba ještě více a slibuje jí, že se postará o její dceru a zaopatří ji skvělou budoucností.

Baronka stala se náhle nedůtklivou, — nejen že se velmi uraženou tvářila touto nabídkou a peněz nepřijala, nýbrž znovu a vážněji na prince dořovala a jemu vyhrožovala. Krásná Mary, všecka bez naděje, naléhala též na prince, by se nějak rozhodl.

Chtěje jí býti po vůli, vyhledal císaře, kterého již dlouho neviděl, svěřil se mu se svou láskou slovy dojemnými a zároveň se svým rozhodnutím, vzdáti se trůnu, dáti se rozvésti s chotí, jež nikdy jeho srdce neměla, a oženiti se s tou, bez níž jest mu život nemožným. Prosil otce, aby se nad ním ustrnul a papeže pohnul k rozvodu. Slova princova nesmírně rozlítla císaře, odbyl ho slovy nejtvrďšími, zapřisahal se, že nikdy nesvolí k jeho rozvodu a že slečna Vecerová nestane se jeho ženou.

V

Princ, ačkoliv silně sklíčen, přece neztrácel naděje; když císař mu odepřel pomoci, sám se rozhodl obrátiti se přímo k papeži, a v listě, o němž neměl císař ani potuchy, prosil úpěnlivě sv. Otce, aby zrušil spojení, jež na něho bylo vloženo, a tak aby umožnil mu vzíti si ženu, kterou více miloval než svůj život. Do psaní vložil celé srdce své, byl to vzlykot a nářek bolesti; ale papež nemohl žádosti nezamítnouti; uváděl, že první povinností dědice trůnu Habsburského, tohoto rodu proslulého, jenž vždy byl pilířem katolicismu, jest, by posvětil své city víře v Boha a by nedával světu pohoršení rozvodem, tak křesťanským náboženstvím nenáviděným, zvláště v době, kdy liberální ideje nabyly vrchu v duchu národů.

V témže smyslu domlouval papež nejen princí Rudolfovi, nýbrž i císaři samému; haněl velmi mravy jeho syna a doporučoval mu, by užil veškeré moci otcovské a císařské, by přiměl dědice trůnu k jeho křesťanské povinnosti.

List sv. Otce hluboce zarmoutil císaře, podal mu důkaz o vážné lásce princově k mladé ženě. Od posledního shledání pozoroval, kterak chřadne, tváře jak mu blednou, oči nabývají lesku horečného; všechno dokazovalo, že v duši jeho bouřily hrozné boje, když zanechávaly v tváři takové stopy.

Císař silně dojat, zavolal si jeho lékaře, který všechny

děti ošetřoval od jejich narození, a nařídil mu, by mu pověděl pravdu o zdraví jeho syna.

Odpověď slavného praktika nikterak neutišila jeho obav. Zvěděl, že zdraví princovo jest podryto, že pomalá horečka udolá jeho síly, a že nedoveče dlouho sněsti vnitřního boje, jímž se užívá.

Jest třeba prý oddělití ho dokonale od jeho lásky, neboť jen klid, úplný odpočinek může zachovati ho na živu a jeho dny prodloužití.

Bolest císařova byla veliká a úloha strastná. Jak odloučiti prince od ženy, s níž byl spojen všemi nervy své bytosti; odhodlal se však přece zachovati ho při životě buď jak buď.

Povolal k sobě prince, jemuž zatím došla odpověď papežova. Týž myslil, že otec novými výčitkami ho zasype, a sám cítil, že jich zasluhuje. Připravil se tedy odhodlaně k trapné schůzce.

Jakmile se objevil před císařem, překvapil ho bolestně svým vzezřením: tváře princovy zbledly ještě více, jeho oči se propadly do důlků; nekonečný soucit zaplavil jeho otcovské srdce, nepromluvil ani slůvka, slzy prýštily mu z očí, rozevřel paže tomuto synu tolik milovanému a vrhl se mu kolem krku. Na nic se neohlédal, vše jako by bylo zapomenuto.

Dlouho a vroucně objímal se otec se synem, Císař byl prvním soucitným člověkem, jenž mu vyšel vstříc. Vysvětlil mu ještě jednou slova papežova a zároveň i obavy lékařovy o jeho zdraví. Prosil ho úpěnlivě, aby se hleděl za-

chovati při životě, tak drahém jeho rodině a jeho říši, a by přerušil veškeré obcování se ženou, jež ho přivede do hrobu.

Princ Rudolf byl hluboce dojat; dobrota, rozrušenost otcova, tak málo čekaná, odzbrojily ho, oslábl, Mary byla na tu chvíli zapomenuta.

Císař vida pohnutí Rudolfovo, chtěl toho využítkovati. I dal si přísahati ve jménech nejposvátnějších, že nikdy se nesejde se slečnou Vecerovou, a princ zničen, rozrušen, slíbil vše, čeho si otec přál. Aby dosáhl úplného smíření, pozval císař syna k obědu a princ slíbil, že přijde. Ještě jednou se obejmuli a princ odebral se do svých pokojů. Nervy jako by se mu zpřetrhávaly, cítil potřebu odpočinku, odpočinku třebaš v smrti, neboť co mu ještě zbývalo po takových převratech?

VI

Večer téhož dne besedovala slečna Vecerová u své přítelkyně hraběny Larišové. Dívka byla smutna a zamýšlena. Tísnily ji pochyby a obavy, že princ podlehne naléháním otcovým a usilování jeho rodiny; v posledních chvílích opravdu shledala ho méně vášnivým; nevysvětlovala si to rostoucí slabostí princovou, nýbrž menší láskou, a domnívala se, že po čase bude opuštěna jako ostatní krásné ženy. Svěřila se s těmito myšlenkami své pří-

telkyni; tato chtějíc ji upokojiti, vylouvala jí to a připomínala jí, že princ náleží státu, trůnu, že nemůže přec žádati něčeho nemožného a že po čase i ona najde odpočinek vedle manžela, jehož učiní šťastným. Tato rozprávka však jen popudila tuto vášnivou a divokou povahu. Majíc volnost kdysi čísti zamilované a dobrodružné romány, vymyslila si něco děsného a zapřisáhla se, že se strašně pomstí, bude-li opuštěna, a opět přísahala, že princ Rudolf kromě ní jiné ženy míti nebude.

Hraběnka dostala strach, viděla, co hrozí jejímu bratrcovi, a téže noci po odchodu nebezpečné přítelkyně napsala princovi prosíc ho úpěnlivě, by se měl na pozor před slečnou Vecerovou, jež prý ho chce pozvati k sobě a pomstíti se způsobem nejohavnějším.

Příštího dne ráno slečna Vecerová vyzvědači zvěděla o listu papežovu a o schůzce s otcem. Úzkostliva jsouc a žádostiva poznati rozhodnutí princovo, odebrala se odpoledne do císařského paláce, donutila sluhu, jenž jí bránil vejíti, by ji oznámil.

Princ, velmi rozrušen přítomností Mary v paláci, vyslovil přání býti sám, ale slečna Vecerová, nezvyklá tomu, by byla odmrštěna, násilím otevřela dvěře a vrhla se k nohám princovým. Její přetvořený obličej, rozložitost těla, všechny známky těhotenství promluvily za ni k jeho srdci. Pod přívalem polibků a slzí dověděla se, že se mají navždy rozloučiti.

Byla na pohled pokojna, jako by se odevzdávala svému osudu: ale jednou ještě, jen jedenkrát přála si viděti

Rudolfa na několik hodin v Meyerlingu, kde spolu okoušivali svrchovaného blaha milujících se mimo svět. Hned potom prý zmizí a navždy opustí zemi; ale této poslední schůzky nesmí prý odepřít bývalé milence, která mu vše obětovala.

Jsa fysicky slab málo mohl vzdorovati prosbám a slzám ženy. Nejen slibův a přísah otci učiněných, i listu sestřenice, jímž ho varovala od pomsty Mary, všeho bylo zapomenuto. Schvácen nesnesitelnou touhou uviděti v intimnosti naposledy tuto ženu překrásnou, již tak vášnivě miloval, slibil, oč prosila, jen ať ona se vydá na Meyerling hned, on že za ní dojede večer z Vídně.

VII

Bylo to dne 29. ledna 188., o dvou hodinách asi. Zima byla tuhá, sníh pokrýval krajinu. Princ s lehkým povozem chtěl zajet na Meyerling a do večera ještě vrátiti se k rodinné večeři, na usmířenou pořádané. Ale naskytly se překážky, jež zdržovaly.

Věrný jeho kočí, proslulý Bratfisch, nerozlučný průvodce všech jeho milostných dobrodružství, pozdil se, poněvadž koně nemohli zasněženou krajinou rychle běžeti. Na cestě potkali sáně. Princ Koburg, jeho švagr, jel z Meyerlingu, kde honil s několika mladými pány; byl též pozván k večeři a nemálo se podivil, když poznal Rudolfa, jak jede

od Vídně na Meyerling; a přece k vůli němu byla slavnost pořádána. Olázav se prince o vysvětlení, zvěděl přímo, že jede na Meyerling, slíbil však, že zavčas se vrátí.

Koburg snažně prosil prince, by obrátil, že jest nejvyšší čas, aby dojeli do Vídně, ale marně. Nechav Rudolfa, sám se pustil k městu.

Po chvílce však princ uvážil spravedlivost námitek švagrových, neboť slunce již zapadlo a soumrak večerní zatopoval krajinu. Dobrota jeho otce přišla mu na mysl, zároveň i bolest rodičů a přátel, bude-li chyběti na hostině: i rozkázal Bratfischovi, by obrátil k Vídni. Dojeli na křižovatku, jež se zatačela do úhlu; nebylo možno cesty rozeznati. Sníh padal, nezbylo kočímu než obracetí povoz velkým obloukem. V tom jiné sáně dostihly na křižovatku; v nich seděla slečna Vecerová a uviděla Rudolfovou ekypáž, jak se obrací.

Přijela z Meyerlingu, zžírána byvši netrpělivostí, neboť už dlouho marně čekala. Rozhodla se jeti naproti a tak setkala se zde s princem, an se již strojí na zpáteční cestu k rodičům. Při pohledu na tuto ženu všeho bylo zapomenuto. Pohromadě jeli k Meyerlingu.

Nastala noc, když tam dojeli. Slečna Vecerová odebrala se ihned do příbytku, kde obyčejně bydlela s princem. Tento stiskl ruku svým přátelům, kteří právě vesele obědvali po honbě. Stěžoval si na bolení hlavy a odešel do svých pokojů.

Večera toho nikdo nenadál se Mary na Meyerlingu;

nikdo neviděl jí vcházeti a věrný kočí byl příliš věren svému pánu, aby vyzradil jeho tajemství.

Princ dal si přinésti jídlo do své světnice; slečna Vecerová se přičinila v ten večer, by více pil než jindy. Později ticho rozestřelo se nad zámkem, každý odpočíval v hlubokém spánku.

Nikdo nerušil poslední lásky, posledního loučení prince Rudolfa se slečnou Vecerovou. Posléze unaven, zničen po dni s tak četnými a rozličnými dojmy, oslaben snad též přílišným pitím, k němuž ho Vecerová nejspíše pobízela, princ hluboce a těžce usnul.

.....

Vytřeštěně vyskočil ze spaní probuzen bolestí: nejohavnější, nejšerednější pomstou, jakou kdy žena mohla vymysleti, uviděl svůj život navždy zničen. Uchopiv revolver, zabil napřed tu, jež na něho uvalila tuto pohanu, a obrátiv pak vražednou zbraň proti sobě, i sebe zastřelil.

Smrt ani nepřerušila ticha noci; nikdo ze zámeckých obyvatel netušil, jaké děsné drama se nad nimi odehrálo.

Příštího dne 30. ledna, kdy se ještě nerozšeřilo, věrný kočí čekal na svého pána v určenou hodinu před branou. Mladí páni, kteří zde přespali noc, obklopili ekypáž, chtějíce pozdraviti prince na jeho odchodu. Koně netrpělivě rzáli a přešlapovali; čas ubíhal, a princ, jindy přesný na minutu, nejde. Nepokoj se zmocnil všech. Hrabě

Hoyos, jehož si princ zvlášť oblíbil, odhodlal se, že vyzkoumá příčinu princova zpoždění.

Marně volaje za dveřmi, vešel do světnice; strašné divadlo ukázalo se jeho zrakům. Krev se v něm srazila a hrozným křikem přivolal ostatní hosty na zámku.

Na širokém loži, stojícím uprostřed světnice, ležela Mary v nočních nedbalkách; smrtelná bledost v obličeji. Krásná dosavad; kapka krve prýštila z tepen. Zdálo se, že smrt přijala bez obrany a bez boje.

Po jejím boku sám v sebe schoulen ležel princ Rudolf; obličej jeho byl velmi znetvořen, k nepoznání znetvořen, krev tekla mu z hlavy, revolver u jeho nohou vyzradil, jak se vše zběhlo.

Nezbývalo než připravit nešťastné rodiče na krutou ránu.

Dřeložil *Josef Florian*.

Albert Ehrenstein

W O D I A N E R

Mladý baron Wodianer-Bruckenthal-Sirmingstein rozjímal svoji k nebi trčící kšticí, jež na jeho čele, záhy zvadajícím, posléze šedivě se vyhrnula v tomto třicátém létě jeho života bez mety. Zrcadlo nemělo viny, zrcadlo vidělo generace Wodianerů kopati v kolébce, a poněkud tišeji ležeti na marách za ní následujících, a každému naprosto spolehlivým způsobem ukazovalo obraz proměnlivého těla, po němž mnohdy dokonce byl prostřen odlesk velmi nesmrtelné duše. Nyní Albrecht Wodianer seděl jakožto poslední tvář v tvář věrnému nábytku a zlobil se na kus hmoty, jež dlouhodecha jej přetrvává, neoslepla mu ukazujíc nečistoty jeho ducha: bílé ojíněné oštěpy jeho pačesů. Albrecht

Wodianer posléze už nesnesl pohledu zrcadla; ale že vůči všem přátelům byl pokojné povahy, neroztříštil ho, nýbrž dal se na ústup do kavárny „Prahy“. Sám, ačkoliv schudlý, jevil se tam sobě poněkud ne na svém místě, osminka krve loupežných rytířů bouřila se v něm proti vynalézavému ovzduší tohoto literátského pajzlu, v jehož koutech ustavičně několik židovských literátů horlilo pro prvotní křesťanství. Ale okolnost, že při vši chudičké prostotě, přetrvávši nesčetné stylové epochy, nedotčeno se uchovalo do dvacátého věku, podivně ho uklidňovala, ačkoliv jeho nervosa a jeho rozdrčenost útlakem času jinak se vzpírávaly trvání věcí.

Wodianer si cosi objednal v prázdné kavárně a šel pak zase domů, rád, že s nikým se neseťkal, neboť otvírání úst na formální řeči a odpovědi, na dialektické kramaření slovy, jež nic nesměla zjeviti o jeho zbědovaném stavu duše, poněvadž „držení se“ mezi sobci bylo věcí cti — toto veškeré, vždy a vždy jen konvenční šalbu vydávající konání měl v nenávisti. A přece denně, denně mu bylo šlapati do kavárny, nikdy nedovedl doby před půlnocí strávití doma, ze zvyku vrhal tyto hodiny na kterékoli naskytší se ženské tělo, nebo si nechával slova na blízku dřepějících a přece na celý svět vzdálených literátův a intelektuelních bestii jako mouchy padati do bílé kávy, již pak nedopil.

Ubíraje se domů Wodianer pocífoval podivnou bezkrevnost v lebce, a pocífoval ji s nelibostí, neboť mu připomínala den, kdy smrt naposledy pobývala mu na blízku, zůstavivši ránu na čele a kuriosní slabosti. Následky souboje s hejtmanem Orbenhaynem, jenž kterousi poznámku Wodianerovu — co na červenavé Beteigeuze by odpovídalo dívkám země, že jistě tam jest krásnější — bral o svojí nevěstě. Albrecht Wodianer viděl před sebou ležeti umírajícího Orbenhayna, jehož krví zpěněná ústa ruději se leskla než hvězda Beteigeuze. A pocífoval, ve vzpomínce opět tělo na těle nevěsty Ex-Orbenhaynovy, poznovu pravdivost své poznámky.

Na zimně holém stromě před universitou frčelo drobnými polety s větve na větev, aby se nezmrzlo. Na kmínku s kmínku, hladce polykané bílé míčky chmýří: vrabčáci, již v hejnech byli shromážděni po stromě. Občas hřmotíc přejela tu tramvaj, otřásši stromem. Do sebe zachoulené hrudky, hladovy tepla, dbaly, by zůstaly lpěti na kmeni. Wodianer necítil s nimi útrpnosti: věděl, že v zvířátkách se kývají duše nenarozených nebo zesnulých dívek, jimž dosud se zhatilo vběhnouti do university, a které zde teď, na blízku brány vědění, čekají až se narodí poznovu. Wodianer nenáviděl ženského studia, jeho černě chlupatá mužská ruka

sjela do křemenů jízdecké aleje, a hrst jich se rozstříkla po hbitě se rozprášivších vrabcích. „Mnoho života pro nic“, zahlučel, škulbl se za vousy a klnul již hlasitěji: „Dočkati se toho nemohou, idiotská chamraď! Stavějí se zde do noci a do mhy, jako kdyby taková banální kolej byla dobrým představením v Dvorním divadle. A neustanou ty dotěrné pitvory. . . až budou plny logaritmických stinek. Fuj tajfl!“ Velice bez přechodu zazněl v jeho mozku hlas nebožky maminky: „Hošíku, to se nesmí!“ Albrecht mechanicky srazil ruce, že s rukavic se sesypaly vlnu dokazující zrnka písku. Potom byl dvojnásob nevrlý, zaskřehotal chraptivě: „Toto pořád ještě ve mně žije! Jako kdyby stará nebožka baronka Wodianer-Sirmingstein-Bruckenthailová věděla, které zákony dnes v životě platí. Bylo přece mojí povinností, co nejčtetnějším těchto životem březích zvířátek vyavortovati nejpříštější znovuzrození!“

Oči ještě obráceny vzhůru na strom, klopýtl o vyčnívající koleje pouliční dráhy, ucítil se zčista jasná majetníkem dvou kolen. Šimrající odřenininy hodně krvácel, i odmítaje spravedlivý trest Boží tvrdící hlas své matky, rozhodl se, že pro dnešek upustí od děvčete, an cítil, že tento večer zcela dobře by mohl vystačiti touto jednou nevelikou ztrátou sil.

Opět vyblit ve svou jizbu, ptal se sám sebe, má-li záludné zrcadlo zastříti bíle nebo černě. Odpověď na to dala rána, cosi, kámen či kulka, prorazilo dvojitým oknem i zrcadlem. Wodianer potěšen zotvíral okna, vyklonil se nad roubení a jeho oči se zavrtávaly do setmělých parků, z nichž nepřátelská věc k němu pronikla. Potom sledoval, každým krokem drtě skelné střepinky, dráhu projektilu, našel posléze sploštělou kulku revolverovou... a nazval nakonec tuto událost bláznovstvím, neb až do omrzení mu bylo známo, že vyjímajíc několik málo imaginárních holomkův a zplodů jeho mozku nemá nijakého skutečného přítele neb nepřitele na zemi. Odřeniny na kolenou pořád ještě krvácely tichým rythem malé bolesti. Nepřiložil obvazu. Špína v ráně? Pakli směšné svalení mělo moc, otravou krve vzítí mu život, potom vůbec kašle na tento hloupý výboj.

Někdo po něm střílil. Tušil temně a čím dál jasněji altruistický závazek, dovésti ku konci dobře míněný pokus neznámého, nabil, stojí u okna, sploštělou revolverovou kulku mechanicky v hlaveň jakéhosi střelného přístroje, věc šla dobře zamířena do jeho soubojně starého šrámu na skrání. A rukou sahaje po hvězdách, jako kdyby chtěl ty kamínky po někom hoditi, zaslechl ještě, padaje na roztráštěné zrcadlo, zou-

fale posledním slovem v jazyce starého světa, starostlivý a českého přízvuku nikoli postrádající hlas Průvodce vlaku věčnosti: „Wodianere-Bruckenthale-Sirmingsteine, přisedat!“

Přeložil Bohuslav Reynek

Alfred Wysocki

SKANDINAVSKÝ CHOPIN

(Ze vzpomínek na Griega).

Dne 1. září roku 1899 konala se v Kristianii veliká národní slavnost. Při náměstí *Karls-Johan Gade* postavena byla nádherná budova, jež byla věnována dramatu a umění skandinávskému. Slavnost tato, s kterou spojeno bylo odhalení pomníků Ibsenova a Björnsonova před divadelním portálem, shromáždila celý svět úřednictva, literátův, umělců s kralujícím ještě tehdy na trůně norském poetou švédským, Oskarem.

Večer provozováno bylo první představení. Hrál se Björnsonův „*Sigurd Jorsalfar*“. V královské loži zasedli dva velicí tvůrci dramatu a poesie norské, Björnson a Ibsen a u pultu dirigentského tvůrce hudby otčinné — šedovlasý Eduard Grieg.

Potom se v *Loggen-u* dávala hostina. Byli na ni všichni: Niels Collett Vogt, Knut Hamsum, Arne Garborg, starý Kieland, Jonáš Lie, Carl Naerop, Bernt i Mons Lie, Christian Krogh, Vilém i Tomáš Krahgowie, Jappe Nielsen, Aanrond, Böjer Sinding, ano i oslavovaný Hans Jöger, jehož „*Syge Kjaerlighed*“ chtěli, ne více než před rokem, spáliti na hromadě. A na čestném místě, opodál krále a ministra Blecza chýlily se nad bíle postřeným stolem tři sivé, lví hlavy těch, kteří byli slávou, hrdostí a chloubou celého národa: Ibsena, Björnsona a Griega.

V den národního svátku byl jim vzdán náležitý hold. Rada přišla také na Griega.

Mluvílo se tehdy takto: Norsko nemělo až do polovice toho století rodné hudby. Ona žila v písních rybářů, jichž rytmické, melancholické a teskné melodie snuly se po stříbrných hřbetech vln v jasnou, bílou noc Severu, žila v písních děv-

čat, jež čekala na čedičových svazích fjordů návratu milovaného, žila v divokém jak bouře závodění námořníků norských, toulajících se po dalekých vodách východu a jihu! Ale nebylo hudby. Petr Schulz a J. A. Scheibe to byli Němci. Teprve Grieg první ji uslyšel. V mládí, a narodil se 15. června 1843 v Bergenu na západním břehu Norska, kolébaly ho k snu melodie lidové, hrané matkou výbornou pianistkou, nejednou se též zaslouchal v daleká echa písní zpívaných rybáři. V devátém roce počal sám tvořiti, v patnáctém náležel k nejlepším žákům konservatoře v Lipsku, kde jeho učiteli byli: Moscheles, Hauptmann, Richter, Reinecke a Wenzel a za několik let věděl již celý svět, že Norsko vydalo ještě jednoho mistra hodného obou předchůdců, který pro rodnou hudbu byl tím, čím Ibsen a Björnson pro literaturu, tvůrcem nové školy, vzkřisitelem odumřelých zdrojů písní, které ožily v jeho duši.

Proto též spojovali vždy tři ta jména nejen v Norsku, nýbrž i za hranicemi. Ve skutečnosti vázaly je nejen pokrevní ideály tvorby, nýbrž také upřímná, horoucí náklonnost, která vykonala rozhodný intelektuální vliv na rozvoj Griega jako

komponistu a hudebníka. Grieg byl v té společnosti nejmladší. Trávě volný čas od učení v domě svého dobrodince a pěstouna, proslulého houslaře Olle Bulla (umřel r. 1880) v Bergenu, setkal se tam často s tehdejšími řediteli městské scény: Ibsenem a Björnsonem. Letmá známost přerodila se ihned v náklonnost, kterou utvrdil společný pobyt Griega s autorem „Nory“ v Římě (1865—1866) a že mu svěřil hudební ilustraci „Peer Gynta“, z kterého stvořil arcidílo odpovídající geniálnímu jádru výtvoru.

Poměr Griega k Ibsenovi nebyl však nikdy srdečný. Oba magové, uzavřeni v sebe, stáli vždy opodál sebe. Sbližovalo je toliko umění, které stejně milovali. Ibsen byl posléze Griegovi upřímně vděčen za písně stvořené k jeho slovům a skýtající tak věrně průvodčí myšlenku poetovu, že se mohlo zdáti, jako by je stvořila jedna duše, slučující dvě tak vzdálené ostatně tvorby v celek, plný zakletého v nich krásna a harmonie.

Úplně jiného rázu bylo přátelství Griega s Björnsonem, který s ním jednal po otcovsku, trochu s hůry, neostýchavě, jako obr s trpaslíkem, ale s neslýchanou, vskutku ženskou něžností. Björnson pe-

čoval o slabého, bezradného hudebníka jako o vlastního syna. On zabezpečil mu v norském *Storthingu* čestnou pensi, on umožnil koupi nevelké usedlosti opodál Bergen-Troldhaugenu, zabezpečuje mu pokojný kout na stará kolena a útulek krásný jak snění po trudech četných kampaní koncertních, jakými bylo Griegovi vydělávati na kousek chleba.

Vzácnou bylo je viděti na *Monte Pincio* v Římě neb na *Kongsvěji* v Kristianii . . Malá, trochu křehká postava hudebníkova cupkala vesele vedle medvědí figury Björnsonovy, jako by jí přibylo života, verry a humoru. Grieg zapomněl tehdy na všechno, co se nevztahovalo přímo k jejich rozmluvě, čile doprovázejí Björnsona hlučným diskantem pronášenými vývody.

Sám jsem jednou slyšel u *Kongslotu*, jak přepracovávali ve dvojici jakési dílo básníka, k němuž vyzpíval Grieg průvod na počkání, mávaje hůlkou jako sklenkou, šťasten z pochval svého druha.

Na takových procházkách vznikla větší část podivných písní Griegových k slovům Björnsonovým. Možná že nemají té hloubky jako ty, které se zro-

dily pod vlivem genia Ibsenova, jsou však pro *národní* hudbu norskou cennější, silněji s ní spjaté, více originální a rodné.

V písních těchto žije celé Norsko. To jsou zrcadla jeho fjordů, jeho jasné noci, kvetoucích luk a slunečných dolin — echa melodií lidových polo skočných, zářivých, svět plný vzrušení a nálad, vyčarovaný z duše toho kraje, který vydal překrásnou hudbu Griegovu.

Proto též jeho tvůrčí síla jest pravým pokladem Norska, jako první verš Wergelanda (1803 — 1845) napsaný norský po dlouhé době dánského nevolnictví, odumření rodného jazyka a úplném úpadku literatury, neb on jest teprve vlastním rodičem hudby, které nebylo před Griegem, tak jako nebylo dramatu před Ibsenem a poesie před Wergelandem a Welhavenem.

Svého poslání byl si Grieg vědom od počátku svého díla. V tom duchu psal hudbu k „Peer Gyntu“, „Bergliotu“, i „Sygurdu Jorsalfarovi“ opíraje ji výlučně o motivy vlastní, lidové a v tomtéž duchu dával talent svůj do služeb soudobé poesie, odívaje ji v královské roucho své rozezpívané duše a svého nadšení.

Proto hrnula se vždy ke Griegovi všechna mládež literární. Vrcholem jejich snův bylo uslyšeti vlastní slova, rozpiatá na zlatistých strunách jeho písně.

Pamatuji se dobře, s jakou radostí vpadl jednoho odpoledne do „Grandu“ v Kristianii jakýs mladý literát, jehož jména si nevzpomínám, a sdělil nám všem s hrdostí, že mu Grieg slíbil skomponovat hudbu k jeho básni. A poslední její sloka zní mi dosud v uších, neb provázek jsem ho později domů opilého jak Belu šťastlivce, který křičel plným hrdlem:

Min kostelige Perle, mit sølvsmykte Skrin!

A ujišťoval mne ustavičně, že takovou a ne jinou stvoří Grieg melodii z těch slov. .

Nevím, dostál-li tehdy hudebník slibu, ale to vím najisto, že smrtí jeho ztratila norská poesie toho, který byl jejím bratrem a mistrem, naplňuje její bronzové tvary zvukem nejčarovnějším — čisto-zlatým zvukem písně.

Jeho ztráta jest tím větší, že Grieg nezůstává po sobě nástupce. On stvořil celou školu hudebníků v Norsku, nedočkal se však dědice, ani ve

svých žácích Svendsenovi a Sindingovi, ani mezi mladší generací komponistů a pianistů, z kterých kdysi nejvíce nadějí sliboval Bakke Lunde a Sem... Leč žádný z nich nedostihl mistra. Ta zázračná loutna, která vyzpívala „Labuť“, „*Salvejgs-Song*“ i čarovnou „Píseň jarní“, zajde už s Griegem do hrobu.

Z polštiny přeložil Fr. Hezina

LUDWIG MEIDNER

DENÍKU POSLEDNÍ STRANY ZIMNÍ

Tak často ještě jest ti vzpomínati oné dlouhé řady let, kdys dlíval sám v opojení osamělého malířského atelieru. Ah, kterak zde každý den měl význam a blaženství. Byla práce, věčně bičující nepokoj, zkrušenost a úzkost, a křik nouze v tak mnohém dni se plazil po zdech k stropu. Sám s sebou obcházeje proběsnil jsem odpoledne, a noci nebyly vlašny, ale byly krvácející, úchvaty bohaté rozhovory mezi mnou a olejovými barvami. A kterak každý předmět měl hluboký smysl: samovar, vznešených radostí zdroj, — umyvadlo, plynová plotýnka, rozrušující stojan s knihami, verše žalmů na zdi a pod nimi lůžko, neustále rozhrabané. Vzpomínám si převroucně tvé dech zarážející fantastičnosti, ty můj divoký, pod svým břemenem div se nebortící stole. Ach, a stěny s hlasnými malbami neustávající na mne křičely: neodpočívej, neodpočívej — ohnivá peci, ty vařící pánvi!

Ha, byl jsi malíř, hrdý a neoblomený. Uchopil jsi svět svou pravicí a zhnětl mu tvář. Ale teď jsi voják, snížen a zstrašen, nejposlednější mezi sobě rovnými, polní

šedí natřen zevně, a uvnitř přelomené, šedivé srdce.

Zlekán na strašlivé planině skučel zajatecký tábor, všem stenajícím větrům vydán v šanc, a kolem dokola vyly smíchy nebes. Dlouhou zimu, nesčetné bíle vyhrožující dni proběhaly tam moje nohy. Nesčetné slzavě drkotající hodiny jsem prostál na holé zemi a třásl se tváří Boží. Smrt a onen svět mne ohrožovali jako bolestné soužení. Můj mozek těsně byl přitisknut k minulým dnům, kdy slova žalmistova mne rozohňovala, bych tvořil povýšené, strohé věci.

Dlouhý strážní barák byl útočištěm mých radostí. Zde čadily špatné tabákové dýmky. Sliny se prýštěly z tlam. Páchlo špínou. Chlapi seděli těsně pohromadě, zuřivě sžírali suchý chléb. Potom chřestili kartami po stolech, vystrčili svoje stráže a praštili sebou na zmazané žoky, k hlasnému, pilami řezajícímu, prdicímu spánku. Byl jsem pln štěstí se svým skicářem a kreslil jsem brachy s kanoucími vousy, jednoho za druhým. Rádi podrželi, a nejzemitější z nich, staří sedláčtí domobranci z východních Prus, tak neohrabaní, huňatí a zakydaní jako dobytek v jich stájích, hlasně mne chválili po svém způsobu. Ale druzí rozhořčení se odvraceli.

Ah, kresliti prostřed válečné bědy!

Zarýti se v zděravělou měsíční krajinu mužské fysiognomie. Záhy zpozoruješ dno duše a zděsíš se tolika zla, neřestnosti a násilnictví. Přece však péro se radu-

je, neboť zlo jest pittoreskní, a všečen zimniční, krá-
kající nepokoj tváře, všechna ornamentika poďubaných
lící ukájejí neznámého demonického ducha v tobě.

Kreslil jsem též rozkotané, vyplašené rysy velkoměst-
ských dělníků: fascinující pokřivenosti prostopášných,
ochlastů, rouhačův a smilných psů; hluboce truchlivé,
ale na skok přichystané linie těch, kteří s sebou nosí
baživost vraždy. A jejich posuňky, jejich divoký a za-
rytý shon, žraní z puten, smrkání, chrápání a blití, vše-
cky projevy nízkého života, které již mnohá léta v ti-
chu mého atelieru na mne dorážely, zčista jasna s he-
kající pravdivostí stály před mnou.

Znova a znova se chytám za hlavu: Proč zlo a oškli-
vost tak vzněcují??? Strhují i v Boha věřícího a horlivě
za dobrem spějícího v oslnění své moci.

Dnové a noci se řítily, a na planinu se snesla zima,
jež tvorům, bojovníkům a churavcům odnímalala dech.
Mráz nám rozřezával tváře. Uši odskakovaly. Stráže
se kácely, nehlesnouce, v hluboký sních. Barákem lampy
doutnaly v tabákovém dýmu. Záhy se mi dostalo dru-
ha. Kterýsi, jenž často se na mne díval při kreslení,
sám teď se o ně pokoušel. Zprvu váhavě a v pochybách,
ale brzy vcházely podivuhodně důrazné věci z jeho
péra. Zde nebylo cítiti mého vlivu; tyto extaticky roz-
ryté lbi mladého kreslíře měly podivuhodně zdrcující
výraz, a byly zasazeny nejvýš jistě a mohutně. Rudolf
Nickel, devatenáctiletý, Bavor, obzvlášť ušlechtilé tvá-

ře, nikdy neměl co činiti s uměním. Býval tiskařem v malém kterémsi městě, nikdy nespátřil opravdové malby, a jména Michelangelo a Dürer mu byla právě tak cizí jako Nolde a van Gogh. Nyní vyskočil ze svých chlapeckých dřímot, a první děsy a blaženost procitnutí jej učinily žhoucně hrdým a pobuřujícím. Oh, semkli jsme se nyní do falangy proti hordě zapeklých huňáčů. V mnohé pozdní noci jsme stávali prostřed baráku a posmívali se zlobohu. Vztyčili jsme prapor socialismu; vzpiati, s hvězd jsme strhávali bratrství a dobrotu lidskou, a z bídného strážného stavení stal se divoucně pohnutý prostor.

Kterak jsem velebil malíře tohoto času, tyto odhodlané, tyto jedině pravdivé vzpurníky a věštce dob přicházejících. Kterak veliká byla Paříž — hlaholící tribuna ducha; kterak strhující hloučky jejích umělců, jež nyní, ach! démon rozštval po všech větrech.

Což jsme se nesvlékli z líné, choré kůže? Což velikolepým trhnutím jsme se neobrátili k prapůvodům, k živelné klokotající mateřské prsti?! Jinak nežli v zelných polích hopkající a za valeury mrkající gauche impresionistů jsme plamen a tok ohně, ale ne romanticky rozhárání a bez discipliny, ale nanejvýše napiati, svládnutí a plni kázně.

Některých večerů jako posedlí jsme se hnali do dalekého města. Sněhové vichřice nás obsypávaly pápěrami. Zimní bouře zubovitě se škubaly kol našich pla-

noucích čel. Led se bortil a studené sněti tleskaly v zmatenou tvář.

Jako rozšlápnutec svíjelo se ležení na mraze. Jako bičovanec vyla věž, a v tmavých, sněhem zavalených barákách chrčíc srkala těžká zima zajatců — křeč, sténání a smrt. A v mnoha cizích, sinavějších tvářích lpěla ssavá dychtivost života a vznešeného utěšení...

Nyní zaschla, výskající despotka. Pochovala svoji kosu a zánik v písku.

Léto vystupuje, tropické, živelné, a hrdo na svou ukrutnou moc.

Můj přítel jest ve válce. Putuji rozhořčenými kroky v časně zvadající zeleni. Vedro vůkol mne krouží. Tužka mi vypadla z prstů. Kresby mám již dosti, neboť kopce mrtvol kol mne mi odnímají poslední, radostný dech.

Léto bude hlaholiti v své polnice. Bude klapati jako supové mrchožrouti. Bude krákati jako staré mlýny.

Zuhelnatělá města se ssouvají v rum. Horké větry zprahují prsa, rozvívají mory po oseníh i tvorech. Noční nebe, děsný napomínač, vrhá svoji pomstu na vás, vy rouhači a prznitelé duše. Vás mučí hlad, smrtelná úzkost a bez konce smutek.

8 *Deníku poslední strany zimní*

Jest nyní na čase, bych šel mezi lidi. Nyní byl bys dlužen zanechatí svých povinností, a nepoznán jíti mezi lidi. Nemysli už na sebe. Zůstav štětec lehkým a ne-svědomým. Bída lidí křičí kolem tvého srdce. Pomoz jim dostatí se opět k Bohu. Pomoz jim, aby se dovedli opět modlíti.

(Psáno v květnu 1917)

Erich Gehre: Krajina.

RENÉ SCHICKELE

BARRIKÁDA NA DIVADLE

Na Nový rok jsem si napsal do deníku: „Novoroční článek akademika a milostpána Alberta de Muna v „Gaulois“. Byl odjakživa z oněch nemnoha v svém táboře, již si vědí rady. Byl jediný, jenž se opovážil vysloviti svoje myšlenky. Až dosud se zdálo, že v své krásné upřímnosti agituje pro ideál, který byl obsažen ve dvou požadavcích: Zkřesťanštění sociálních bojův, demokratisace království. Zdálo se, že má na očích a na dosah cosi jako syndikalistickou monarchii, a zval ji monarchií zítřku. Nyní slavnost novoroční z něho vylákala přiznání. Není si svou věrou jist! Neodvažuje se již ani, by vyslovil tužby. Toliko že zespod veliká vlna se valí na jeho svět, a že denně nabývá a že jest nezadržitelná; toliko že jeho dnešek ve všech vazbách se otrásá, vidí, ano, a potom hovoří o cité future. Toť jediné slovo víry v jeho vyznání a nepokouší se ani, by se této budoucnosti přizpůsobil. Není tam místa pro něho a jemu rovné! Udělali bankrot, „věční rodové“ se sřicují, hnijí v staré prsti, nebo se potápějí

v přílivu nového ... Od teďka budu nedůvěřiv, slyše mluviti starého konservativce s uctivostí o sociálních zápasech doby. Dosud jsem si říkal: Tento muž vidí, že se děje jinak, jest příliš prozíravý nebo příliš spravedlivý, by svého postavení hájil násilím, otvírá brány a hodlá se pokusiti, by mezi vetřelci a s nimi na novo se zařídil. Nyní vím: Jest-li ten muž opravdu prozíravý, potom ví, že noví se zřeknou jeho spolupráce. Zdá se, jako by se zabýval politikou, a zpívá ve skutečnosti elegie umírající doby.“ Tak jsem napsal, a upřímně vyznáno, věřím nyní, že jsem uhádl tajnou myšlenku politiky akademikův, která co den v „Echo de Paris“ pouští svůj anonymní „Billet de Junius“. Billets tak tuze jsou si podobny, že Bourget dlouho považován za jich jediného autora. Když ohlašována čtyřaktová „Barrikáda“ od něho, počítal jsem, že se potkám s sylvestrovskou náladou de Munovou v dramatické podobě. Viděl jsem poslední dějství, těžké sladkou neútěšností, jako závěrečné kapitoly jeho kdysi tak krásných románů, diskretně vonící nevermore z doby, kdy ještě mu běželo o to, by vzdělával neškodné jinochy a okouzloval zkušené ženy, kterým se stýskalo po druhém panenství. Bylo již tak

dávno, co rozpiál černý živůtek ženy v oněch „Mensonges“, pro něž navždycky jsme zapomněli na Karla Maye. To ještě něco bylo, co stálo za život, plavá žena v černém živůtku — a kdyby nebylo bývalo nic jiného! Ale my tušili Černé Mše, neskonalosti raffinementův. Tehdá všelico jsme zmohli.

„Barrikáda“ se dostavila, v Vandevillu. Nic z raffinementu černého živůtku, sotva žena. „Barrikáda“ jest kázání Moci, jemuž Clemenceau dodal vůdčí myšlenku a doktrínář anarchismu Georges Sorel (jenž Zarathustru převrátil v syndikalistu) filosofii.

Továrník nábytku Breschard, ukazuje prvé dějství, jest nejideálnější zaměstnavatel světa. Jedná se svými podřízenými dobře, platí jim včas a do haléře, snaží se býti spravedliv a má milostný poměr s Louisou Mairetovou, dozorkyní v ženském traktu. Prvé dějství dále ukazuje, že Breschard mladší, Filip křestním jménem, z touhy po trošku větší spravedlnosti se přiklání k socialismu. O důvod více syndikalistu Langouetovi, mistru, by začal „přímou akcí“ a již před vyhlášením stávkou, — což i ve Francii jest neobyčejno — „sabotoval“, to znamená: dopustil se tak zvaného věčného poškození. Sekretář v slohu Ludvíka Patnáctého se

otluče. Starý Breschard jest pohněván, a jakožto spravedlivec, jímž se věří, ještě více udiven. Proč mu sabotují jeho nábytek? Kdo mu sabotuje jeho nábytek? Istává se, že vchází nějaký vážený pán a oznamuje Filipu Breschardovi: „Lituji, že vám nemohu svěřiti ruky svojí dcery. Váš pan otec...“ „... má milenku“, dí Filip. „Dělnici“, pokračuje vážený pán. „Nejprve“ – foukne do vzduchu jako zaháněje komára, Filip kývne. „Potom zas uvidíme“, zakončí druhý usmívaje se. Filip zpravuje o tom svého otce. Ten míní, že prostě se s Louisou ožení. S tím opět dcera Breschardova není srozuměna. S tou se oženiti? Vždyť ta má poměr s mistrem — právě s tím počouchlým syndikalistou. Starý Breschard povolává Louisu. „Jsem z lidu“, praví ona, a jest jí jíti s její třídou, a — nechť již Langouetovi nebo jinému — náleží stávkujícím.

Potom ovšem v druhém dějství stávka se stala nebezpečnou. Breschard jde vstříc úpadku. Někaký Američan objednal za půl milionu nábytku s podmínkou, že bude dodán v určitý den, ale za to ihned zaplacen.

Breschard se na den splnění zaručil velikými závazky. Gaucheron, starý, poctivý Gaucheron, také jen dělník, ale jaký, Gaucheron zachraňuje svého službodárce, zřídív

ve vyklizeném klášteře potají dílnu, a tam se stávkokazy (renards, jak se jim říká) pracuje na veliké zakázce. Jest objeven. Langouet přichází s vyslancem Confédération générale du Travail v čele stávkujících, renards se vzdají, a nyní zakázka, která ve vyklizené kapli do beden srovnána jest pohotova, má býti sabotována; půl milionu, Breschardovo jmění, Breschardova zkáza. Ne! Gaucheron s vyleštěným revolverem se staví mezi dveře. „Prvý, jenž...“ Když vlci váhají, honem se ukryje, zabarikáduje se — ale to by mu neprospělo, kdyby v okamžiku, an Langouet se chystá vykouriti nepřitele dřívím a petrolejem, neobjevila se Louise Mairetova a neodzbrojila Langoueta rozhodným vyznáním lásky. I nejhorší člověk se vzdá kouzlu ženinu. Ale potom opět se vzpamatuje a jde po své zlé přirozenosti. Již Langouet se vytrhl z obejmutí Louisina. Již máchá smolnicí se slovy plnými neúprosnosti. — Policie skončí traplivý konflikt. Policie uchopí Langoueta za límec a odvede jej. Louise volá: Miluji tě! vlastně, což lépe zní: Je t'aime!

Aby zkrátka se řeklo: Stávká se nezdaří. Jako žebráci vracejí se stávkující k tatíku Breschardovi a kňučí o práci. Breschard

ztvrdl, poznalť pravdu doby. „Jsem s jedné strany barrikády, vy s druhé. Jest zápas bez milosrdenství. Kdo povolí, je ztracen. Každý náleží své třídě, za niž jest mu bojovati a zemřítí. A la guerre comme à la guerre. Ne-
přijmu žádného z vás. Jste na černé listině, žádný zaměstnavatel vám neskytne práce. Prosím, toť stávká.“

Ale posléze starý přece se ukáže šlechtěným. Gaucheron oroduje za Langoueta, jenž zatím se oženil s Louisou. Breschard mu dá peněz; z těch se založí konsum: v konsumu manželé Langouetovi naleznou zaměstnání. Zmíniti se ještě dlužno, že Filip Breschard nadobro se odvrátil od socialismu.

Clemenceauovo slovo o barrikádě bylo dobré mihnutí myšlenky. Georges Sorelova kniha „O Moci“ jest nejkrásnější knihou anarchistické literatury. Závislost Bourgetova na cizích myšlenkách by se mu promínila, kdyby „Barrikáda“ alespoň byla slušnou prací. Ale jaký to diletantism, vzdělati tragédii Moci na neohrabané zápletky milostné a stavěti anděly a ďábly proti sobě, kteří zřejmě toliko jsou anděly, že zastupují „dobrou věc“ a proto jen ďábly, poněvadž dlužno aby v divácích k nim vzbuzena nechut a nedůvěra.

Tendenční hry jsou dobré. Ale nesmějí býti špatny. Aspoň nezbytno aby rozzlobily protivníka. „Barrikádě“ se nasmějete do strhání. Co potom?!

Skutečnost má výhodu vedle toho, co spisovatelé zovou svým obrazem. Na opravdovské barrikádě byl by se Bourget více vynasnažil, než učinil píše svou „bojovnou hru“. Byl by uviděl revoluční syndikalisty, které zná toliko z mlhavých buržoasních dum a tak špatně, že mistra dělá náčelníkem — zatím co syndikáty zásadně nepřijímají mistrův, počítajíce tuto štědřeji obdařenou kategorii dělníků do společnosti kapitalistické. Byl by se bránil, byl by kousal, byl by křičel! Byla by bývala podívaná! Toto není než tlach.

Když vždycky již mdlavý elegán před několika lety se dal na otázky společenské, nestalo se z vnitřního popudu. Nikdy jiného popudu necítil, než vyšplhati se a býti nikterak nebezpečným přítelem dobře zaopatřených dam. Jeho snadně se vyčerpávající přirozenost se bála námahy, fysické jako duchovní. Byl froleur v oboru jakémkoliv. Ale nedalo mu přece. I stal se opravdovým a napsal knihy, jakých ženy nechtou, knihy o sociální otázce. Touto cestou ponenáhlu

se dostal na vrchol říčící přiblblosti, jež představuje jeho „Barrikáda“.

Obyvatelé čtvrti Saint Germainské, kteří naplnili divadlo, s veselostí se vyhoupli. Bylo poprvé, kdy barrikáda je potěšila. Zatančili bílou carmagnolu, k níž Déroulède v jedné z lóží klepal do taktu. Projevili svoje bojovné smýšlení, pevně rozhodnutí, s prvou známkou žaludečního nanic nebo politických nepokojův si zakoupili lístky do spacích vozů na nejbližší hranice.

Přeložil Bohuslav Reynek.

BAR. H. H. VRANGEL

MSTISLAV VALERIANOVICH DOBUŽINSKIJ.

Mnozí považují Dobužinského pouze za dobrého kreslíře, schopného a zručného ilustratora, umělce, který zná mille huit cent trente a má pro ně cit. Málo kdo vidí v něm něco význačnějšího, onu skrytou úzkost, která tak uchvacuje v jeho tvoření. Jenon ten, kdo pocítuje život města, život mrtvých věcí, pochopí a ocení „psychologii smrti“, kterou podává Dobužinskij na svých listech. Dobužinskij, básník ohromných domův, se sty bytův, pustých dvorův, domových střech, šeré jednotvárnosti provincialní nudy, poeta dospělých nudných lidí s jejich ubohou fantasií i poeta dětských zkazek s jejich nespílitelnými výmysly, jejich prostými a fantastickými zámysly. Město, větší, tajemné a nudné upoutává ne-

přemožitelnými čarami, jakýmsi kouzelnictvím — býlím vrá-
tečníkem.

Na listech Dobužinského se úžasně věrně podává toto za-
kalení unylého a věčně mračného Petrohradu.

V jeho domech jako by ani nebylo lidí, jsou pusté, mrtvé.
Člověk — toť nepatrný hmyz: žije, chodí, umírá — a to je
vše. A domy stojí, znova jsou obydleny a žijí dlouho, vítězíce
nade vším, mučivý a těsný útulek. Hrozné jest dívati se v
noci na veliké domy — bedny, které hoří očima, okny...
Tam za zdmi, Bůh ví kolik nemocných i zdravých, veselých
i nešťastných, ale vždy nicotných malinkých zvířátek. Co
znamená člověk proti hromadě mnohospochodového domu?
Dobužinskij pochopil, jako nikdo jiný, tichý úžas mlčelivého
velikého města. Ne šum a třesk továrního střediska, ne hřmot
závodů a strojů, ale hrozná nemluvnost ustydělých hromad,
kde žijí šerí, chmurní lidé, to vábí umělce. Proto se mu nejlépe
daří kresby měst zadumané provincie, Petrohradu a tichého
Hollandska. Vždy pomyslím na knížete Myškina z „Idiota“,
na „Křížové sestry“ od Remizova, kdykoliv se dívám na o-
brazy Dobužinského...

Velké dvory, zavalené dřívím, uzavírají se šerými, kalnými
plochami domových zdí. Na mysl přicházejí bezbarvé dni,
kdy touláš se bez starosti a smyslu a zapadneš náhle v ne-
známou čtvrť, někam v Izmailskij polk, blízko okrajin města.

Tam jest zvláštní život v domech s unylými dvory, s věčným neklidem mělkých bytů.

Strašné jest větší město — obrovský, šerý pavouk, který tiše ssaje život tisíce malých lidí, pozvolna a bez milosti. Tento pocit úzkosti vycítí se v neznámých městech a ještě častěji v neznámé části známého města. Tam poznáš úžas z toho, že vedle nás, vedle tohoto života, který žiješ a kterého nevycifuješ, jest svůj, osobitý, samostatný a k slzám strašný život; zasněné bytí malých lidí, neprosvitné muky, tupý stesk a tupá zoufalost takových k nicotě, jako všichni, odsouzených malinkých lidí. Vždy se mi zdá, že ti lidé věčně strádají bezesností, že u nich není ani štěstí snu, a celý život že jest úpornou, až k úžasu unylou, nudnou všední prací s šerým týdnem a šerým oddechem.

Myslím, že Dobužinskij by mohl jako nikdo jiný ilustrovat Dostojevského, ilustrovat ono bytí, strašné svou jednotvárností, z kterého vyšly tragické figury Karamazových, Idiota, Viny a trestu. Zda to není pozadí pro ně, ty dvory, střechy, komíny, bláto a stesk, co jest tak dokonale namalováno Dobužinským ?

Na jiných obrazech umělce odráží se bestarostná stránka dětství. Po tesknosti v soumraku mračných klecí vždycky se zachce dumat o tom dalekém štěstí, kdy člověk nevycifoval a nepoznával všeho toho úžasu obklopujícího. V dětství

Dobužinskij dlouho žil v provincii. (Narodil se roku 1875, vzdělal se na universitě a malířství se učil v Mnichově.) I kontrast mezi zvláštními hromadami Petrohradu a tichými koutky provincialního bláta byl jím živě vycítěn. Vzpomeneli si každý při pohledu na dvory velkého města hned na Dostojevského, tedy od provincialních ohrad jeho věje něco gogolovského. Tu onen hostinný dvůr, kam kupci lákají kupující, a na ulici o verstní sloup se drbá umazaná svině. Tu kasárny vojenského pluku „v podobě řeckého chrámu“ — rozplesknutý orel nad dorskými sloupy „antického portika“, vybudovaného pro výcvik vojáků. Hle, tu maširují, jak dřevění, noha za nohou, a v úžase se zdá, že kasárna i lidé i nebe i všecko jest jakási strašná směs výmyslu i pravdy, jako se vymyšleným zdává pravdivý sen.

Ostrá vnímavost dětských snění odrazila se i v těch hračkových kresbách, které Dobužinskij dělá pro děti. Tu hošík a dívenka chutě pojídající jakési sladkosti, až se od huby práší; tu dětští vojáčkové a panenky. Nebo, hle, ráj: namalování, jakoby dřevění, Adam a Eva s ohromným jablkem, sedí v sadě. Ráj pestrý a veselý, dětský ráj, kde je mnoho plodů a květů, kde létají motýli, leze jakási muška, sklouzá ještěrka, skáče po cestě zelená žabička a na strom poznání dobrého i zlého vylézá tlustý had s chytrou larvou. Dokola je ráj obehnán plotem s nápisem „vchod zakázán“, a moudrý

Božeňka, šedý stařeček, kouká za plotem, jak Adam i Eva se kochají. V tom prostodušném výmyslu jest bezedno moudré prostoty i chytrosti, v čem záleží záliba malinkého člověka, dítěte. Dobužinskij ostře vycifuje dětské chuti a dětskou radost.

Vůbec mám za to, že Dobužinskij by se měl stát kreslířem dětských knih, ilustrátorem povídek, pověstí Gogolových, Dostojevského, Turgeněva, Remizova. Ne nadarmo on tak výrazně ilustruje svými divadelními dekoracemi to, co chtěli říci spisovatelé. „Petruška“ vytvořený Potěmkiným, pro Lukomoří, „Běsovské účinky nad nějakým mužem“ od Alexěja Remizova, „Robin et Marion“ pro Staré divadlo a uchvacující dekorace „Měsíce na vsi“ — zda jejich divadelní výprava od Dobužinského není překrásnou ilustrací pro knihy? Zvlášť krásné jsou kresby k „Měsíci na vsi“, krásné „divanije“ (místnost s divany) s rozlezlým nábytkem, sonetky, zástěny, hodiny a ona ruská, milá, laskavá příroda, jež se smutně dívá v okna „šlechtických hnízd“. A zase cítil ten stesk a nyvost, které tak vzrušují v mrtvých městech s posupnými domy, že srdce se zastavuje v tlukotu, vzpomínajíc na dětské sny.

Ale nejen Rusko upoutává snění Dobužinského. Maluje i nepokojnou Paříž i Londýn i tiché Hollandsko se snivou jeho něhou i šumným veselím. Hollandské kresby Dobužinského

spolu s jeho pohledy Petrohradskými a ruského venkova jsou nejlepším, co vytvořil. Jako bys v úžasu se procházel po oněch městech, díval se do vod průplavů, snivě hleděl v letní stmívání. Toť ony: Amsterdam, Haag, Harlem, milé těm, kteří milují Petrohrad, „ruské Hollandsko.“

Ve velkém hollandském městě žiješ jako ve škatulce-hračce. Domy takové, že rukou dosáhneš do druhého patra. Na malinkých čtvercových rybnících v samém středu města plovou kačky, husy, labutě, a rybáci loví ryby, rackové v houfech lítají nad vodou a brázdí křídly snivý její povrch. Tu jsou kanály jak ulice a ulice jak kanály. Všecko je šeré, tiché, pokojné se vkusným oživením — šťavnatými skvrnami zeleni. Kostelů jest mnoho: vysokých se špičkami, prchajících v mračné šeré nebe. V noci, zdá se, že slyšet, jak dupají kročeje a štěkají psi. Blouzní kostely, blabolí různě, překřikují se. Ve vzduchu závoj hustého šerého mraku, jako bys šel pod vodou a vše byla voda: dole, ve vzduchu i na nebi. Bílí rackové plují nad průplavy jak ryby. A zdá se, že se potuluješ ve zvláštním království vody a světla, že slunce pobledlé se zakutalo plevou. A když ono prohlédne na mračném nebi, táhnou se dlouhé, světlé ruce a chytají se oblaků a zachycují se a padají bílé pruhy na červené blesknivé tašky střech a plovou do kostelů, do okýnek pod temnými klenbami a běží do domů: do jídelen, kde hospodyně uklízejí

nádobí, kde stojí sklenice a křišťály a stříbro a vše vkusné, a lidé touží po slunci a radují se z něho...

Kdo viděl Hollandsko a starou Belgii, ten jich nikdy nezapomene; nezapomene na veselé jarmarky, kde je šumno a pestro, křiklavě a nespořádaně, i krásně a veselo. Kde vznášejí se malé lodičky se zdravými červenolícími chasníky a dívkami, jadrnými, buclatými, rozjařenými silou a smělostí křepkých těl. Chtějí jíst, pít, ožrat a opít se, smát se, šumět, hlučně se líbat, všeho se dotýkat rukama. Úplně jako u Jordanse! Na boudách pidimužící vzrůstu velkého člověka a velikáni nižší prostředního; na kolotočích koně pomalované: bílé se vzepjatými šíjemi, houpající se jak vlny, plavně; loďky-sáňky s ptačími a zvířecími hlavami, mordami a larvami, pomalované jak hračky, jak perník...

Dobužinskij, který prožil v Hollandsku léto r. 1910., přivezl odtud řadu zajímavých studií a načrtaných dojmův. Mezi nimi zvláště podařený je „Spirit“ — šarlatán na hollandském jarmarku, sedící s buldogem u vchodu své boudy. Tak krásné jsou pohledy měst, denní i noční, v mraku i zalité sluncem. A hledíš-li na ty překrásné kresby, to jako bys tam bloudil, kde jsou ty průplavy a voda i domy i boudy a jarmarky. Ale v těch kresbách — ať už je to pustá ulice neb veselý trh, — tatáž úzkost čistě ruské, nebo správněji: petrohradské tesknoty po něčem, týž chmurný žal, jenž vábil a

8 *Mstislav Valerianovič Dobužinskij*

rmoutil nás v mračných dvorech vzdálených čtvrtí stoličného města a v pustých ulicích ruského venkova. Pro onu svéráznou psychologii, pro ono pojmání bytí a pro umění pravdivě a vybraně je podati nelze necenit a nemilovat Dobužinského. Tiché a vážné vypravování jeho kreseb zdá se býti hovorom krásné milené knížky, kterou jsi čítal v dětství a pročítáš nyní zas.

Z ruštiny přeložil dr. Fr. Odvalil

SERGĚJ MAKOVSKIJ

Страницы чуждожественной критики.

BILIBIN.

Po Poljenové illustrováním pohádek zabýval se I. J. Bilibin. Jeho první pokusy byly skromny — pokusy hledatele víc svědomitého a dovedného, než nadšeného. Ale již v nich možno bylo uhádnouti budoucího jemného stylistu a znalce národního vzorku. Nadání Bilibinovo se ihned vyhranilo: velké technické umění, srdečné pojmání ruské přírody a bytosti, názornost, smysl pro detail a — nedostatek smělosti, temperamentu, tvůrčího rozmachu.

Nemožno od umělce žádat víc, než co může dát: Bilibin skvostně vyplnil, co sliboval.

Větší část vinětek blanc et noir, narýsovaných jím ještě v devadesátých letech, objevila se na stránkách „Miru iskusstva“. Milé ty miniaturní ilustrace ruské krajiny: dřevěné cerkvičky v luzích, zanesených sněhem, zdi starých měst pod oblačným nebem severu, řídké sosny po roklich, břehy širokých řek — tiché přismutnělé koutky vesnického prostoru, kterým umělec vyprávěl své sny o daleké, pohádkové Rusi.

Brzy začaly se objevovati Bilibinovy akvarely. K letům 1899—1902 odnáší se řada zkazek, které také mohou být přičteny k ranním pokusům. V kom-

posici ukazují se různé vlivy — Vasněcov, Poljenová, Jakunčiková, Maljutin. Pozorovat také, co vzal u Japoncův i bohužel z německých knížek pro děti. Návyky realistického studia přírody nejsou ještě překonány. Pestré podivnůstky ornamentu nejsou vždy v souladu s prostým vyobrazením polních květů, životných; stilisace není usjednocena. Zvláště lidské postavy — nedostatečně oprostěné, nedostatečně svázané s obklopujícím je fantastickým světem — jsou někdy příliš obyčejně realistické, jindy hrubě zkarikovány.

Mnohých z těchto nedostatkův se Bilibin později zbavil, pracuje s neunavnou energií, zdokonaluje grafický způsob, vnikaje v krásy národního ornamentu se zamilovanou trpělivostí. „Již v první serii pohádek patrný postupné úspěchy. Ilustrace roku 1899 „Carevna žabka“ — „Ivan carevič a ohnivý pták“ — jsou mnohem slabší než kresby k „Vasilise překrásné“ nebo „Marji Morevně“, značené lety 1900 a 1901; nejzdařilejší — „Bílá kachnička“ a „Bratříček Ivanuška a sestřička Alenuška“ jsou dokončeny v následujícím roku.

V kresbách Bilibinových jest více poesie než stylu. Těšice se z melodií barev, něžně čarovných, odpustíme mu hranatou tvrdost kresby, jakousi nepřijatelnou přesnost obrysův. Barvy vskutku překrásné a oduševňuje je intimní, čistě bilibinská nálada. Koutky přírody okouzlují: mořská pobře-

ží se zasmušilými balvany a jedlemi, ohromná žlutá luna na kouřně sivém nebi, houštiny neproniknutelných borův, zlatohlavé cerkve na chlumech, jasně červené západy nad lesními dálavami, jezera — —

„Mnoho plakala kněžna, mnoho kníže jí domlouvalo, zakazovalo, aby neopouštěla vysokého těremu (oddělení pro ženy), nechodila na besedy, s hloupými lidmi se netahala, špatných řečí neposlouchala. Kníže odejelo; ona zavřela se ve svém pokoji a nevychází...“ Kresba nejpoohádkovější z celé série, toť onen kněžnin těrem, celý cifrovaný, s červeným „koníkem“ na žudru — o okolo smaltované bání cerkvi, bílé, zubaté brány a strážná vížka, vysoko nad temným mořem s koráby pestrých plachet.

Velmi hezká jest i druhá ilustrace k „Bílé kachniče“. Na břehu řeky vynikají husté sosny, stojí „dětičky“ začarované kněžny. „Bílá kachnička nanesla vajec, vyvedla dětičky, dvě krásné a třetího žebráčka...“

Po zkazkách přišly byliny.

Ilustrace k Volze ukazují, s jakou úpornou poctivostí Bilibin zdokonaloval se dále ve zvoleném slohu. Jeho kresba se stává volnější. Vždy více se vzdaluje od „špatných vzorů“, vzdává se těch několika nechutných efektův, které mu vydobyly kdysi sympatie velkého publika. V tentýž čas proniká hlouběji v ducha selských vzorkův, výšivek,

krajek, barokové řezby, lidových obrázků — křísí zapomenuté národní tvoření, stilisované po bilibinsku s velkým uměním, třebas i ne vždycky s bezvadným vkusem.

Na výstavě „Míru Iskusstva“ roku 1905. vystavoval čtyři krásné kresby „Severní ženské výstroje“. V nich krásně spojovala se naivní hrubost „lubka“ (lidový, jarmareční výtvarník, jenž nosí své výtvary na lýčené — lubovoj — ošatce) s krajkovitou, „beardsleyovskou“ vypracovaností detailu. Méně zdařilými se mi zdály ilustrace k „Caru Saltanu“. Zde se dal umělec unést detaily na úkor kompozice a to oslabilo větší část jeho zámyslu. Neboť zjemněnost způsobu a drobnohledná technika nejsou synonyma! O úspěších Bilibinových svědčily také výstavy „Sojuza“ r. 1906 a 1907 (ilustrace k „Zlatému kohoutku“). Posléze velmi krásné ruské kostýmy k pařížskému provedení „Borisa Godunova“ od Musorgského (1908). Bilibinu obyčejně vytýkají, že není dosti samostatný, že se příliš přidrží starožitných vzorů. Ale mně zdá se, že v tom následování starobylého, v té lásce k prvoprameni jest záruka budoucích úspěchů. Bilibina jakožto uměleckou individualitu možno nemilovat — ale on má pod sebou pevnou půdu. A to jest mnoho v naší době individuálního hledání, které často půdy nemá.

Přeložil dr. F. Odvalil.

Z l a t á d o b a
Č E S K É F R A S E O L O G I E

(Poznámky přičinil J. F.)

1. listopadu 1918. — V duchu pojaty byly tyto zápisy hned 28. října, aniž jsem věděl, že moje vystátnění a sebeurčení nabývá okolnostmi posvěcení s hůry, tedy „vlastní moci a vlády“. Neboť až včera o vigiliích Všech Svatých přišly nám zprávy o tom, že Rakousko se rozsypalo a že se vlády v Praze a v čemsi, čemu říkají Československý stát, ujal jakýsi „Národní Výbor československý“. Zprávy mi přináší „Venkov“ ve dvou číslech najednou. Titulní list jest orámcován slavnostně dubovým listím a duběnkami*, asi na znamení, že vzo-

* Upozorňuje mne přítel přesnějších očí, že vavřín se také tak kreslí a že jsem se přehmátl. Dost možná! Ale co jsem psal, psal jsem.

rem tomuto novému státku jako jeho školám bude Prusko a že jeho činy omezí se na popsaný papír inkoustem, jenž se dělá z duběnek. A v tomto slavnostním rámci jest báseň jakéhosi Jonáše a provolání. Báseň jest sprostá a blbá. Naprostá neznalost dějin a psychologie věků, zkrátka pod psa. Provolání jest psáno „lidu čkoslovenskému“. Jest to komponováno básnicky, správným pravopisem, skoro správnou češtinou. Jen na málo místech to škobrtá. Slovo „okamžik“, dvakrát se zde vyskytující, zaměnil bych slovem chvíle, bychom se vyvarovali spojení: „veliké okamžiky“, poněvadž okamžiky jsou vždy maličké jako bacily. Ārci chápeme snahu stylisátorovu: Uchvácení pohledem na zemi, vylidněnou choleroú, můžeme správně zvolati: „Veliký bacil choleroú“. Ā v dějinách jsou i okamžiky takovými morovými bacily. Āle tuto jest provolání vlády, jest tedy třeba mluvy přesnější. Rovněž dvakrát jest jiná potvůrka, dobře dělaná dle pruského vzoru: „bezvýhradně“ l „Každý z vás *musí* *bezvýhradně* šetřiti, co jinému svato.“ Mojžíš v desateru řekl zkrátka: Nezabiješ, nezcizolžíš, nepokradeš! „Musí“ jest ustavičně. Jaká to svoboda, když se „musí“? Ā co to za stádo, v němž „každý musí“? Slovu pak „bezvýhradně“ hledej, má-li tradice. Hus by se za ně styděl. Kott, největší český slovník, ač sebral kde který neřádík, tohoto nikde nenašel; nemá ho ani v doplňcích. „Podrobte se bezvýhradně rozkazům!“ Bývalé císařské fermány v Číně se

končivaly: „Poslouchejte a třešte se.“ Jak to bylo malebnější! Vůbec slovesům „musí a nesmí“ prý se Slované vyhýbávali. „Musí, musí“, toť z Němců, a „nesmí“ jest z chův a veřejných učitelek. Kojné též často ho užívají, když maličtí příliš „berou“. Ale nastoluje-li se svoboda, t. j. prohlašuje-li se dospělost dětí, jsou to slova málo účinná, zbytečný hartus.

S věcným obsahem tohoto prohlášení se arci lid československý spokojí, tudíž dostačí. Jen aby mnohotářný Osud nenapsal této *dostatečné* známky příliš rudě do sešitu českých dějin!

V témže čísle „Venkova“ Jaroslav Hilbert píše jako Dostál Lutinov: „Pozdravujeme s radostí nový náš život.“ Černého Orla prý se bál, ležel prý na něm „jako mûra“.

P. Fr. Obrtel jest velmi nadšen: „Samí svými pány!“ nadpisuje svou stať. Mně se také zdálo, že před tímto číslem Venkova v Čechách nebylo příliš pánů samých sebe. Zda od teďka bude méně ožralů, ukáže budoucnost. Ujištění páně Obrtelovo, že „od této chvíle nastává (v originálu „konečně slavíme“) *úplné vzkříšení* národa, nám rozhodně nestačí. A jak mocně tvrdí dále: „není a nesmí být — a již také nebude, nikdy nebude!“ (t. j. moc nad právo. I nás by to těšilo. Uvidíme.)

Jiné perly české fraseologie: „Je marno brániti se pohnutí v okamžiku, kdy národ svobodný sestupuje se své Golgathy, aby z ní přímo kráčel na svůj Kapitol.“

Cincané, že ano! Podepsán Ant. Nečásek. A ještě: „jen radost, nesmírná, nezvažitelná žene do oka slzy ...“ atd., atd. Samá květomluva! K tomu ještě sloupeček od Marie Laudové, Rozplývavé. Její Musa má zadeček jako svítek, řekli byste „jedlý“, a tvářičky uplácané, růžovoučké jako páni, kteří v Preissigově Domečku pojdají pečení a pak jsou na hřbitově zakopáni.

Při dalším prohlížení novin zmáhá mne nuda. Samé horování, samé kokrhele, prskavky, rachejtle. Až tady, přece: „*Přísaha českých vojinů u pomníku mistra J. Husi*: Na Staroměstském náměstí došlo k velkolepému, nezapomenutelnému výjevu u pomníku Mistra Jana Husa. Průvod důstojníků a vojinů, ozdobený národními a americkými trikolorami, přitáhl k pomníku; řady vojinů vystoupily po schodišti a utvořily velkolepou skupinu, která byla bouřlivě aklamována přítomnými davy lidu. Nezapomenutelný tento obraz vyvolal veliký dojem, zvláště když taseny byly šavle a staroslavné Staroměstské náměstí stalo se svědkem slavnostní přísahy českého vojska novému, svobodnému státu Československému.“ — Kdyby tito vojáčci místo této laciné parády raději šli zabrat Škodovky. Co platny tasené šavličky, když jeden granát by stačil na rozmetání této štafáže i s Husovým pomníkem. Kdyby maršálek Foch nezapomínal boty Vilémovy na západní frontě, rozhrábly by vám všechnu tuto drůbeží slávu. A pak, co to za podezřelé vojáčky, samozvané representanty vojska,

když nejsou u vzpouzejícího se Apise Míru ani u rohů s legionáři za hranicemi, ani u ocasu s Rakouskem. Když se dva tahají o krávu, třetí dojí. Tohle jsou asi ten třetí. Ale Apis se nedojí, toho dlužno zkrotit.

Uhrnkem dlužno přiznati, když národ jest schopen takového nadšení bez piva a při špatné stravě, že se zde děje něco z úradků Prozřetelnosti, a to tím více, že to souvisí s Franky: Gesta Dei per Francos. Málo se však na to pamatuje. Jména Fochova nikdo ani nevy-sloví. Jen jména Masaryků, Wilsonů, Clemenceauů a jiných „mluvčích“ národů moulají žurnály do omrzení.

— — —
„Venkov“ ze dne 30. října: „Českému lidu! Národní výbor československý obrací se na Vás s důtklivou žádostí, aby *dnes bezpodmínečně byla všude nastoupena práce*. Současně děkuje za všechno to nezapomenutelné nadšení a lásku, kterou československý lid projevil při uskutečnění našeho národního ideálu. Je však nevyhnutelně třeba navrátiti se do normálních kolejí, a proto žádáme, aby se dnes zamezilo veškerému shromáždění lidu.“

Zjevno, že si páni libují v příliš superlativních přívlastcích a příslovcích pro lid, který jest, dle jiných řečí pánů, přece suverenní. „Bezpodmínečně! Nevyhnutelně! důtklivě! Pruská krev, asi ze 66. Samé „kategorické imperativy“, slovanskému duchu tak protivné, nejsou-li od Boha.

Nač tolik kantorského obočí a metly hned na začátku? Vždyť přece jest nesporno, že půjdu do práce, až budu chtít. Či se vracejí roboty?

O kus dále titul: „Druhý den československé samostatnosti“. Mělo by se šetřiti s nadšením. Což chcete československou samostatnost čítati jen na dny? *V pravdě svobodní* lidé se tolik nediví, že *jsou* samostatní!

— — —

„Slovanská duše vzdána jest každého násilí.“ Tuto frázi má ve svém prohlášení „Sbor obecních starších *král.* hlav. města Prahy“. Rusko jest veliká a daleká země, a těžko odtud tam viděti na nynější krvavé děje, a co se dělo v prvotních dobách českých dějin, kde násilí a ukrutnosti závodí s dobami Merovingů, jest tak dávno!

V témže čísle: „... Přimějte správy svých obcí, aby památníky padlých za této světové války, kteří *obětovali své duše* za splnění naší touhy a našich nadějí, byly vždy zvýšením půvabů naší domoviny.“ Podepsáni Jarník, Emler, Jan Sv. Procházka.

Ach, jak unavuje poněkud důkladné čtení novin! Mám dojem, jako bych celý den kydal hnůj. V den Všech Svatých! Naučení pro příště: aspoň v nedělích a svátcích zůstavíme státy jejich vrtkavým osudům, bychom se upevnili ve svém panství, jehož introit stanovily včerejší vigilie: „Judicant sancti gentes, et dominantur populis: et regnabit Dominus Deus...“

2. listopadu. — Dlužno odklizovat starší založená čísla novin. Ve Venkově z 26. října dopis zahraničního ministra dr. E. Beneše československému lidu. Přichází jako apoštol a evangelista Jan: „Milujte se a podporujte proto navzájem...“ *Zahraniční* ministr asi proto, že jest za hranicemi; (tehdy nesměl ještě domů).

Marie Laudová, kmotra Slovácka, prorokuje Bratislavě, až bude městem *Wilsonovým*, lepší časy. Z amerického profesora jako by vyzařovala milost viditelně a paprsky, dopadající na syrupovité srdce této sladké těšitelky buržoů, vyluzují barvy povrchových vrstev iak na hustě zavařeném karamelu.

V čísle ze 27. října podobizna Masarykova s přitřpkým výrazem v tváři, jako by nebyl spokojen s osudem „ministrského předsedy“, jak jest pod obrázkem podepsán. Ano, ano, s tím už se dlužno smířiti: místorakouských bude se vytírat s českými. A ještě jiné věci se budou dítí, udrží-li se ve veřejné slávě. Papeži Lvu XIII. a vídeňskému starostovi Luegrovi na smrtelné posteli měřili množství moče i barvu, nemýlím-li se, a jiné pěknoucké věci se oznamovaly, by veřejná péče o jejich zdraví byla ukojena. Takové věci jsou v řádu buržoů od zavedení republik a od vynalezení žurnálů.

V témže čísle anekdoty o Vilémovi II. Co chvíli říkal:

„Náš německý bůh je s námi!“ Teď jaksi klímá německý pámbíček,

P. Josef Marek zaučuje český Venkov do umění.

V „Čechu“ ze dne 28. září 1918, v němž mi přichází cosi zabaleno: „Václav svatý byl knížetem demokratem“ ... a o něco dále: „Padl svatý vládce Čech zbrocen vlastní krví u dveří Staroboleslavské svatyně. Zdálo se, že *vznešená idea demokracie na trůně* byla s ním probodena a bez úspěchu že bylo ideální jeho snažení.“ Tak mluví tito pobožní a zbabělí pokrytci. V irských illuminovaných kodexech bývají všelijaké potvůrky s roztodivnými kousky. Tito jako by od zadku rozkrokem prostrčivše hlavu, vykusují si pohlavní úd. A tak jsou dobrou illuminací velikému knížeti a světci Václavu.

V „Cestě“ z 18. října 1918. Růžena Jesenská začíná takto báseň „K sv. Václavu“: „Tys kdysi, kníže *měkký*, milující...“ Svatý Václav, kníže *měkký*... a jest to míváno v dobrotě, v dobrotě ženského srdce. Tak se u nás rozumí svatosti!

„Venkov“ z 29. října 1918 rozhlašuje po vlastech tuto historickou událost: *Národní divadlo* bylo včera večer svědkem ohromného nadšení, které se z ulic přeneslo pochopitelně také do prostorů divadelních... Před posledním jednáním objevili se v někdejší místodr-

žitelské loži, nyní loži Národní vlády, členové Národního výboru básník *Machar* a posl. dr. *Franta* . . . Básník Machar nato promluvil řeč z lože, která byla opětovně akklamována jak obecenstvem tak účinkujícími na jevišti.“

Sesbíral po Vídni své pozůstatky a zdrátovav poněkud své zmrtvýchvstání paraduje v divadle. Neboť dávno již básník pěl: „Zde pozůstatky J. S. Machara. Kyselá bývala to maškara . . .“

Ve „Venkově“ z 30. října 1918. Jaroslav Hilbert, „samochinné napajedlo“ českého slzení, toto roní: „Bože můj, dere se mi z hrudi, jak je vojsko sympatické, když je české! Člověk vzpomíná, kolik nechuti, ba nenávisti bylo v něm, když viděl, jak pod německým velením, za německou myšlenkou naši čeští lidé byli vedeni na jatky a jaký protimilitaristický cit tato skutečnost budila v nás. To teď minulo! — Vojáci vskutku čeští, *snad vás stát a vlast pro nejbližší dobu ani potřebovati nebudou*, ale jest dobré vědomí, že vás máme! —“ To jsou asi ti od Husova pomníku. P. Jaroslav Hilbert sám jinde (Venkov z 2. února 1918) se přiznává, že ho kdysi „osvítla“ tato věta Renanova: „Pohlédneme-li z blízka na pokrok v přírodě, vidíme často věci velmi ošklivé.“ A tehdy připojil takovouto moudrost: „Áno, věci velmi ošklivé z blízka — v celku však, v duchu a ve vyznění pokrok. Přejete-li této jediné světlé cestě lidstva, pak si

protřete zrak.“ P. J. Hilbert si ho protřel a proto má vidění vojska jindy a vojska nyní.

7. listopadu 1918.

Ve Venkově zprávy z neděle, 3. listopadu, o stržení Mariánské sochy na Staroměstském náměstí: „... A na Staroměstském náměstí, českému národu tak drahém a památném, brzy vznikl před deskou popravených českých pánů tábor nový, který s obnaženými hlavami zapěl „Kde domov můj?“ Množství lidí seskupilo se také kolem Mariánského pomníku, pomníku hanby a poroby. Již vylézali odvážní jednotlivci na podstavec, upevnili na kamenný sloup s bronzovou sochou silné lano a učinili všechny přípravy ke stržení sloupu. Před 7. hodinou večer Mariánský sloup stržen za obrovského jáso tu tisíců účastníků tohoto památného divadla. — Neběželo tu tedy o projev proti určitému náboženství, nýbrž o svržení sochy, která tu byla postavena na doklad, že národ náš byl od Habsburků ujařmen. A tento symbol otroctví nyní už nestojí. Jak byl sloup povalen? Odstranění sloupu vykonala národně-sociální organizace žižkovská za přítomnosti několika tisíc lidí. Nejdříve shozen byl archanděl Gabriel, potírající ďábla, načež přikročeno k vlastnímu povalení sloupu. Prostranství kolem statue vyklidili Sokolové a když zajištěno bylo bezpečí, uvázán do středu sloupu provaz, který se však při prvním nárazu přetrhl. Po 6. hodině

večerní, kdy nový provaz byl na sloupu upevněn, přijel dr. Štech v automobilu z Národního výboru a odvezl mariánský obraz, uložený v kamenném oltáříku, do musea. Na to čtyřikrát ozval se v soumraku rynku známý povel a — bylo přesně za 5 minut půl sedmé, když sloup se sřítíl. Po skácení sloupu, jenž uložen bude do lapidaria Zemského musea, chtěla část zástupu vrhnouti se na Malou Stranu ke karmelitánskému chrámu, ale poručík Kosek z vojenského velitelství dal včas obsaditi mosty, jednak vojáky z nemocnice u Rudolfína, jednak dorostem městské gardy a sokolskou stráží.“

A hned pod tím: „Z národního výboru: Na Staroměstském náměstí byl v neděli večer bez vědomí* Národního výboru stržen Mariánský sloup. Bylo zjištěno, že strhovatelé nezamýšleli dotknouti se tímto činem náboženských citů katolíků, nýbrž chtěli v Mariánském sloupě strhnouti jenom symbol poroby a hanby, domnívajíce se, že pomník tento byl vztyčen na paměť zkázy české samostatnosti v bitvě bělohorské. Naproti tomu nutno dle pravdy a historie vytknouti, že Mariánský sloup *není* v žádné souvislosti s bitvou bělohorskou a zejména s popravou českých mučovníků** na náměstí Staroměstském, nýbrž že byl zbudován teprve

* Dle předešlé zprávy dr. Štech přijel pro milostný obraz Matky Boží o šesté hodině z N á r. v ý b o r u, a až o půl 7. hod. byl sloup stržen. Pěkné „bezvědomí“! A opice tu jistě nemá čeho činit!

** Z kanonisace Národního výboru.

třicet let po bitvě bělohorské, a to na památku, že Praha byla českým lidem vítězně obhájena před vpádem vojsk švédských. Národní výbor proto želí, že z tohoto historického nepochopení byl v Praze *zničen pomník*, jenž po stránce umění barokního patřil k nejvzácnějším pomníkům tohoto druhu ve *střední Evropě*, a že tím bylo také bolestě dotčeno citů náboženských. Národní výbor vyslovuje při této příležitosti důtklivý příkaz. . .“, atd. trochu nákyslé omáčky k tomuto telecímu — jak jest obyčejem takovýchto vlád.

Pěknou věc čtu v brožurce docenta doktora Viktora Dvorského (Území československého národa), na str. 56.: „Jakmile český národ po 200 letech nuceného mlčení oživil a promluvil, pronikla živelnou silou odlišnost jeho světového názoru od Němců a Maďarů, a různosti této neubývá, naopak přiostrňuje se. — Odpor podřídit se autoritě, která nedovede pro svou vůli uvést důvody, jež by obstály ve volné kritice, a která je nahrazuje hmotným nátlakem, čili snaha ve všech životních zjevech postupovati vědeckou methodou, je *znakem českého národního území*. S tímto znakem prožilo nejslavnější stránky svých dějin, s ním zmizelo jako kulturní individualita, s ním se vrací k životu.“ — Zapamatujeme si. Jsme v takových dobách, že nevíme, kdy se nač která oslovina shodí.

Venkov 8. listopadu: Tentokrát Masarykovi dostává se názvu „otce vlasti“ a Wilsonovi „pána světa“. Pasování vykonal kterýsi škrabák z redakce tohoto slaměného žurnálu.

17. listopadu. Čtu s potěšením maďarské povídky od Kalmána Mikszátha, abych poněkud osvěžel z četby novin, jíž bych rád se zhostil nadobro. Než „Venkov“, neodbytný, naléhá. I čtu úvodník. Klade se na srdce českému lidu, že teď, když má svůj stát, bude též za vše *sám sobě* odpovídat a že nezbývá než poslouchat, což jest prý pravá svoboda. Ano, pravá svoboda, i dle vznešené Theologie katolické, ale stará písnička, před kterou si právě kde kdo uši zacpává. Poněvadž však ani v řeči Kramářově, jakožto úvodu k tomuto státu, není nic trvaleji zábavného, беру opět Kalmána Mikszáta. Jsou mi milejší tyto maďarské věcičky o „Lípách-Dědičkách“, o „Staroušcích“, o „Poncym, pykajícím za své hříchy“ a j., než toto plané nadšení politiků bez Boha, věřících jen ve své mluvení i v době, když jaderným pro lid byl by jen — chleba.

Ve „Venkově“ ze 17. listopadu 1918 blbé žvásty F. X. Šaldy „O dobré vládě“: „... demokratičnost jest víra, že v zástupech klíčí a roste světlo a pravda, jiné světlo a jiná pravda, vyšší a silnější než v jednotlivcích...“ Šalda nadobro zhloupl.

V témže čísle „Českému umění do nového života“,

od p. Josefa Marka. V článku tom jsou shrnuty zápaly, na něž asi lidé právě mrou. Horkost stoupá a ničí tkáň dýchadel. Pan Josef Marek ztrácí autokritiky a píše prázdné a ubohé sentence o modních heslech.

10. prosince. — Omrzelo by brzy toto zapisování nicoty, kdyby tu a tam nezpestřilo je nějaké zevní vyrušení. Dnes se mi představuje prvně Československý stát v podobě četníka se žlutými knoflíky a německým lejtrem. Prý má mne zavést neb i zavezti do vězení do Telče. Znáám ta vězení Telečská. Jsou pod zemí a okna hlídají jen na zdi. Novojičinské mělo okna na širou zimní krajinu a všechno úpravnější, modernější. Telečská mají chmurný dojem dob, kdy se zločinci opravdu trestali, kdy se s nimi nemazlili. Krátká rozprávka: Prý staré Rakousko jen na oko, formálně se rozpadlo. Duha jeho podědila každá země kus. Čechy asi byrokratismus a pedanterii. Prý zákony rakouské jsou dále v platnosti. A jeho právní přehmaty a násilnosti asi též. Kdyby mi nepomáhala moje noha (jindy se utíkalo, teď se leží) už bych zase „seděl“. Když jsem na konec prohlásil, že několik rukou snadno by moje tělo jako kus hmoty dostalo na vůz a kam by chtělo, ale lidsky že se mnou nehnou, vítězí dohoda a vyslanec československé republiky pokojně odchází. — Ale sotva bych se byl zmohl na tento zápis, kdyby dva dobrodinci mi nebyli poslali po 50ti korunách.

„Venkov“ ze 6. prosince 1918 jest plný „našich reků“. Nejvíce jest oslavován plukovník Husák, jehož v kterémsi minulém čísle přírodovědecky zpracovala Laudová, kmotra národa českého a slovenského. Popsala prýmký, hluboký zrak, knoflíky, gesta, vyptávala se a on poslušně odpovídal. Z rozprávky se ukázalo, že tam na frontě francouzsko-německé nebylo tuze kdy na ženy. Jen tím možno si vysvětliti, že se dal tak snadno zaplést mezi tyto ženské národní sukně, z nichž jako by na statečného dosud vojáka vyrazil mor sukní, jenž obyčejně se pak projevuje sentimentálními činy a řečněním, málo hodným pyramid. Neboť taková jest zpráva „Venkova“: — Vzpomenul těch s v ý c h drahých, kteří padli rukou katovou, hladem, morem nebo na tyf v Albanii. „Na Slovensku vraždí Maďaři bratry Slováky! Vojáci! Při památce mučnické krve, zde na dlažbě prolité, při památce bratří, kteří prolili ve službách vlasti na všech bojištích Evropy krev a jejichž duše slétly na římsy a sochy Staroměstského náměstí. . . přísaháme! že my nepustíme zbraně z rukou dříve, dokud nebude klidu, pořádku a blahobytu v zemi. . . a že neupustíme od svého vrcholného cíle nikdy, to jest, aby volný náš národ šel v první řadě demokratických národů, ani o milimetr vpředu ani vzadu a znovu připomínáme lidstvu nesmrtelných myšlenek všelidských, hlásaných našimi velikány Husem a Chelčickým počínaje. Tak bude a tak přísaháme!“

Nešťastná Laudová! Jak zápal slávy modrých punčošek jest nákažlivý!

Ā od té jakoby se lavina české výmluvnosti odpoutala: valí se po stránkách žurnálů jako po úbočích hory Proměnění:

„... lokomotiva, vysoká, obrovská, ověnčená, ztěžka, jaksi slavnostně oddychující, jako by si byla vědoma, že nevezde nám vskutku nikoho menšího, než hlavu našeho státu, *suveréna* naší mladičké československé republiky.“ (Lad. Tvarůžek, Venkov, 25. prosince 1918.)

„... prezident — Osvoboditel... řekne několik slov, ale každé má svůj význam, svou váhu, a *obsahem jsou si skorem všecka stejná*: „Udělalí jsme svou svatou povinnost, ale s prací nejsme u konce. Práce, mnoho práce, a zase práce bude třeba a všichni musíme pracovatí...“ —

„Je svěží duševně i fysicky, čilý, o vše se zajímající, vše sledující, *vše ve své duši obsahující*...“ (tamtéž) ... „velikán duchem, velikán srdcem, ... v něm jsou spojeny vlastnosti tří našich velikánů: Husa, Žižky a Komenského.“

Ā co teď zapíšeme, psal sice K. Z. Klíma (pseudonym p. Šaldy? Lidové Noviny z 22. prosince 1918.), ale jak tomu vlaje ocas třečkujícího nadšení! Jest to nadepsáno: „Den triumfu myšlenky a mravní síly: Triumfální vjezd Masarykův do Prahy“. Tato slavobrána má několik tiskových sloupců. Triumf české frá-

ze! Aspoň některá kvítka pokusíme se vysušiti * a založiti do herbáře českého květomluvectví.

„Praha 21./12. Několik hodin podobaly se dnes pražské ulice výhni, ve které nejmocnějším žárem, jakého je schopna národní duše, roztavily a rozzářily se všechny city od převratu v nás bouřící: nadšení a víra, radost a vděk, láska a odhodlanost, dětinná oddanost i mužná pýcha. Všechno to, co se dá tak těžko opsat slovy, co dnes v hlavním městě republiky jávalo h u d b o u, jaká snad dosud nebyla slyšána. A všechen ten jas a ples šlehal triumfálními plameny před vozem, ve kterém vjížděl do Prahy Tomáš Masaryk, všechen ten jas a ples šlehal i za jeho vozem a kolem něho uprostřed jednoho rozbouřeného ohnivého moře. Na takovém ohnivém voze bral kdysi starý bůh svoje proroky do nebes, na jakém dnes Masaryk slavil svůj vjezd do nebes naší dovršené svobody, on sám zároveň bůh i prorok, spasitel i vyvolený. Tato velkolepá cesta, kterou mu národ náš připravil, byla symbolem cesty, kterou on sám vyvedl svůj národ z Egypta nejhoršího ponížení tmy a bolesti, ven na slunce nejvyššího štěstí i svobody, na slunce svobody, v jehož paprsek ještě před málo měsíci báli jsme se pohlížeti.

„Je to pohádka, ale pohádka skutečná, co se děje kolem nás,“ pravil Masaryk sám při uvítání a z tohoto

* Rčení řídkým tlakem sami jsme se osmělili zdůrazniti.

slova presidentova vyznívá jeho radost a spokojenost s tím vším, čím dnes jsme. Národ — a Praha byla dnes celý národ jako nikdy — potřeboval příjezdu svého presidenta, potřeboval ho z palčivé nutnosti srdce jakožto živý definitivní výraz pro slovo, které se stalo skutkem, pro sen, který přestal být tajemstvím, pro svátek duší, který stává se všedním dnem.

Ty jasné, vše vidoucí oči Masarykovy několikrát dnes jakoby se byly dívaly kolem ticha otázkou (?) zdali také my jsme spokojeni s tím, co udělal...

On veliký obrazoborec a ničitel všech jalových autorit, vrátil se jako největší autorita, národem přímo mysticky ctěná a uznávaná, jejíž každé slovo je bráno jako zástava, s níž se jde na život a na smrt. On jako filosof a vědátor jel jako voják armády, s kterou vyhrál jako žádný generál ve světě ještě nevyhrál...

A byly chvíle, kdy ničí oko nedovedlo se ubránit slzám: to bylo... to bylo, když před jeho vozem triumfátora šlo poprvé v pevném svazku československé vojsko z Francie, vojáci, kteří celou cestu uprostřed šíleně rozjasněných davů takřka nezamžikali...

Praha nezažila ve svých dějinách takové radosti jako dnes...

A den nastal. Den, jakého nepamatuje a jakého již

nikdy nezažije toto město nádherné a po staletí vdoví, jež dnes povstává omlazeno o věky, aby se znova zasnoubilo s ženichem nejšvarnějším a nejmoužnější, to s radostí vzkříšeného národa, s radostí tak božskou a čistou, že bys poklekl a modlil se k ní, slze. Děje se tak v zimní den, těsně před památkou zrození Spasitelova. Nelze nemysleti na tuto shodu, která jest jasným svědkem tohoto zásnubu. A ještě druhá náhodná shoda jakoby tu byla předpovědí až mystickou: je svátek sv. Tomáše. Je ráno podmračné, ale jasné, vane bystrý a chladný vítr... jasní se... A k tomu vytryskly prapory! Ano, vytryskly nespočetné jako trysk barvitých zvuků, troubících v nadšený poplach... A zimní nebe s plujícími mraky je vážným, zamyšleným hudebním doprovodem věčnosti nad světskou slávou...

Zatím organizace, spolky a korporace sunou se brázdíce si cestu ke svým stanovištím. Přicházejí s prapory, jež vztyčeny vlají v ulicích, odpovídajíce vlání se střech, a standarty i znaky trčí vzhůru, že jsou jimi třídy a ž p ř í s n ě z j e ž e n y... Jdou skauti a skautky s rozkošnými trojúhelnými praporky s vyšitými obrázky polní a lesní h a v ě t i, králíků, zajíců, psů, veverek, křepelek, tetřívků a srnců...* Všechno je netrpěливо a všechno čeká se zimniční trpělivostí. To není

* V podivnou h a v ě ť se okotily staré erbovní šelmy, když jich národ dohnal k takovýmto zásnubům.

paradox. Jest jakoby všichni dočkat se nemohli a zároveň jakoby sobě přáli, aby onen okamžik se odsuňoval a odsuňoval: neboť jde až jakási hrůza z představy pocitu, jež příjezd vybaví...

Zde shromáždili se... spisovatelé, kteří... dali promluvit národní duši...

...Salonní čekárna jest vyzdobena nádhernými obrazy, znázorňujícími různé pražské pohledy... Vojáci vyrovnávají řady, operatéři kinematografů úpěnlivě prosí, aby jim lidé ustoupili z cesty... Hluboké pohnutí nad hlavami...

Praha vítá svého nekorunovaného, ale tím ušlechtilějšího krále..."

Marně se namáháme aspoň nejkrásnější místa vyjmouti. Bylo by třeba prostě vše opsati. Ale hned v minulém století učil nás profesor Masaryk, že není dobře příliš se obírat nepřítelem, neboť prý na konec bezděčně přejímáme ty jeho špatné vlastnosti, proti nimž bojujeme. Tedy z obav nákazy zadržme se a raději tomu přívalu uhněme někam na hory. Neboť zajisté i ten, kdo by se příliš věnoval bacilům žurnálového tisku, snadno by mohl odpoutati mor. V dobách, kdy se ještě neřesti trestaly, byla by asi kůže Klímova i „Poutníkova“, zanícená enthusiasmy nálevníků pražského akvária, vyválna v medu a v letním vedru vystavena na

pospas muchám na veřejném pranýři, aby byl uctěn šarlachový plášť hanby Umučení Páně...

— Ve „Venkově (ze dne 29. prosince 1918.) p. J. Hilbert má „důvěrné poznámky“: Pětiletého, špinavého pouličního hošíka, jenž stejně starému děvčátku ukazoval na portrét presidentův, jsem se tázal: „Kdo je to?“ — A hoch: „Masaryk“. — „Kdo jest pan Masaryk?“ — Hošík: „President“. — „Jaký?“ táži se dál. A hošík: „Český“. — Pouliční dítě, které nemůže míti představy o tom, co president republiky jest, ví aspoň, že jest a kdo jest“ — dodává ještě rozšafně p. J. Hilbert. A chopiv se tohoto pouličního výjevu, učí národ, jak držeti lžici a vidličku před presidentem, jak smrkati, jak státi, jak zívati, atd.

Až pokud může žurnalista zblbnouti sudte z tohoto dalšího odstavce: „V Anglii jest pěkný zvyk. O slavnostních hostinách v den novoročí, ve dnech národních svátků atd., byť u stolu sešlo se i jen zcela málo hodovníků, dříve, než je jakýkoli jiný přípitek pronešen, zvedne se jeden ze stolovníků a pouhým slovem „The King“ vyzve ostatní k přiřuknutí a k připití králi, což oni, taktéž stojíce proslovením téhož slova provedou... Bylo by dobře, abychom i my o Sylvestru, o Novém roce atd. nejen veřejně, ale i v rodinách podobně si připomínali, co konečně máme, a aby se to dalo bez řečnění prostým přípitkem, jako: „Naše republika nechť

žije!“ nebo „Zdar československé republice!“ — dříve než nadejde obvyklé připíjení. Jako své děti učily jsme nenáviděti Rakousko a hlavně v době války podlamovali v nich vše, co z nakázaného otročení škola v ně oficielního ukládala, tak dnes, naopak, jest vhodné, aby již v rodinném ovzduší ssály úctu k státu, který jest jejich majetkem, který spolutvoří, který budou jednou třeba spravovati nebo dokonce i hájiti. Naši čtenáři zajisté uváží toto malé upozornění a přičiní se o jeho uskutečnění co nejširší.“ —

„Venkov“ z 2. ledna 1919: „Strašidlo v pražském hradě. Pod tímto názvem přinesl sylvestrovský večerník „Národních listů“ zprávu o tajemných úderech na bývalém královském hradě pražském, které ruší spánek nových republikánů. Od převratu prý dějí se na hradě záhadné věci. Z podzemí pod věží ozývají se prý zvuky, jako by sta lidí běhalo pod hradem, při čemž je slyšeti údery na zeď a otřásání klenbami. Nejhůře bylo prý ze soboty na neděli... Návštěva oněch končin, kterou podniklo několik odborných znalců hradní budovy, nepřinesla... žádného určitého vysvětlení, které by vyhovovalo podrážděné fantasmii obecnstva. Zdá se, (končí blbě pisatel této poznámky), že dotyčné zvuky vůbec nejsou v žádné souvislosti s hradem, ale ozvěnou z nějaké dílny na Novém městě, zaléhající v akustický labyrint hradčanských uliček a koutů.

V témže čísle zprávy o novoročních pozdravech presidenta Masaryka představitelem dohody: Wilsonovi, Lloydovi, Georgovi, Poincarému, Vittoru Emanueli, princí Alexandru srbskému, králi Rumunskému, Belgickému, Řeckému. Každému nějaké lichotivé slůvko. O obsah těchto projevů neběží. Z toho se střílet nebude, říkávali jsme studenti o věcech, z nichž nehrozilo přímé nebezpečí propadnutí. Jest už v stoleté praxi evropské diplomacie těch několik kopyt, na něž rakouští, němečtí, francouzští, angličtí, italští, ruští i ostatní ševci státní Služby naráživali tak dlouho a s takovým zdarem své fráse. Ale jak se do toho obul nedávný pan profesor praktické filosofie! „Stát není žádný fetiš“, říkával kdysi nám, svým posluchačům konkrétné logiky. Ostatek se teprve teď doučujeme ze slov vladařových: „Nezdá se tobě býti Běl bůh živý? Zdaž nevidíš, jak mnoho sní a vypije na každý den?“ (u Daniele, v kapitole 14.)

Ve „Venkově“ ze 4. ledna vítání legionářů z Francie: Kramář, Klofáč, Zahradník, Scheiner, Husák, K. M. Čapek, dívky v krojích, dav. „Mnozí z těch, kdož přijížděli, i těch, kteří je uvítali, zaslzeli, přemožení dojmem. Vedle mne, (píše historik tohoto vítání) mladé hezounké děvčátko vypuká v křečovitý pláč, který marně se snaží zastaviti a který působí nakažlivě.“ „Křepkým krokem“ přišly dvě roty legionářů v Praze již dlících... vítat.

„Průvod vítězů.“ Krátce pak před polednem sešikovalo se 640 mužů se 30 důstojníky, aby nastoupili vítězoslavný pochod Prahou do kasáren na Pohořelci. Průvod zahájil velký počet 8stupů děvčat v národních krojích (zda vlastních či vypůjčených není poznamenáno), následoval oddíl Sokolů, atd. Až potud mne to pokoušelo zapsati. Ten „velký počet osmistupů děvčat v národních krojích v čele české armády, jest věru něco cincaného a z brusu nového, asi tak ve vkusu Žižkově, jak se obecně a národně věří. Jak by se Hradčany nechvěly hanbou!

V témže čísle článek „Filosofové - státníci“ od dr. K. Viškovského, člena Nár. shromáždění. Patrně, že Antikrist má své proroky a předobrazy jako je měl Kristus. Wilson, Masaryk, Anatole France („Na bílé skále“) zřejmě připravují cesty tomuto příštím pánu světa, který rovněž bude humanistou a pacifistou. Oč tito bojují, on vybojuje: „mír ne mezi státy, ale mír v lidstvu.“ A mají až k němu do budoucnosti jasnost vidění, „dar prorocký“, jako by je z tmy budoucnosti fascinoval, takže se jim prorokování dosti daří. Ale než přijde, zkusí svět ještě „moc s hůry.“

papež PIUS X.

Pius X. přijal jednou jistého kněze (a nad to řeholníka), známého svými názory modernistickými.

Svatý Otec mu činil ostré výčitky: „Konáte dílo zlé, přivádíte Církev ve zkázu.“

Řeholník se odvážil říci: „Promiňte mi, přesvatý Otče, chtěl jsem jen poněkud rozšířiti bránu!“

Na to Pius X. vybuchl: „Ah, vy tedy chcete rozšířiti bránu, zatím co Náš Pán vyhlašuje, že jest úzká. A jakého účinku dosáhnete tím domnělým rozšířením brány? Jen toho, že kteří jsou uvnitř, vyjdou, a z těch, kteří jsou vně, nikdo nevejde.“ — (*Bulletin de Notre-Dame de la Sainte-Espérance*, Déc. 1909.)

P. Josef HOLEK

P. Josef Holek, kněz v Hranicích, zemřel tamtéž 6. prosince 1918. Narodil se 24. února 1892 v Zarazicích u Strážnice na Moravě. Studoval na gymnasiu ve Strážnici v letech 1902 — 1910. Ordinován byl 5. července 1914 v Olomouci kardinálem Bauerem. První mši sv. sloužil ve Veselí. Působil v Drahotuších až do 1. ledna 1916, po té v Hranicích. Byl horlivým čtenářem knih Dobrého Díla a účinným příznivcem našich snah, což v dnešních dobách nicotného shonu stačí k tomuto pamětnímu záznamu.

COELIBÁT

„Manželství jest absolutně nesrovnatelné se stavem kněžským a ti, kdo tvrdí opak, jsou haněvní sofisti nebo pitomci.“

„Kněz, jenž myslí na ženu, jenž touží po ženě a jenž chce se oženit, jest špatný kněz, sviňský kněz, zatracenec, hluboko padlý pod prase, jež jest zvíře velmi užitečné.“

„Každý kněz, jenž si žádá sňatku, stane se jistotně odpadlíkem, není-li již jím a takový měl by býti upálen jako nízký* Jan Hus, kdyby nositelé autority konali svoji povinnost.“ -- (Z dopisu Leona Bloy Josefu Florianovi.)

Zdali pak se nad tímhle pan farář z Ouběnic aspoň za ušima podrbe?! (Dodatek vydavatelstva.)

* Překládajíce francouzské slovo *ignoble*, znamenající *sprostý, mrzký, nešlechtný, podlý, špinavý*, volíme výraz nejlahodnější, bychom příliš nepohoršili našich vlastenců.

oděv

Sobota Velikonoční, jsem dojat k slzám slovem svatého Pavla k přijímání: *Omnes qui in Christo baptizati estis, Christum induistis*. Býti oděnu Kristem!

Celý život četl člověk taková slova, aniž si jich všiml. Na ráz se zjeví. Člověk nepokřtěný, neoděný Kristem, jaká to strašlivá nahota, kdybychom ji mohli uviděti!

Když pln této myšlenky vracel jsem se se Mše, zastaví mne u mých dveří jakási stařena, ptajíc se mne, co nového o naší domovnici, stížená neduhem řečeným nakažlivým. Dodává: „Nechci tam chodit, *člověk by si snadno něco uhnal*.“ Mlčení. Bylo mi lze říci: „Proč přijímáte? (Jest to pobožnice.) Vy tedy nevíte, že Ježíš má nakažlivou nemoc. Snadno byste si uhnala lásku.“ Ale bývala by nepochopila. *Kým jest tedy oděna tato?*“ — Leon BLOY, *Stařec s Hory*, 17. dubna 1909.

MICHELET, historik

„Čtu dále Micheleta, který neobjasňuje více Karlovingů, než objasňoval Merovingy. Z tohoto historika vychází odpuzující smutek odpadlíků. Nemá síly a jistoty leč na urážky Církve. Jediný *Obraz Francie* skýtá něco zajímavosti přes úmyslnou neurčitost nebo nepřesnost spracování. Neustálá a v pravdě ďábelská nepřítomnost Boha. Výslovné zneuznávání Svátosti. Z toho radikální nepochopení Povolání Francie.“ — Leon BLOY *Stařec s Hory*, 19. září 1908.

Henry HOUSSAYE

„Čtena znovu krásná kniha Houssaye-ova 1815. Jest to historie rozrušující. První, co viděti v kterékoliv známé okolnosti ze života Napoleonova, toť jeho nesmírná povýšenost nad ostatní lidi ...“ — Leon BLOY, *Stařec s Hory*, 23. srpna 1908.

FOUCHÉ

„1815. Jediným člověkem v této strašlivé době Napoleon. Ostatní jsou ďábelští jako Fouché, nebo paradoksalní mrzkosti, jako slavní Ney a Davout, ač nejsou-li zároveň sprostí a úžasně pitomí jako Lafayette.“ — Leon BLOY, *Stařec s Hory*, 26. srpna 1908.

lásky pravý způsob

Otilie si tehdy vzpomněla na to, co jim říkala kdysi jejich matka, že pravý způsob lásky jest, milujeme-li osoby tak, jak si přejí býti milovány, přinášejíce oběť sebe samých, ale že to jest také nejnesnadnější a nejhořčejší. — Alfred Poizat: *Avila Svátých, Sestra*, str. 65.

PŘÍTEL BOŽÍ

Přítel Boží. Div nevzlykám, když na to pomyslím. Nevíme již na který špalek položit hlavu, nevíme již, kde jsme, nevíme již, kam třeba jít. Přáli bychom si vyrvati srdce, tolik nám žhne, a nemůžeme se dívat na nějaké stvoření, bychom se netřáslí láskou. Přáli bychom si vláčet se po kolenou z kostela do kostela, se shnilými rybami zavěšenými na krk, jak říkala vznešená Angela. A když vycházíme z těchto kostelův po hodinách, v nichž jsme mluvili k Bohu jako zamilovaný se zamilovanou, vidíme se takovými jako ti ubozí, tak špatně kreslení a tak špatně malovaní dobří křížových cest, chodící a gestikulující zbožně ve zlatých pozadích. Všechny myšlenky, jichž jsme nevěděli, uvězněné až do té doby ve slujích srdce, přibíhají společně jako zmrzačené, slepé, vyhladovělé, nahé a vzlykající panny. Ach, zajisté, v takových chvílích volilo by se nejkrutější ze všech mučeníctví — s jakým zanícením!... (Leon Bloy, *Můj Deník*, 8. srpna 1899.)

Jiří KARÁSEK ZE LVOVIC

Jiří Karásek, *Meditace v kapli svatováclavské*. *Moderní Revue*, březen 1918., str. 30. — Jiří Karásek není básník, nýbrž toliko literát. Kdyby se vážně obíral studiem a byl schopen autokritiky, a kdyby se poněkud káznil v umělecké marnivosti, již jest posedlý, poznal by, že se svým fondem spisovatelským stačil by asi jen na naše orientační lístky tu a tam snad i na článek do *Nova et Vetera*. Ale takto „více činil než mohl, protož zahyne“. (Jerem. 48, 36). V této meditaci na známé téma ohnušené až do omrzení, („Sedm mečů křížování zříš v prsou *Dolorosy-Vlasti* tkvět“), jemuž nevím vhodnějšího jména než národní škytáni do kapesníku, nedím-li národní brečení, končí to jako zelklá ryba.

přetvoření lidstva

„V jistém smyslu mají úplně pravdu ti, kdož se smějí, jestliže někdo praví, že chce lidstvo přetvořiti. Přehlížejí toliko, že úplně stačí, když s jednotlivcem do kořenů přetvoří. Jeho dílo nemůže pochybiti, — lhostejnost zda jest světu známo, čili nic. Takový učinil do stávajícího řádu trhlinu, která už nikdy nemůže zarůst, ať už to ostatní zpozorují hned anebo až za milion let. Co jednou vzniklo, může jen zdánlivě zmizeti. Takovou trhlinu učiniti do sítě, do níž se lidstvo zamotalo, — nikoli veřejným kázáním, nikoli: tím že sám uniknu poutu, — to jest, co chci.“ [Gustav Meyrink: „Das grüne Gesicht“.]

stížnosti u Napoleona

Las Cases. Napoleon na Svaté Heleně odmítá stěžovat si. „Stížnosti jsou pod mojí důstojnost a pod můj charakter. *Poroučím nebo mlčím.*“ — Leon BLOY, *Stařec s Hory*, 26. dubna 1909.

AMATEUŘI

Jest rozrušující pomysli, že jistý bohatý amateur, schopný vydati nemalou summu, by nabyl rukopisů chudého spisovatele, *nikdy* si nevzpomeneme býti mu prospěšným za *tuléz* cenu bez prostředníka. Krvežízniví paraziti, výsměšně nazývaní *amateury*, cítí tedy potřebu spoluvinníků, blesk nesli jejich hanbu. Nevidím jiného vysvětlení.“ — Leon BLOY, *Neprodajný*, 12. září 1905.

BLÉRIOT

Největší z mužů, toť kdosi jménem Blériot, jenž právě přelétěl z Calais do Douvres na aeroplanu. Triumf v Anglii, triumf ve Francii. Sláva neslýchaná, v očekávání opovrženost, směšna a roztráskaných údů akrobatových.“ — Leon BLOY, *Stařec s Hory*, 28. července 1909.

Otto LANGE

Otto Lange, *Geißelung*. Barevný dřevoryt na čínském hebkém papíře, umělcem natištěný a podepsaný. List 68 cm × 48 cm, obraz 61 cm × 42 cm. U Goltze v Mnichově r. 1918, za 150 M.

Krista, přivázaného k sloupu, bičují dva rudí katané. Kristus jest pojat dle svých slov k plačícím ženám: „Poněvadž na zeleném dřevě toto čini, což bude na suchém?“

Josef ŠUSTA

Josef Šusta, *Poslední Přemyslovci a jejich dědictví*; na straně 17. čteme: „Svéráznou statností vynucují ozbrojení Češi, sbírajíce se kolem vévod z *krve sv. Václava*, svému národnímu státu stále pevnější místo v rámci středověkého imperia.“ Jak tomu rozuměti? Vždyť svatý Václav byl panic při své mučednické smrti! „I stal se společníkem andělů, soudruhem apoštolů, spoludědicem mučovníků, účasten pokoje vyznavačů, *neporušenosti panen*, přijal věnec věčně se zelenající a krásu nehynoucí na věky,“ čteme v kronice Křišťánově.

politika

Nebo jiný výkup dá člověk za svou duši? Před smrtí, před věčností nemá-li pravdu ten, jenž řekl: „politika jest jen pro luzu?“ A jak nepodobno je to, co hovoří tito lidé, večerníci na zlatitě zeleném nebi i očím umírající dívky. (D. M e r e ž k o v s k i j, A l e x a n d r I., díl II., str. 159. v českém překladu Minaříkově.)

samoděržavec

Samoděržavec koná nezákonně veliké věci, jichž by nikdy v žádné republice po zákonu nevykonal... (D. S. M e r e ž k o v s k i j, A l e k s a n d r I., díl II., str. 105. v českém překladu Minaříkově.)

Walter HELBIG

Walter HELBIG, ANBETUNG DER KÖNIGE. Holzschnitt, 1918. Obrazová plocha 30 cm vysoká a 23 cm široká. (List umělcem tištěný a podepsaný u Goltze v Mnichově r. 1918, za 40 M.)

Pacholik nahý, s paprskující oslonou kolem hlavy a ramenou, na klině své Matěře, jejíž bolestně něžná hlava též vyzařuje v paprscích, jak bývá na starých poutních obrazech. Tvář Jesulátka vyjadřuje Zjevení. A tak silně se zjevuje králi právě se klanějícímu a podávajícímu dar v domkovém relikviáři, že tento nemoha snést síly nebeského světla božské tvářičky, odvrací pokorně svůj černošský pohled k zemi. Za ním v horním rohu obrazu čekají plni dychtivosti druzí dva králové, patriarchálních tváří, „se srdcem na jazyku“; jejich východní starozákonná vznešenost a moudrost nebrání jejich dětině tužbě pokloniti se Očekávání Národů, „Panáčkovi“ božskému, a složití k jeho bosým nožkám své poklady. — Celkové pojetí není ani prostonárodní, ani renaissačně klassické, ale v duchu primitivní křesťanské tradice, která se nesnaží po „dokonalosti“ formy na újmu dokonalosti obsahu, jenž i v obrazu snažil se býti vždy modlitbou. Tento list jest opravdu apothosou světla, jenž tříští tmy a otvírá Epifanie.

Otto LANGE

Otto LANGE, DREI KÖNIGE. Holzschnitt, farbig. Handdruck I. List 69 cm × 50·4 cm, obraz 52·3 cm × 46·3 cm. (U Arnolda v Drážďanech r. 1918, za 1·50 M.)

Dřevoryt v barvách, umělcem podepsaný. Tři hlavy svatých Králů, pleť a korunami věrných svým rodům. Král ze Séma, pleť nasmědlé, jest uprostřed a nese zlatou dosu koruna jeho jest z pěti hrotů, jimiž Semiti z bodli Pána. Po jeho levici jest Král z Jafeta, broskově nažloutlé pleť, má zlatou korunu z útvarů, jak se nám jeví povrch borové šišky, v níž mnohost jest synthetisována v jednotu. Po pravici pak jest král černý, s vyšpulenými velkými rty. V uších má zlaté kroužky. Koruna jeho jest vyhrocena v kužel, obstouplý menšími jehlanečky, jimiž jednotu středu jest rozbita v mnohost odstředivou pravý to obraz služebnosti. Umělec těmito znaky krásně symbolisoval křesťanskou tradici tříkrálovou. Nad mohutnými těmito hlavami, v hloubce černomodré oblohy pluje mocně paprskující beflémská hvězda.

Leon Bloy o IMPRIMATUR

Zázrak se naplnil. Jakub a Raissa žádají si Křtu! Veliký svátek v našich srdcích. Jako už tolikrát moje knihy, podnět k tomuto zázraku, jsou *schváleny* nikoliv nějakým biskupem, ani žádným doktorem, nýbrž Duchem Svatým. — Leon Bloy, *Neprodajný*, 5. dubna 1906.

řeč

Jules BARBEY D'AUREVILLY, *Myšlenky uvolněné* XLIX.

Řeč jest v nadrech našich matek. Ssajeme ji s mlékem. Řeč, již odjinud bereme, a ne z tohoto posvátného pramene, jest neobratnosti, jež sluší některým vděkuplným osobnostem a činí je zajímavými, když jí špatně mluví.

Carl Maria von WEBER

Léon BLOY, *Stařec s Hory*, 27. ledna 1909:

„Schola Cantorum. Generální zkouška na lyrické drama Weberovo. Když jsem to poslouchal, moje kniha, kterou píšu, budovala se mi sama od sebe a nádherně se vypracovávala, jakoby ve snu.“

Max BROD

Max Brod, *Tychona Brahe cesta k Bohu*. Román. Přeložil Adolf Wenig. Topičových dobrých knih přeložených svazek 13. 1918. Stran 277. Za 3 K.

Běžný překlad velmi dobrého díla, v němž najdete mystické hluboké postřehy o slabosti, chudobě Boha a tedy o tom, jak jest třeba Bohu pomáhati a doplňovati jeho vykupitelské dílo.

Alexander VLAHUTA

Alexander Vlahuta, *Z Rumunška malebného*. Přeložil Karel Drož. Světové knihovny č. 1109—10. U Otty v Praze, 1912. Str. 96. Za 40 h.

Cestopis — báseň! Jen tak možno psáti „zábavnou“, „poučnou“ a „vlasteneckou“ četbu pro lidi i pro učené. Geografické, ethnografické a historické miniaturny, zasazené v rámcující ornamentaci, vlastní tomu neb onomu kraji, v níž planou květy zahrad, v níž voní kvítí mezi a vystavuje se na odiv pestrost lučin; z temných lesů horskými průzory skvějí se zdi monastýrů; v podzemních slujích kupí se celé pohádky stalaktitů; v údolích hnízdí vesnice s lidem, jaký ještě básník na svých potulkách přistihl: „Tváře růměnné, slíčné, kroj samý vkus, v řeči, pohledu, pohybech dobrý mrav. Sem nepronikly ještě nectnosti městské.“ Poustevníci, heroové, ježibaby, pastýři, umělci, jak který kraj poznamenali svou přítomností neb posvětili svým dílem: „V kouzelném světle objevují se krásy země rumunské na plátnech tohoto mistra (píše Vlahuta o malíři Grigorescovi, což možno dobře i na něho obrátiti). Pod nebesy blankytnými, teplými, na rozsáhlých výstupech horských pase se turma ovec; čobán, podpíraje se o dlouhou pastýřskou hůl, stojí na skalném stolci temene. . . A nevím, jaký vzduch dobrodružné, pokojné, čisté a povznášející lásky klene se nad tímto světem, zrozeným rukou umělcovou — svět zdravý, v němž vše šije. . .“

LID

Já miluju moc; avšak miluju ji jako umělec. Miluju ji jako hudebník miluje své housle. Miluju ji, abych z ní vyluzoval zvuky, akkordy, harmonie.

Co jest popularita? Co dobrotivost? Kdo byl populárnějším a dobrotivějším než nešťastný Ludvík XVI.? A jaký byl proto jeho osud? Zahynul.

Lidu dlužno náležitě sloužiti a ne usilovati, abychom se mu líbili. Pěkně ho získáte, budete-li mu prokazovat dobro. Nic není nebezpečnějšího než lichotiti mu. Nemá-li pak vše, co chce, jitří se a myslí, že jste mu nedostáli v slovu; a tehdy, postavíte-li se mu na odpor, nenávidí tím více, čím více se vidí zklamán. První povinností knížete jest bez pochyby činiti, co chce lid; avšak co lid chce, to není téměř nikdy to, co říká; jeho vůli, jeho potřeby dlužno hledati nikoli v jeho ústech, nýbrž spíše v srdci knížete. (*Deník.*) — Napoleon (*Textes choisis et commentés par E. Guillon*).

NOVA ET VETERA

pořádá

a s pomocí Boží a přátel Studia

čtyřikrát do roka vydává

Otto Al. Tichý

v Staré Říši na Moravě.

Tiskem

Frant. J. Trnky v Třebíči,

Františka Obziny ve Vyškově

a Kryla & Scottiho v Nov. Jičíně.